

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

A-2
Skoleåret

ESBJERG KOMMUNE SKOLEVÆSENET

SKOLEÅRET 1968—69

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

Beretning
for skoleåret 1. august 1968—31. juli 1969

Ved skoledirektør
HERLUF RASMUSSEN

Indholdsfortegnelse.

Administration, ledelse og tilsyn:

Skolekommissionen	3
Skolenævnene	3
Skoleudvalget	4
Skolevæsenets administration...	4
De kommunale skoler	6
Lærerrådene	7
Skolelægeinstitutionen	7
Skolevæsenets socialrådgivere ..	8
Fagkonsulenter	8
Fælleslærerrådet	8
Skolepsykologisk kontor	8
Observationskolonien i	
Rendbjerg	8
Feriekolonien i Sønderho	8
Feriekolonien i Rendbjerg	8
Feriekolonien i Stenderup Hage	9
Skolebespisningen	9
Skolevæsenets filмотek	9
Skolevæsenets tilsyn med	
filmapp. m. v.	9
Fortsættelsesskolerne	9
Ungdomsnævnet for Esbjerg	
købstad	9
Ungdomsskoleudvalget	9
Aftenskoleudvalget	9
Forældreforeninger	9
Ribe amts skolecentraler	10
Sydvestjyllands fælleskommunale samling	10
Indledning	11

Elever:

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg	45
Klassetal og børnetal	46
Elevunderstøttelser	47

Lærerpersonalet:

Normering	32
Til- og afgang i lærerpersonalet	32
Lærerpersonalets fraværelse ...	33
Jubilæer	33
Møder	34
Instruktionskursus og foredrag .	34
Feriekursus	34
Studierejser til venskabsbyer ...	36

Regnskabsoversigt:

Udgifter til skoler	110
Den gennemsnitlige udgift pr. barn og pr. indbygger	111

Samarbejdende organer:

Esbjerg og omegns skolescene ..	100
Esbjerg og omegns skolebio ...	101
Fortsættelsesskolerne m. v.	101
Esbjerg årskursus for lærere ...	108
Friluftsbadene	108
Sydjysk ungdomskostskole	109

Skolevæsenets frilidsvirksom-

heder	94
Skolehaverne	95
Svømmeundervisning	95
Sang og musik	98

Sundhed:

Skolesundhedsplejen	66
Tuberkuloseundersøgelserne ...	71
Skoletandplejen	71
Specialundervisningen og det skolepsykologiske arbejde ...	73
Hjælpeklasserne	80
Specialundervisningscentret ...	82
Taleundervisningen	85
Høre- og taleundervisningen ...	86
Rendbjergghjemmet	87
Skolebespisningen	89
Freirejser på statsbanerne	90
Feriekolonier	90
Socialrådgivernes virksomhed ..	92
Elevforsømmelser	93

Undervisning:

Årsprøve og eksaminer	48
Skolebibliotekerne	50
Grønlanderbørn	56
Udsendelse af lejrskoleklasser ..	56
Skoleidrætsstævnet	57
Skolesvømmestævnet	58
Færdselslære	58
Erhvervsvejledningen	58
Skolebotanisk have	59
Esbjerg skolevæsenes filмотek ...	59
Skoleradio – båndcentral	60
Skolefjernsyn	60
Udveksling med venskabsbyer ..	62

Undervisningslokaler:

Antal undervisningslokaler	14
Bygnings- og inventararbejder ..	15
Udlån af lokaler	19
Af skolevæsenets dagbog	21

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 1. april 1969.

Skolekommissionen:

Overportør A. K. Nielsen, formand.	}	Forretningsudvalg
Konstruktør Rich. Gram, næstformand.		
Trafikkontrollør O. A. Bach.		
Bankfuldmægtig Poul Bech.		
Skorstensfejmester Albert Jensen.		
Ekspeditionssekretær Wiggo Magnussen.		
Lektor Ib Rahbek.		
Fru Ingrid Sjørup.		
Arkitekt fru Jytte Tapdrup.		
Kontorbestyrer Harly Bertelsen.		
Ingeniør Jens Kristian Bovbjerg		
Driftsleder Edgar Hansen.		
Fru Viola Jensen.		
Planteavlskonsulent E. Ellegaard Jørgensen.		
Konsulent K. Toft Rasmussen.		
Fru Helene Sonne.		
Forstander Gotfred Viltrup.		
Sekretær: Skoledirektøren.		

Skolenævnet for Bryndum skole og Forum skole:

Konsulent K. Toft Rasmussen, formand.
 Fru Sinne Larsen.
 Gårdejer og sognefoged G. Lund Sørensen.
 Fru Mette Andersen.
 Fru Kamma Rask Jensen.

Skolenævnet for Gjesing skole:

Revisionschef, H. D., Erling Back, formand.
 Afdelingsleder, socialrådgiver Bent Dupont.
 Fru Agnete Lind.
 Fru Lydia Willadsen.
 Konsulent K. Toft Rasmussen.

Skolenævnet for Skads skole:

Landbrugskonsulent E. Ellegård Jørgensen, formand.
 Sognefoged P. J. Hansen.
 Hønseriejer Godtfred Christensen.
 Fru Johanne Jensen.
 Gårdejer, fru Edith Bolding.

Skolenævnet for Vester Nebel skole:

Gårdejer Peder Eg Kruse, formand.

Fru Erna Bendix Jensen.

Fru Ida Bjerre.

Gårdejer Kristen Madsen.

Gårdejer Gunnar Sørensen.

Skoleudvalget:

Advokat Torben Permin, formand.

Skorstensfejermester Albert Jensen, næstformand.

Trafikkontrollør O. A. Bach.

Gårdejer Frode Jensen.

Mejeribestyrer Viktor Johansen.

Inspektør J. K. M. Jørgensen.

Overportør A. K. Nielsen.

Skoleinspektør Ahlmann Nielsen.

Sekretær: Skoledirektøren.

Skolevæsenets administration:Kongensgade 34², telefon (05) 12 40 33, lokal 343.

Skoledirektør Herluf Rasmussen	lokal 364	priv. 12 13 75
Viceskoleledirektør Peter Vedde	» 345	priv. 12 51 11
Ekspeditionssekretær M. Skov Nielsen	» 341	priv. 12 37 26
Fuldmægtig, frk. Dagmar Jensen	» 342	
Overassistent, frk. Karen Marie Petersen	» 364	
Kommuneassistent, fru Inger Sillasen	» 364	
Kommuneassistent, fru Elin Rasmussen	» 365	
Kontorist, fru Maria Ditlevsen	» 345	
Kontorist Ole Ide Glæsner	» 343	
Kontorist, fru Mona Birgit Jepsen	» 343	
Kontorist Kurt Mærsk	» 343	
Kontorist, fru Elly B. Larsen	» 343	
Kontorelev K. Veldborg	» 343	

Skoledirektøren træffes som regel skoledage kl. 14-15 undt. lørdag.

Viceskoleledirektøren træffes som regel skoledage kl. 14-15 undt. lørdag.

Ekspedition kl. 9-15, torsdag kl. 9-18, lørdag lukket. Vikaranvisning fra kl. 7,30, tlf. 12 45 89 (også lørdag).

Vester Nebel skole

Erling JØHL

Fossum skole

Erling JØHL

Erling JØHL

Bryndal skole

De kommunale skoler:

Skolens navn	Skoleinspektører (Tr. kl. 12,15-13,15 undt. lørd.)	Viceskoleinspektører
Bakkeskolen (Bk.) tlf. 12 70 55	Henning Hjuler, tlf. priv. 12 41 06	
Boldesager skole (Bo.)	P. Kromann, tlf. 12 81 76, priv. 12 37 52	Valther Pedersen Børge Christiansen
Bryndum skole (Br.)	Børge Nielsen, tlf. 16 72 09, priv. 16 72 17	
Danmarksgades skole (D)	Carl Dirks, tlf. 12 08 87, priv. 12 61 21	Egon Skou Frk. Maren Hansen
m. Anneksskolen		
Forum skole (1/4-31/7 1969)	Elna Kristensen, kst. som leder	
Gammelby skole (Gb.)	Sv. Eg Løkkegaard, tlf. 12 15 92, priv. 12 47 30	Fru Maren Schmidt Madsen Kn. Bækgaard
Gjesing skole (Gj.)	Børge E. Hansen, tlf. 12 14 96, priv. 12 38 47	Poul Erik Pedersen
Grådybskolen (Gr.)	K. Bjorholm, tlf. 12 33 62, priv. 12 32 70	Ejvin Lau Ingv. Schultz E. Bøgh Hansen
m. Grådybpavillonen	tlf. 12 95 14	
Jerne skole (J)	Ahlmann Nielsen, tlf. 12 17 36, priv. 12 28 66	G. Carlsen Bent Madsen
Præstegårdsskolen (Pr.)	H. L. Obling, tlf. 12 58 93, priv. 12 47 18	Ib Nielsen
Rørkjær skole (R)	Magne Astrup, tlf. 12 21 63, priv. 12 95 36	J. Holmberg Kr. Fr. Larsen Arne Jørgensen
Skads skole Andrup pr. Esbjerg	Chr. Bruun, tlf. 16 01 67, priv. 16 00 03	
Spangsbjergskolen (Sp.)	Henry Jakobsen, tlf. 12 58 92, priv. 12 24 25	H. Rode Petersen Frk. K. Mosegaard Mikkelsen
Stormgades skole (St.)	Sv. Å. Werborg, tlf. 12 02 89, priv. 12 19 45	Frk. Kristiane Sørensen Viggo Nielsen
Vester Nebel skole (V. N.)	Førstelærer Morten Harborg, tlf. 16 90 89	
Vestre skole (V)	Frk. Karen Marie Nielsen, tlf. 12 03 95, priv. 12 20 36	Vilh. Christensen
m. Vesterhavspavillonen	tlf. 12 39 13	
Østre skole (Ø)	N. Nøhr (fra 1/3 1969), tlf. 12 03 08, priv. 12 50 61	Fru C. Bork Richard Møller
Veldbæk skole (Vb.)	Førstelærer Axel Knudsen, tlf. 12 43 84	

Skoletandlæger	Skoletæger og skolesundhedsplejersker	Lærerrådsformænd	Pedeller
Overtandl. P. Caspersen, tlf. 12 10 20	Frk. Helga Christensen (orlov)	Lærer Poul H. Madsen	Henry Madsen
Børnetandl. fru Harriet Kjær- gaard, tlf. 12 36 99 Børnetandl. frk. Ellen M. Madsen	Tage Østergaard Frk. B. Bækgaard (orlov) tlf. 12 68 82	Overlærer Vagn Brynå	F. Wobeser
	John Kjellberg Frk. Gerda Beider	Lærer John Olsen	Holm Jensen
	L. M. Jakobsen Frk. Warla Østbirk, tlf. 12 80 43	Overlærer fru Inga Vedde Fra sept. 1969 Leon Larsen	Herbert Mathiasen E. Starup Jensen N. C. Christensen
Børnetandl. fru Ingeborg Hadrup, tlf. 12 94 48	Tage Østergaard Frk. Anna Justesen, tlf. 12 28 79	Overlærer E. Martinsen	C. R. Ekmann
	John Kjellberg Frk. Gerda Beider	Lærer A. Kir- keby Andersen	Leif Østergaard
Børnetandl. fru Lidia Redlich, tlf. 12 30 37 Børnetandl. fru R. Kildsgaard	L. M. Jakobsen Frk. B. Bækgaard (orlov) tlf. 12 47 81	Lærer K. O. Schmidt	Jeppe Lund
Børnetandl. Kjeld Thomsen og fru Lissi Caspersen, tlf. 12 72 71 Børnetandl. frk. Merete Skov	Tage Østergaard Frk. Helga Christensen (orlov) tlf. 12 72 70	Lærer Knud Askjær	Marinus Jensen
Børnetandlægerne fru Lissi Caspersen og fru Ingrid Thau, tlf. 12 76 55	Tage Østergaard Frk. Ellen Degn, tlf. 12 96 43	Lærerinde fru Ellen Østergård	J. Nielsen
Børnetandl. fru Sigrid Berg Andersen (vikar), tlf. 12 34 59	Tage Østergaard Frk. Ellen Degn, tlf. 13 06 21	Overlærer Aage Hilmer Sørensen	H. Andersen
	Tage Østergaard Frk. Anna Justesen	Overlærer G. Poulsen	Viktor Nielsen
Børnetandl. fru Tove Mikkelsen og Kristian Kildsgaard, tlf. 12 72 76	L. M. Jakobsen Frk. Warla Østbirk, tlf. 12 72 75	Lærer J. Dybvad Olesen	Axel Nielsen
Børnetandl. Jørgen Thomsen og fru Lone Winding, tlf. 12 38 79	L. M. Jakobsen Frk. Beate Hansen, tlf. 12 35 89	Lærer R. Viig Pedersen	Kr. Kristensen
	John Kjellberg	Lærerinde fru A. M. Michaelsen	
	L. M. Jakobsen Frk. Beate Hansen, tlf. 12 35 95	Overlærer J. Phillipson	C.B. Christiansen
	L. M. Jakobsen Frk. Anna Justesen, tlf. 12 35 88	Lærer Ib Ansgar Jensen	P. Rasmussen
	L. M. Jakobsen Frk. Warla Østbirk		Jens I. Sørensen

Skolevæsenets socialrådgivere:

Træffetid kl. 9-10 og — undtagen lørdag — kl. 12,15-13,15.

Fru Irene Christiansen, Kongensgade 34², tlf. 12 40 22, Bk., D., Gb., J., Pr., R., Sk. og Ø.

Fru Asta Nielsen, Kronprinsensgade 33, tlf. 12 68 44, Bo., Br., Gj., Gr., Sp., St., V. og Vb.

Fagkonsulenter:

Sang- og musikkonsulent Viggo Birch, Stormgades skole, tlf. 12 44 60.

Skolebiblioteksinspektør Mogens Kruse Hansen, Grådybskolen, tlf. 13 08 36. Træffetid mandag, torsdag og fredag kl. 13-14.

Biologikonsulent Olav Poulsen, Rørkjær skole (fra 1. sept. 1969).

Fælleslærerrådet:

Formand: Viceskoleinspektør E. Lau, Grådybskolen.

Skolepsykologisk kontor:

Kronprinsensgade 33.

Tlf. 12 68 44.

Ledende konsulent for specialundervisningen: cand. psych. Harald Rasmussen udnævnt pr. 1. nov. 1968.

Konstitueret leder i tiden indtil 1. nov. 1968: konsulent for specialundervisningen Charles Jacobsen.

Konsulent for specialundervisningen: Gorm Hadrup.

Konsulent for specialundervisningen: Jørgen Gregersen.

Talekonsulent: Henning Maigård-Hansen.

Hørekonsulent: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 12 80 23.

Pædagogisk leder af hjælpeklasserne: Lars Søndergård Hansen.

Seminarielektor Ib Rahbek, ikke fast ansat medarbejder.

Socialrådgiver: Asta Nielsen.

Lærerinde Rita Lauridsen (vikararbejde i 10 ugl. timer fra 1/1-1/7).

Kontormedhjælp:

Kontorist Solvejg Søndergård, fratruddt 1/6 1969.

Kontorist Helen Nielsen.

Kommuneassistent Birgit Juhl Jensen.

Observationsskolen i Rendbjerg pr. Egernsund:

Forstander: Hans Novrup, tlf. Gråsten (04) 65 17 56.

Feriekolonien i Sønderho, Fanø:

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. (05) 16 40 16.

Feriekolonien og lejrskolehjemmet Rendbjerg pr. Egernsund:

Åben i tiden 1. maj-30. sept., tlf. Gråsten (04) 65 16 34.

Feriekolonien og lejrskolehjemmet i Stenderup Hage
pr. Varmark:

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. (05) 57 11 29.

Skolebespisningen:

Skolebespisningskøkkenet, Skoleparken 2, tlf. 12 43 78.
Hovmester Erik Olsen.

Skolevæsenets filmotek:

Overlærer H. Selmer Krogh, Stormgades skole. (Filmoteket overtages
den 1. jan. 1970 af Den fælleskomm. samling).

Skolevæsenets tilsyn m. filmapp. m. v.:

Lærer R. Viig Pedersen, Stormgades skole.

Fortsættelsesskolerne:

Kontor: Rørkjær skole, 2. sal, i hovedbygningen, tlf. 12 47 37.
Skoleinspektør Henry Mogensen. Træffetid 12,15-13,15, undtagen lørdag.
Tlf. privat 12 46 40.
Viceinspektør H. Loof Nielsen.

Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad:

Formand: Lærer Asbjørn Jakobsen.

Ungdomsskoleudvalget:

Formand: Lærer Asbjørn Jakobsen.

Aftenskoleudvalget:

Formand: Fru Margit Schroll.

Sekretær for ungdomsnævn og ungdomsskoleudvalg: skoledirektøren.

Forældreforeninger:

Ved Boldesager skole	formand, bankbogholder Holger Sigård.
» Gammelby skole	» fru Kirsten Poulsen.
» Jerne skole	» konstruktør Rich. Gram.
» Præstegårdsskolen	» fru Birgitte Thuesen.
» Rørkjær skole	» direktør Svend Ahlburg.
» Spangsbjergskolen	» fru Lis Cramer.
» Stormgades skole	» trafikkontrollør O. A. Bach.
» Vestre skole	» trykker Kaj Jensen.

Ribe amts skolecentral:

Teglværksgade 1.

Leder: Lærer Ib Ansgar Jensen, tlf. 12 13 55.

Sydvestjyllands fælleskommunale samling:

Teglværksgade 1.

Leder: Lærer Hans Jørgen Laustsen, tlf. 12 13 55.

Klar til entré.

Indledning

Stadig stigende aktivitet og øget fremgang har præget skolevæsenet i det forløbne skoleår, hvilket tydeligt understreges af nærværende fylde årsberetning. Indledningsvis skal derfor her kun peges på en del af de områder, myndighederne har beskæftiget sig med i det forløbne år, og som har medvirket til udviklingen af skolevæsenet.

Tjenestemandskommissionens forhandlinger, der først afsluttedes sent på foråret, løn- og arbejdstidsforhandlinger, der på lærernes vegne føres af Danmarks Lærerforening, kommunesammenlægninger, forberedelse af kommunalreformens ikrafttræden, nye byrdefordelingsregler og den ny lov om fritidsundervisning har i nogen grad præget skolebilledet. Det sås vel ikke meget udadtil; men vi mærkede det indadtil, fordi kommunale myndigheders beslutninger naturligt måtte træffes med fornøden hensyntagen til de ovenfor nævnte lovændringer og forhandlinger.

Som følge af den pædagogiske udvikling, der på fortrinlig måde formidles af vore dygtige lærere, har myndighederne forhøjet kontoen for undervisningsmidler i betydelig grad, ligesom man har forhøjet honorarerne for forskellige ekstrahverv, som lærerne har påtaget sig. Desuden kan nævnes, at der nu ydes telefongodtgørelse til fælleslærerrådets formand og sekretær samt til kuratorerne, der også får kørselsgodtgørelse, nødvendige forbedringer på grund af de stadig større krav, der stilles.

Endelig kan nævnes, at den budgetterede udgift til læreres m. fleres deltagelse i kursus i regnskabsåret 1968-69 ved tillægsbevilling forhøjedes væsentligt.

Til vikarhjælp og anden assistance til skolepsykologisk kontor har der været ydet betydelige beløb, hvilket har resulteret i, at skolepsykologisk kontor med udgangen af skoleåret kunne melde rent bord. I slutningen af beretningsåret rettede skoleudvalget i øvrigt henvendelse til magistraten om at få anvist kontorlokaler for skolepsykologisk kontor, og der synes gode muligheder for, at en tilfredsstillende ordning kan træffes omkring 1. april 1970.

En væsentlig forbedring har også fundet sted for udflugter, ekskursioner, lejrskoler, skolerejser m. v., idet man forsøgsvis har foretaget en omlægning af områderne og samtidig fået betydelig større bevillinger dertil.

Også spørgsmålet om kontorhjælp på skolerne har skolevæsenet beskæftiget sig meget med. I konsekvens af de nye regler om ansættelse af viceskoleinspektører har skolevæsenet anmodet om forhøjelse af kontoen til kvalificeret kontorhjælp på skolerne, hvilket i øvrigt er nødvendiggjort af den rivende udvikling, skolen er inde i, og som også giver sig udslag på det administrative område.

Efter nogle afsluttende forhandlinger i undervisningsministeriet har vi fået godkendt vor skoleplan. Imidlertid foreligger allerede nu udkast til en række ændringer, bl. a. som følge af kommunesammenlægninger. Når disse ændringer er blevet godkendt, vil skoleplanen blive trykt og

udsendt. Af væsentlige ændringer, som vi håber vil blive optaget i skoleplanen, skal nævnes, at kommunen har søgt om oprettelse af en biologikonsulentstilling, om flere timer til kuratorernes arbejde og om nedsættelse af det pligtige timetal for den pædagogiske leder af hjælpeklasserne. Det skal ligeledes nævnes, at der er nedlagt en viceinspektørstilling ved hver af skolerne Vestre og Rørkjær samt søgt om oprettelse af en ved Bryndum skole.

Af andre væsentlige områder, som skolekommission og skoleudvalg har arbejdet med i det forløbne år, skal her nævnes udarbejdelse af lokaleprogram for den kommende skole i Kvaglundkvarteret. Lokaleprogrammet blev til efter et meget krævende og dygtigt udført arbejde af et udvalg nedsat af skoledirektøren. Så realistisk som muligt er der i programmet taget hensyn til den pædagogiske udvikling inden for folkeskolen og til den forventede meget stærke udvikling inden for undervisning af voksne og unge. Som minimum for normalklasseværelser er fastsat 60 m². Vi afventer nu resultatet af en arkitektkonkurrence og den derefter følgende detailprojektering. Forhåbentlig vil det være muligt at tage noget af skolen i brug pr. 1. august 1971, da en del af området vil være bebygget. Der er i denne forbindelse grund til at fremhæve det meget positive samarbejde, der har fundet sted mellem fælleslærerrådet og skoleadministrationen, ligesom det i øvrigt kan nævnes, at der har været afholdt en række orienterende møder mellem skolernes lærerrådsformænd og skoledirektøren. Der er ingen tvivl om, at denne gensidige orientering vil vise sig at være til gavn for alle parter.

Af helt kontante pædagogiske fremskridt skal også nævnes, at det er vedtaget at indrette lokaler i en bygning i Guldager plantage, lokaler, der kan anvendes under ekskursioner og lignende, ligesom man er gået ind for køb af et interessant naturområde i Forum, samt at man forsøger at købe et areal med en senere udvidelse af Rendbjergkolonien for øje.

Selv om det endnu ikke er særlig almindeligt i folkeskolen at anvende sproglaboratorier, har myndighederne i Esbjerg bevilget meget store beløb til indretning af et sådant på Bakkeskolen. Forsøget her vil være afgørende for, om man ønsker at gå videre i denne retning.

Også lørdagsfriheden bør vel nævnes. Den blev etableret, efter at undervisningsministeren på et ret sent tidspunkt havde meddelt, at kommunerne var frit stillet i dette spørgsmål. Forhåbentlig vil der inden tilrettelægningsen af næste skoleår være kommet sådanne retningslinier, at lørdagsfriheden kan udvides til at omfatte hele skoleåret.

Af løbende byggesager skal her nævnes:

Færdiggørelsen af Bakkeskolen, Danmarksgades og Skads skoles udvidelser, nyt gymnasium, Bryndum og Gjesing skolars udvidelse, Vestervangsskolen og en evt. færdselsskole, hvortil kommer modernisering af nogle af lege- og opholdsarealerne. Endvidere er skoledirektøren anmodet om at se på hjælpeklassernes lokaleforhold, og der er nedsat et udvalg til at forberede sagen. Med hensyn til bygnings- og inventararbejder henvises i øvrigt til beretning fra stadsbygmesterens arkitektafdeling; men som en illustration af den stærke aktivitet, der her udøves, skal nævnes, at der i perioden 1/8 1968-31/7 1969 ud over de på driftsbudgettet med tillægsbevillinger optagne beløb til vedligeholdelser og

hovedstandsættelser (i regnskabsåret 1968-69 1.959.000 kr.) er ansøgt om i alt ca. kr. 18.650.000 til forbedringer og nybyggerier under Esbjerg kommunes skolevæsen.

Såvel skolekommissionen som skoleudvalget har med sædvanlig stor interesse for skolevæsenets udvikling foretaget forskellige studierejser. Bl. a. er besøgt andre kommuners kolonier og lejrskoler samt skolevæsenet i Københavns omegn og i England.

Efter indbydelse fra Esbjerg seminarium har der desuden været en repræsentant i Hamburg og Berlin, bl. a. for at se på svømmehaller.

Det er mig en stor glæde også i år at føje en hjertelig tak for godt samarbejde til alle medarbejdere i og uden for skolen, til de andre kommunale administrationer, som skolevæsenet har kontakt med, til pressen og ikke mindst til vore myndigheder, der også i dette år har vist skolen den største interesse og ydet den overordentlig megen støtte.

Herluf Rasmussen.

Undervisningslokaler.

Pr. 31. juli 1969.

Skole	Norm. klasseværelse		Andre lokaler og bemærkninger																						
	3/4 »	» (over 30 m ²)	Ialt																						
			1/2 »	» (18—30 m ²)	Laesholds- (un. 18 m ²)	Gymnastik T: Tumlesal S: Svømmesal	Skolekøkken	Træsløjld	Metalsl. + Værkstedsun.	Naturlære	Biologi	Geografi	Håndarbejde	Formning	Sang	Læsesstue (udlån særsk.)	» (komb. m. udlån)	Filmrum	Børnehave	Hobby	Keramik	Norm. klassev. m. v.	Faglokaler	Undervisningslok.	
Bakkeskolen	29*)	3	1	1			1	1	1	1	1	2	1	1	1	1		2				32	11	43	*) Heraf 1 sproglab.
Boldesager	27	5	2	3	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1		1	2	1		34	18	52	
Bryndum	16			1	1							1	1	1	1	1						16	10	26	1 bogb. i kæld. er
Danmarksgade	16	1	2	1	1			2	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1		19	12	31		
Anneksskolen	4		3	1																		7	1	8	
Gammelby	28	1	1	3	3	2	1	1	1	1		2	2	1	1			1	2		1	33	19	52	
Gjesing	16			2	1	1	1	1	1			1	1			1	1		1			16	12	28	
Anneks		4			2														1			4	1	5	
Grådybskolen	29*)	1	4	3	2	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1		1	1	1		34	20	54	*) Heraf 3 m. grupperum
Grådybpavillonen	2			1															1			2	1	3	
Jerne	28**)	4	1	2	1*)	1*)	1	1	2*)	1*)	1*)	1*)	1	1	1	1		1	2	1	1	35	21	56	*) Sammen m. Esbjerg sem **) Heraf 9 m. grupperum
Præstegårdsskolen	28	8	3	2	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1		1	2	1	1	39	20	59	
Rørkjær	28	2	3	5	2	2	1	2	1	1	1	2	1		1	1	1	1	1	1	1	38	18	56	
Skads skole	6	1		1	1	1		1				1				1						7	6	13	
Anneks	2	1																	1			3	1	4	
Spangsbjergskolen	29*)	4	4	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1			1	2	1		37	18	55	*) Heraf 15 m. grupperum og 2 i kæld. er
Stormgade	26	2	3	2	3	1	1	1	1	1		1	1	1		1	1	1	1	1		33	15	48	
Vester Nebel	6			1								1				1		1				6	4	10	
Ølufvad					1	1																	2	2	2
Vestre	14		1	2	1	1	1	1	1			1	1			1		1				15	11	26	
Vesterhavspavillonen	4											1						1		1		4	3	7	
Østre	15	2	1	2		1	1	1	1	1	1	1	1		1					1		18	11	29	
Veldbæk	2			1		1									1							2	3	5	
	355	31	26	22	36	20	15	13	18	14	8	21	17	11	6	11	12	23	8	5	434	238	672		

Bygnings- og inventararbejder.

(Udover den almindelige vedligeholdelse).

(Ved Stadsbygmesterens arkitektafdeling).

Bakkeskolen:

2 normalklasse fløje — E og D — i brug august 1968. Fløjene B: administration og lærerværelse samt bibliotek — C: normalklasser — F: fagklasser — G: gymnastiksal og J: pedelbolig — er siden taget i brug.

Boldesager skole:

Panel på gavlvæg i pige-gymnastiksal. Ombygning og reduktion af antallet af gårdtoiletter. Ventilations- og lydforhold forbedret i klinikområdet. Lærvæg i skolegård forberedes.

El-armaturer udskiftet i 2 + 2 klasser. Skabe og opslagstavler på bagvæg i 2 + 2 klasser, supplement af bænke ved bad og i gårde. Skiltning i skolegård. Belysningspult til scene og gårdfejmaskine samt installation af keramikovn.

Bryndum skole:

Sammenlagt med Esbjerg 1. april 1969.

Er under etapevis udbygning og ombygning.

Danmarksgade skole med Anneksskolen:

Efter erhvervelse af 2 naboejendomme mod vest kunne nedbrydning af forbygning, cykelskure og pige-gymnastiksal mod Danmarksgade samt opførelse af ny 4-etagers fløj og gymnastiksalfløj påbegyndes den 17. 2. 1969.

Drengenes gymnastiksal midlertidigt indrettet til bibliotek, lærerværelse og kontorområde. Gulvbelægning i 2 klasser med linoleum og i 3 klasser med nålefil. Parkeringsplads på vestareal delvist etableret.

Forbedret belysning i 3 + 4 klasser samt fortsat opsætning af tavlelys. Øget skabkapacitet i 5 + 4 klasser.

Det bemærkes at Østergade 71, tidligere omtalt under Østre skole, i en periode har været underlagt Danmarksgade. Skolevæsenets brug af børnehavelokalet er nu helt ophørt.

Forum skole:

Sammenlagt med Esbjerg 1. april 1969. Nedlagt ved skoleårets udgang.

Gammelby skole:

Hegn opsat mellem skolegård og adgang fra Ribegade. Oslo-området separeret fra øvrige gangarealer ved 2 glaspartier med døre samt grundig istandsættelse af drengetoiletter.

Nye armaturer i drengegymnastiksal og supplerings af inventar i håndarbejde- og børnehavn.

Gjesing skole:

Sammenlagt med Esbjerg 1. april 1969.

Er under fortsat udbygning. Midlertidig tillagt 4 lokaler og børnehavelokale i tidligere snedkerværksted.

Grådybskolen med Grådybpavillonen:

Lydregulering i værkstedslokale, på pavillon, gang og en klasse, fodhegn langs indkørsel, ændring af strømforsyning i naturlære, flisebelægning på opholdsareal ved inspektørbolig samt ændring af skylning på gårdtoiletter.

Fortsat etablering af tavlelys i 3 + 3 klasser, supplerings af depot-hylder, klasseskabe og bænke i gårde samt ny belysning i tandklinik og installation af keramikovn.

Jerne skole:

Pavillonen flyttet fra Jerne til Rørkjær skole. Mindre ombygning i tandklinik med bedre adgang til røntgenrum og mere ro i en klinik til følge. Del af gangareal afsondret ved 2 glasskillevægge med døre til brug for lærerpersonalet. Panel på gavlvægge i gl. gymnastiksal og fortsatte gulv-reparationer.

Motorstyring af mørklægning i naturlære, ny belysning i tandklinik og gymnastiksal og nyt skab i børnehaven.

Præstegårdsskolen:

Med undtagelse af visse plads-arbejder er skolen fuldt færdig.

Hylder på bagvæg opsat i 4 klasser og tavlelys i halvdelen af klasserne.

Rørkjær skole:

Ved nedbrydning af gammel nabogård er muliggjort flytning af pavillon fra Jerne skole hertil — indrettet til 2 børnehavelokale og 4 normalklasser. På hjørnet mod Ewalds Allé er parkeringsplads under udførelse.

Nyt hegn langs sportsplads og skolehaver mod grunde langs Baggesens Allé. Lydregulering i 2 + 2 klasser. Etablering af rent samtaleanlæg. Panel på endevæg i drengegymnastiksal og ændring i drengetoilet. Etablering af keramiklokale med ovn i tidligere metalsløjde.

Supplerings af inventar i børnehaver, håndgerning, biologi og keramik.

Skuds skole:

I sommeren 1968 tillagt 3 klasser og et børnehavelokale, midlertidigt indrettet i det tidligere Andrup forsamlingshus.

Adgangssti fra Majgårdsparken asfalteret, tæppebelægning på legeplads ved anneks og i skolegården. Opsat belysning ved sti og gymnastiksalgavl.

Ny belysning i gymnastiksal og bænke m. v. til legeplads ved anneks.

De sidste dokumenter gennemgås inden sammenlægningen.

Børnehavebørnene på Gjesing skole fejrer sammenlægningsdagen.

Fra Bakkeskolens indvielse.

Også fra Bakkeskolen, hvor en centraltandklinik er under opførelse.

Spangsbjergskolen:

Fortsat isætning af ventilationsruder, cykelparkering etableret langs fortov. Et grupperum inddraget til brug som lærernes retterum. Etablering af nyt formningsområde i kælder under fløj G med samtidig deling af oprindeligt tegnelokale til fremtidig brug som 2 normalklasser.

Supplering af skabe i håndgerning, påbegyndt opsætning af tavlelys, inventar til formningsområde, installation af keramikovn og inventar til pædagogisk værksted.

Der har endvidere været foretaget grundige undersøgelser af skolens klimaforhold med gennemførelse af en række ændringer i opvarmnings- og ventilationsteknikken, ligesom der for en hovedfløjs vedkommende foretages rengøring med antistatiske rengøringsmidler.

Stormgades skole:

Hovedbygningens tagetage ombygget, idet en ny tandklinik er indrettet mod gården mellem bygningens 2 trapper. Naturlærelokalet er udvidet og udstyret med nyt inventar, og lægeområdet er flyttet. Samtidig er store dele af taget forstærket.

I forbindelse med den sidste år omtalte afsluttede nybygning er skolen udstyret med radio- og samtaleanlæg.

Belysningen forbedret i begge gamle gymnastiksale, 5 normalklasser og på gange i hovedfløj. Radiatorer ved gavlvægge i gymnastiksale afskærmet. Nyt cykelskur for pedel og lærere og afsondring af lille gårdsplads for pedelbygning. Forbedring af lysforhold i det store læskur, etablering af plantestensbed for opdeling af skolegård og ændring af port- og hegnsmursforhold mod Nørregade.

Installation af keramikovn, supplering af inventar i håndgerning, i 5 normalklasser, børnehave, formning samt opsætning af supplerende bænke i begge gårde og et par legeredskaber i den lille gård.

Veldbæk skole:

Intet særligt.

Vester Nebel skole med Ølufvad skole:

Sammenlagt med Esbjerg 1. april 1969.

Skolen er i 1968 udvidet med en pavillon med 3 normalklasser og et børnehavelokale. Undervisning i husgerning og træsløjde foregår i den iøvrigt nedlagte Ølufvad skole.

Vestre skole med Vesterhavspavillonen:

Etablering af ventilation i skolekøkken og opsætning af drikkekumme. Ny dør til pedeltrappe og sydlige elevindgang.

Fortsat opsætning af tavlelys i 2 + 2 klasser, nye armaturer i drengegymnastiksal, mørke rullegardiner i 2 klasser og elkomfur i pedellejlighed med nødvendig inventarændring. Installation af keramikovn på pavillonen.

Østre skole:

Østergade 71 overgået til Danmarksgade skole august 1968.

Pigetoiletter helt ombygget.

Mørke rullegardiner i 2 klasser og fornyelse af keramikovn.

Esbjerg Seminarium:

Intet særligt.

Skolevæsenets og skolepsykologisk kontor:

Intet særligt.

Feriekolonien Sønderho:

Broen over bækken istandsat, flisebelægninger suppleret, i Hulda's hus er gulve i 2 kamre og 1 stue helt fornyede, og vestfløjen er malet udvendig. Fryseboks i kælder og fornyelse af en del inventar hos tilsynsførende og i pigeværelser.

Feriekolonien Rendbjerg:

Koloniens vandstikledning fornyet. Elevmadrasser udskiftet.

Feriekolonien Stenderup Hage:

Let skillevæg mellem soveafdeling og kontorområde i lederbolig, planering og muldtilkørsel for boldbane og lille køkkenhave, opsætning af 2 udvendige lamper ved elevfløje. Varmtvandsinstallationen udvidet.

Rendbjerg hjemmet:

Loft i lærerværelse sænket, økonomabolig ombygget og gårdsplads asfalteret.

Fast depotskab på loft og sovebrikse på 2 pigeværelser.

Tagsikringsarbejde:

Som en direkte følge af den i sidste årsberetning af Rørkjær skole refererede stormkatastrofe den 15. januar 1968 er en række arbejder igangsat.

På Rørkjær skole er det afblæste tag erstattet med en ny tagbelægning direkte på det helt oprindelige betontag, medens konstruktionen på skolens hovedfløj er grundigt undersøgt og forstærket.

Herudover er alle bygninger under skolevæsenet, som er opført før 1966, gennemgåede og undersøgte med forslag om en række sikringsarbejder til følge.

Således er der sket forstærkninger eller fornyede forankringer af tagene på alle skoler og kolonibygninger med undtagelse af Boldesager og Vesterhavspavillonen, hvor undersøgelsen ikke viste svagheder.

Samtidig med disse arbejder er der gennemført en reduktion af risikomomenterne ved især de gamle skolers øverste bygningsdele ved fjernelse af en del skorstene, højdereduktion af murkamme m. v., og på

Stormgade er alle fløjenes tårnophygninger gennemgaaede og istandsatte og hovedfløjens ovenlys fornyede, ligesom nyt tag er oplagt på Østre skoles hovedfløj. På Danmarksgade skole resterer arbejdet på en del af hovedfløjen endnu, her tænkes profilet ændret, hvorved den høje brandmur mod vest reduceres betydeligt.

Udlån af lokaler.

Bakkeskolen:

Intet udlån af lokaler.

Boldesager skole:

EGF, KFUM, Esbjerg Vægtløfterklub, Aftenskolen, FOF, AOF, LOF, FDF, DUI, KFUK-spejderne, De gule spejdere, EAF, Sygeplejeskolen, Esbjerg Musikhøjskole, Esbjerg Årskursus.

Badet: Seminariet, Esbjerg Svømmeklub, Esbjerg Statsskole, Dansk Livredning og Amtsudvalget.

Bryndum skole:

Bryndum sogns gymnastikforening, Bryndum husholdningsforening, Bryndum sogns aftenskoleforening, Bryndum kommunale ungdomsskole, Tarp Boldklub, Tarp Motionsklub, Tarp Volleyballklub, Tarp Badmintonklub.

Danmarksgades skole:

AOF, LOF, FOF, EGF, Tunghøreforeningen, Tandlægeforeningen og Sportsfiskerforeningen.

Gammelby skole:

DUI, ØB, Gammelby søndagsskole, FDF, KFUK- og KFUM-spejderne, AOF, FOF, Aftenskolen, Judo-Club.

Gjesing skole:

KFUM-spejderne, Frie børnehaver, Gjesing foredragsforening, KFUM-ungdomscirklen, Vandværket »Skovbrynet«, Ungdomsskolen, Tarp motionsklub, Gjesing husholdningsforening, Gjesing fjernvarmeverk, Forældresammenslutningen for Gjesing-området, Dansk børnehaveråd, Gjesing villaejerforening, TV-antenneforeningen, Esbjergegnens hovedkreds (I), Gjesing badmintonklub, Spangsbjerg idrætsforening.

Grådybskolen:

Esbjerg Ishockey-klub, Badmintonklubben Grådyb, KFUM drenge, Idrætsklubben Vestkraft, Hermod, E. f. B., Esbjerg Hundeførerforening, Kvik, Esbjerg Roklub.

Jerne skole:

Lokale Kvindeforeningers Børneparkering, Gymnastik- og sportsforeninger under Esbjerg Idrætsforbund, Esbjerg Firmaidræt, AOF, FOF, Aftenskolen, Esbjerg og Omegns Husholdningsforening, FPF, Jerne Mandskor og Esbjerg Seminarium.

Præstegårdsskolen:

AOF, FOF, LOF, Hermod, Jerne Idrætsforening, Veldbæk gymnastik- og ungdomsforening, VBK 65, Boldesager Volleyballklub, Andrup Badmintonklub, Svømmeklubben, Esbjerg Seminarium.

Rørkjær skole:

Esbjerg Gymnastikforening, DUI, FPF, Ungdomsskolen.

Skads skole:

Skads Husholdningsforening, Skads Gymnastikforening, Andrup Badmintonklub, Fritidsklubben.

Spangsbjergskolen:

DUI, AOF, FOF, LOF, Esbjerg Svømmeklub, Sømandsskolen, Roklubben, FDF 2. kreds og 6. kreds, KFUM, SIF, »Hermod«, Aftenskolen, Spejderkorps, Vesterhavsdrengene, Esbjerg Skøjteklub og Børneparkeringen.

Stormgades skole:

AOF, FOF, Esbjerg Årskursus, Vestjysk Symfoniorkester, »Hermod«, EGF.

Veldbæk skole:

Veldbæk Gymnastikforening og Jerne KFUM bordtennisklub.

Vester Nebel skole:

Vester Nebel badmintonklub, Vester Nebel-Ølufvad Idrætsforening og Vester Nebel Husholdningsforening.

Vestre skole:

AOF, FOF, LOF, EAF, EGF, DUI, Brandkorps, Filatelistklubben (jun.), Guldalderklub.

Østre skole:

AOF, FOF, LOF, Esbjerg Husmoderforening, Kommunalt Kursus, KFUM, EFB, B 29 og EBBK.

Af skolevæsenets dagbog.

Bryndum, Esbjerg, Vester Nebel
sammenlagt den 1. april 1969

Sådan forløb programmet for sammenlægningen:

Vester Nebel skole:

- Kl. 8,45: Vesterhavsdrengene spiller.
- Kl. 9,00: Formanden for Vester Nebel skolenævn, P. Eg Kruse, taler.
Formanden for Esbjerg skolekommission, A. K. Nielsen, taler.
Vesterhavsdrengene spiller.

Bryndum skole og Forum skole (på Bryndum skole):

- Kl. 9,45: Vesterhavsdrengene spiller.
- Kl. 10,00: Formanden for Bryndum skolekommission, K. Toft Rasmussen, taler
Formanden for Esbjerg skolekommission, A. K. Nielsen, taler.
Vesterhavsdrengene spiller.

Gjesing skole:

- Kl. 10,45: Vesterhavsdrengene spiller.
- Kl. 11,00: Formanden for Bryndum skolekommission, K. Toft Rasmussen, taler.
Formanden for Esbjerg skolekommission, A. K. Nielsen, taler.
Vesterhavsdrengene spiller.

Kl. 12,00: Lærerpersonele m. v. fra Bryndum og Vester Nebel kommuner.

Der tales bl. a. af:

Formanden for Bryndum skolekommission, K. Toft Rasmussen.

Formanden for Vester Nebel skolenævn, P. Eg Kruse.

Formanden for Esbjerg skolekommission, A. K. Nielsen.

Formanden for Fælleslærerrådet, E. Lau.

Skoleledirektør Herluf Rasmussen.

Besøg.

I årets løb har skolevæsenet haft følgende besøg:

16/8 : 2 børnehavelærerinder fra Vamdrup.

27/8 : 2 børnehavelærerinder fra Brørup.

23/10: Snejbjerg skole, 5 lærere + medlemmer af sognerådet.

28/10: Kolding børnehaveseminarium.

31/10: Brørup, 20-25 personer ser på byggeri.

18/11: Haderslev statsseminarium, studenter og lærere.

2/12: Tåstrup ser på børnehaveklasseer.

7/12: Holstebro børnehaveseminarium.

25/3 : Slagelse børnehaveseminarium, 38 elever + leder.

27/3 : Social-pæd. børnehaveseminarium, 40 elever + leder.

9/5 : Greve-Kildebrønde, skolekommissions- og skoleudvalgsmedlemmer.

16/6 : Nustrup centralskole samt 11 skolekommissionsmedlemmer.

De enkelte skoler.

Bakkeskolen:

Den 9. august var der rejsegilde på 1. etape. Skolen startede den 23. august 1968 med en lille åbningshøjtidelighed for børnene og nogle inviterede gæster. Samtidig blev skoleinspektør Henning Hjuler indsat som skoleinspektør. Et par byggeuheld har gjort skoletilværelsen noget vanskelig og ufestlig, men dog antagelig. Skolen blev tildelt en fane af Danmarkssamfundet. Der er blevet afholdt en skolekoncert med en lille skolekomedie indføjjet. Trods primitive forhold og begyndervanskeligheder var succesen stor.

Boldesager skole:

Boldesager skole havde den 29. maj udflugt for børnehaverne, 1., 2. og 3. klasserne til Rømø og Endrupholm. De større elever har i sommerens løb klassevis været på udflugt til steder efter eget ønske.

I løbet af skoleåret 1968-69 har der været forældreafteener for følgende klasser: 1b, 1d, 2c, 3c, 6A, 6Ca, 7Cc, 8a, 8b, 1ra, 1rb, 2rb. Den 12. marts afholdt skolen en forældre- og elevaften for 7. klasserne om de problemer, der rejser sig, når eleverne er færdige med 7. klasse. Erhvervsvejleder Knud Raunkjær var til stede og talte om erhvervsvalg og -muligheder.

Børnehaveklasserne har i årets løb haft besøg af elever fra børnehaveseminarierne i Kolding, Holstebro, Slagelse samt fra Socialpædagogisk børnehaveseminarium i Højbjerg.

Undervisningen i taleklassen er blevet fulgt af elever fra børnehaveseminarieret i Esbjerg og Ribe statsseminarium. 3 lærere fra Alslev overværede en dag undervisningen i såvel læseklassen som taleklassen.

Fagkonsulenten i kristendomskundskab, Søren Borello, overværede den 16. sept. 1968 undervisningen i faget.

Den 30. sept. havde skolen den glæde at modtage skoledirektør Herluf Rasmussen. Skoledirektøren fik forevist skolen og hilste på det samlede lærerpersonale.

I løbet af året er der afholdt flere fester, bl. a. konfirmandfest, fastelavnsfest samt afslutningsfest for afgående elever med pårørende. Elever fra 1. real opførte da skuespillet »Lis' store scene«, instrueret af lærer K. Hougesen. Desuden underholdt elever med sang og musik.

Der er afholdt cyklistprøve med 6. klasserne.

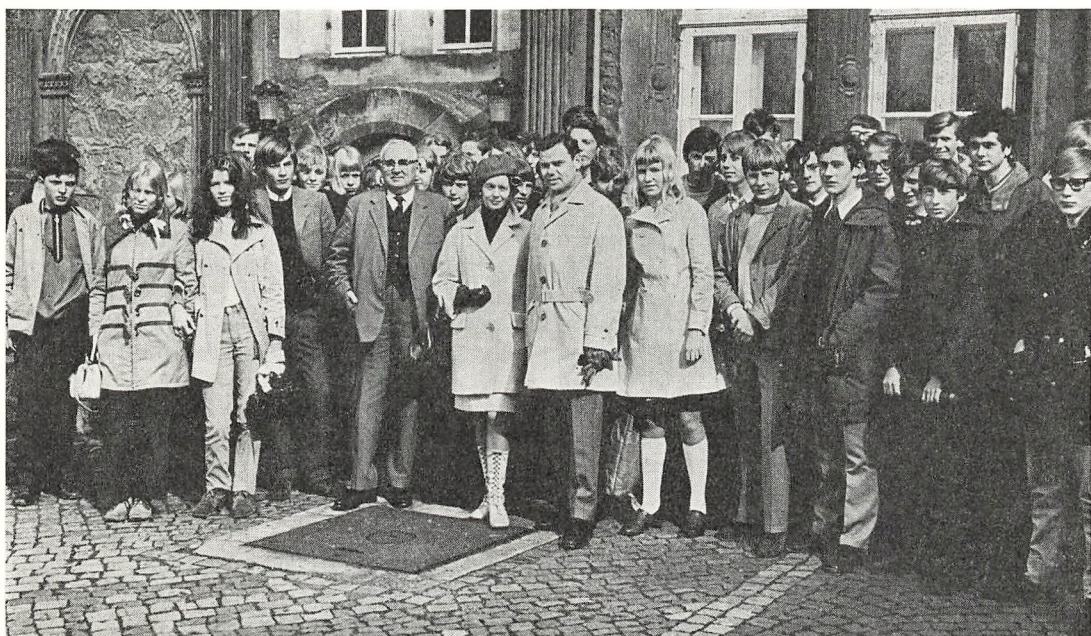
Kriminaloverbetjent E. Dencker holdt den 13. og 14. januar 1969 foredrag for 7. klasse om ungdomskriminaliteten.

Skolelægen har holdt seksualforedrag for eleverne fra 6. og 8. klasse.

Den 19. februar talte læge L. M. Jacobsen og politikommissær Harald Jensen om emnet: »Hvem ryger hash — og hvorfor?« Bag dette arrangement stod forældreforeningen, elevforeningen samt skolen.

Taleklassen, der har været på Boldesager skole siden 1. august 1965, flyttede 1. august 1969 til Danmarksgades skole.

Forældreforeningen har afholdt generalforsamling, hvor overlærer Tage Christensen viste film, han selv havde optaget, fra Afrika. Den årlige udflugt til Stenderup Hage foregik den 14. august.

Den 9. april holdt skoledirektør Herluf Rasmussen foredrag i forældreforeningen om emnet: »Aktuelle skole spørgsmål«.

Ved forældreforeningens julemøde læste overlærer Niels Toft op, og der var Lucia-optrin og forskellig anden underholdning.

Skolens elevforening har i årets løb haft flere arrangementer med film og anden underholdning.

I tidsrummet 21. april til 27. april var elever fra de to 2. realer på udveksling til Lemgo under ledelse af lærerparret Ida og Kurt Hougesen.

Den tyske skoleklasse aflagde genvisit på Boldesager skole i tidsrummet 11. maj til 17. maj under ledelse af realskullehrerin Margaretha Meyer og realskullehrer Otto Bollhöfer, Lemgo.

Billedet er fra de danske elevers officielle modtagelse på Brake slot, Lemgo.

Bryndum skole:

17. og 18. sept.: Sportsstævne i Tarp for Gjesing, Forum og Bryndum skoler.
12. december: Kor- og blokfløjteaften for elever og forældre i skolens gymnastiksal.
- I løbet af nov., dec., jan. og febr. afholdt forældremøder og -konsultationer for samtlige klasser.
18. februar: Fastelavnsfest i skolens gymnastiksal for børnehavesamt 1., 2. og 3. klasserne.
19. og 20. febr.: Fastelavnsfest for elever fra 4.-7. årg. den 19. og for 8.-10. årg. den 20. sammen med forældre på Tarp kro. Elever fra 9. klasse og 2. real opførte »Agurketid i Gammelkøbing«. Efter forestillingen selskabeligt samvær og dans.
25. februar: Planlægningsdag med foredrag af cand. psyk. Mogens Jansen.
- 1.-8. marts: 2. real på lejrskole i Norge. Ledere: John Olsen og Lisbeth Olsen.
1. april: Festlighed på skolen i anledning af sammenlægningen med Esbjerg kommune.
- 7.-10. maj: 6. klasserne i København under ledelse af overlærer Johanne Knudsen og lærer Jens O. Lundgren.
- 8.-13. maj: 7. klasse i lejrskole på Bornholm. Ledere: lærerinde Birgit Hornbak og lærer Jørgen Slivsgård.
13. maj: Elev- og forældreaften på skolen for 6. klasserne. Eleverne fra 6y opførte »Hvad fatter gør, er altid det rigtige«.
30. maj: 8. årg. på ekskursion til Hedeby og Slesvig. Ledere: lærer Hans Andersen, lærerinde Tove Larsen og lærerinde Jonna Østergaard Kristensen.

Følgende en-dagsudflugter er foretaget:

4. juni: Børnehaveklasserne og 1. klasserne til Kvie Sø.
13. juni: 2. klasserne til Legoland, Billund.
16. juni: 3., 4. og 5. klasserne til Århus.

19. juni: Udstilling af eleverarbejder — åben for forældre og andre interesserede.
 20. juni: Dimissionsfest med selskabeligt samvær og dans til kl. 24.

Danmarksgades skole:

Skoleåret 1968-69 har været præget af de både lokale- og støjmæssige problemer, som igangsættelsen af til- og ombygningen af skolen har skabt. Forventningerne om de forbedrede forhold, som både elever, lærerpersonale og skolens øvrige medarbejdere vil få i løbet af 1970, har gjort, at alle meget positivt og med godt humør har medvirket til, at skolearbejdet under de noget vanskelige forhold har kunnet afvikles nogenlunde normalt.

Forældremøder og konsultationer er afholdt for næsten alle klassetrin samt for læse- og tunghøreklasserne. Særligt forældremøde er afholdt i Tjæreborg for den forældrekræds, der sender børn til Esbjerg skolevæsen.

Kriminalassistent Noll Jensen har orienteret 7. klasserne om ungdomskriminalitet.

Et nyoprettet elevråd har i samarbejde med lærerne og inspektøren påbegyndt sit arbejde. En del udvalg er nedsat til at arbejde med forskellige opgaver.

Under ledelse af Mogens Sørensen og Jørgen Broch har skolens elever opført: »Rasmus på farten« med to forestillinger for elever og forældre.

Skolens sanglærere har givet en elevforårskoncert for elever og forældre.

Skoleudflugterne afvikledes således, at bliv.-3. kl. havde en fællestur til Varde, medens 4.-7. kl. klassevis tog på udflugt eller ekskursion forskellige steder.

For 2.-6. klasserne har der af elevråd og lærere været arrangeret fastelavnsfester.

Forum skole:

Med skoleårets slutning ophørte Forum skole. Dette blev markeret ved en lille højtidelighed for eleverne og lærerpersonalet den 20. juni om formiddagen.

Gammelby skole:

18. september: Eleverne holder høstfest.
 19. september: Forældreforeningen: Diskussion om skolens orden.
 9. oktober: Eleverne arrangerer åbent hus.
 24. oktober: Generalforsamling i forældreforeningen.
 4. november: Pædagogisk møde om formning.
 12. december: Adventsfest.
 20.-21. december: Juleafslutninger i sal og klasser.
 1. sept.-12. dec.: Forældremøder i følgende klasser: 7b, 4b, 4a, 3b, 7c, 5c, 5a, 1ra, 6b, 4c.
 14. januar: Kulturaften: Foredrag om Israel.

25. januar: Forældredag for alle klasser.
 28. januar: Forældredag for alle klasser.
 14. februar: Fastelavnsfester for 1.-7. skoleår.
 7. marts: Forældremøde med 7. klasser om det ottende skoleår.
 14. marts: Kursus i skrivning.
 27. marts: Elevfest med »pigtråd«.
 14. april: Forældreforeningen: Emne: Om forældreforening og skolenævn.
 12. maj: Komædie i salen ledet af A. Bojsen.
 30. maj: Cyklistprøver.
 12. juni: Sangaflden i gymnastiksalen. — Forældrene indbydes.
 18. juni: Komædie. — 4d.
 16. juni: Translokation.
 1. januar til sommerferien: Forældremøder i følgende klasser: 9c, 1rb, 9ab, 7ab, 7cd, 7e, 8a, 9a, 3rb, 5b, 1rb, 1ra, 4c, 7a.
 22. maj: Koncert ledet af E. Martinsen.

Følgende klasser har afholdt en-dagsudflugter: Alle 1., 2. og 3. klasser i Varde. 5d ved Kvie Sø, 5b og 5c til Billund, 4a og 4b til Billund, 5a på Fanø, 4e, 4d og læseklasse II ved Kvie Sø, 2ra ekskursion til Sønderborg, 6d til Brødup, 6ac og 1æ I til Legoland, 5a til Darum, 1æ III til Fanø, 6b til Padborg.

Gjesing skole:

- August: 4 nye normalkl. og 1 bhv. klasse tages i brug.
 17. og 18. sept.: Skolernes idrætsstævne afvikles på Bryndum skole.
 1. november: Besøg af fagkonsulent Asger Byrmark (tysk).
 29. november: Konfirmandfest på skolen.
 Nov.-dec.: 3 gange indbrud på skolen.
 25.-28. januar: Skolen lukket på grund af reparationer.
 30. januar: Kriminalpræventive foredrag for 7. klasserne.
 6., 7., 8. febr.: Forældredag på skolen.
 11. februar: Forældremøde for 7. klasse.
 13. februar: Fastelavnsfest for 7.-10. årgang.
 14. februar: Fastelavnsfest for 4.-6. årgang.
 16. februar: Katten af tøndén (Gjesing Villaejerforening).
 12. marts: Valg af skolenævn til skolen.
 9. klasse og 2. real på lejrskole i Østrig.
 1. april: Festlighed i anledning af kommunesammenlægningen. Skoletandplejen træder i kraft for 1. klasserne.
 10. april: Forældremøde om skoletandplejen. Skoletandlægerne fortalte.
 10. maj: Cyklistprøve for 6. klassernes elever. Forældre fungerede som kontrol. 92 pct. bestod.
 14.-20. maj: 7. klasserne på lejrskole på Bornholm.
 23. maj: Sidste skoledag for større elever. Om aftenen fest.
 3. juni: 1. klasserne på udflugt til Billund.
 4. juni: 2. klasserne på udflugt til Billund og Kvie Sø.
 16. juni: Dimissionsfest.

Derudover har der været afholdt en lang række klasseforældremøder og klassefester.

Skolen har 9 aftener haft forældrekonsultation med gennemgående godt besøg.

Flere klasser har været på en-dagsekskursioner (bl. a. 8. klasse Heringmessen).

Der har været holdt en række pædagogiske møder med lærerne.

Skolen har haft besøg af studiegrupper fra Malt, Bramminge og Guldgager kommune.

Grådybskolen:

Der har været afholdt klasseforældremøder og konsultationer i 25 klasser. Desuden har der været klasseforældremøder for følgende trin: bhv., 1. kl., 5. kl., 7. kl. og 9.-10. kl. For hele skolens forældrereds afholdtes møde den 3. december 1968, ligesom der var afslutningsfest for afgående elever med pårørende. For hjælpeklassernes vedkommende var der forældremøde den 7. februar 1968.

Adskillige af skolens klasser har haft klasseaftener, og for nogle klasser har der været klubaftener. Desuden er der af eleverne arrangeret forskellig underholdning og festaftener, bl. a. fastelavnsfester samt fest for udgåede elever.

Under ledelse af Frida Frost Hansen har skolens elever opført: »Pølsemandens måneraket« med 2 forestillinger for elever og forældre.

Skolens sanglærere har givet forårskoncert for elever og forældre.

I årets løb har der været besøg af forskellige gæster.

Besøg af fagkonsulenterne Helga Eriksen og Knud Hansen.

Jerne skole:

Som foregående år havde skolen tilmeldt hold til »Folkeskolens atletikstævne«. — Pigerne kvalificerede sig til finalen på Sønderborg Idræts-højskole, hvor de blev nr. 3 og vandt diplom og faneplade.

Mange klasser — i alt 27 — har benyttet sig af tilbudet om en dags ophold på feriekolonien i Sønderho. Enkelte har foretaget specielle ekskursioner som led i undervisningen i biologi.

Ca. 225 af skolens elever har deltaget i skolens frivillige sang- og musikundervisning. Korene og blokfløjteorkestret har givet koncerter ved mange lejligheder, ligesom skolen før jul og ved skoleårets slutning har givet koncert for forældrene og andre interesserede.

Den 27. marts havde skolen besøg af 2 kor og et blokfløjteorkester fra Ålykkeskolen, Kolding. Ledere var Birthe Donslund og N. Møller Pedersen, der tidligere havde modtaget kor og orkester fra Jerne skole.

Skolens forældreforening har haft en del arrangementer, f. eks. »Leg og lektier«, og en serie demonstrationer af den nye matematik ved Knud Askjær.

Den årlige skolefest blev afholdt i februar. 2 aftener med tøndeslagning og dans for mindre elever og 2 aftener for de større, hvor elever under instruktion af Egon Kristensen og Torben Knudsen opførte »Arsenik og gamle kniplinger«.

Elever ved Jerne skole har i årets løb fået tildelt 96 idrætsmærker af forskellig slags og har bestået i alt 178 svømmeprøver.

Den 16. april havde pigerne under ledelse af Helly Brinch deres årlige gymnastikopvisning. Opvisningen gav prøver på såvel traditionel som nyere gymnastik og høstede fortjent bifald.

Efter at skolen har haft elevråd gennem en halv snes år, har man i år taget elevrådets struktur og opgaver op til en drøftelse, hvilket er resulteret i en reorganisering, som indtil videre ser lovende ud.

Pr. 1. august 1968 blev halvdelen af skolens pavillon flyttet til Rørkjær skole, og pr. 1. august 1969 følger resten efter. Selv om vi vil glæde os til at få en del af sportspladsen igen, må vi konstatere, at skolen for kommende skoleår, foruden børnehaveklasser, vil have 42 klasser fordelt på 32 klasselokaler og særlokaler.

Præstegårdsskolen:

I årets løb er skolen stort set gjort færdig. Festsalen er taget i brug. Ud over en del efterreparationer og andre småting mangler endnu færdiggørelsen af legepladsen.

Den 1. november 1968 blev skoleinspektør H. L. Obling indsat i embedet på Præstegårdsskolen.

Den 6. maj 1969 holdt Præstegårdsskolens Forældreforening sit første møde i skolens festsal.

Den 12. maj afholdtes sang- og musikaften, hvortil der var meget stor tilslutning.

I årets løb har skolen haft besøg af enkeltpersoner og deputationer. Der har været afholdt en del forældremøder, ligesom der har været arrangeret pædagogiske og faglige møder for lærerpersonalet.

Rørkjær skole:

Forældremøder: Der har været afholdt 10 klasseforældremøder under forskellige former.

Udflugter og klassesure: Børnehavekl. og 1.-3. kl. har haft fællesudflugt til Arnbjerg i Varde. Et stort antal klasser har været på 1-3 dages ophold i Sønderho. Andre udflugtsmål har været Kvie Sø, Himmelbjerget, Ribe, Blåvand og Billund. I sommerferien er der foretaget klasserejser til Bornholm, Norge, Østrig, Harzen og Italien. 2 klasser har været i Sydslesvig. Endvidere er der foretaget en del ekskursioner og besøg på institutioner og andre arbejdspladser.

Musik og sang: Skolens kor har udfoldet stor aktivitet under Aksel Eskildsens ledelse. Koret har sunget ved alle forældreforeningens arrangementer, ved festen for tidligere gestapofanger på »Park Hotel«, ved »julemessen« i Gartnerhallen, i Tjæreborg, Zions Kirke, Vor Frelzers Kirke, Treenighedskirken og ved Grundtvigskirkens indvielse. Til en kirkemusikaften arrangeret i samarbejde med organist Riberholt i Vor Frelzers Kirke havde man inviteret skolekor fra Christiansfeld og Ranum. Koret deltog i sommerferien i sangfestivalen i Års. Ved skoleårets slutning afholdtes en sang- og musikaften med deltagelse af »lille kor« og »store kor« og de forskellige sammenspilsgrupper (blokfløjte og violin).

Dramatik: En 7. kl. opførte »Jeppe på bjerget« (instrueret af Jørgen P. Hansen) ved tre forestillinger for de forskellige årgange og for forældrene. En 3. kl. opførte »Tornerose«. Andre dramatiseringer har været vist ved klasseforældremøder.

Forældreforeningen: Fire arrangementer. Orientering for forældre om undervisningen i regning og matematik (ved Åge H. Sørensen), i fremmede sprog (ved G. Søvad) og i orientering (ved P. H. Svarrer). Skoleinspektør, cand. psyk. Kragh-Müller talte om »Demokrati i skolen«. Ved den traditionelle julefest var der oplæsning ved G. Søvad. Ved årets sidste møde talte skoledirektør Herluf Rasmussen om skoleproblemer. Ved møderne har der været fra ca. 90 til ca. 120 deltagere.

Elevrådet: To filmaftener. Der vist »Den gode jord« for 8.-10. årg. og »Kulminedrenge« for 6.-7. årg. Har forestået arrangementet af fem fester for de forskellige årgange. Herunder også bal for de yngre årgange (fra og med 3. kl.). Frugtudsalg i frikvartererne etableredes.

Sport: Ved »Folkeskolens Atletikstævne« (amtsstævnet) blev drengene vinder af ældste gruppe og deltog derefter i landsstævnet på Sønderborg Idrætshøjskole. Her placerede holdet sig langt nede i rækken på grund af uheld, idet stafetstokken tabtes i det afsluttende stafetløb. Interne mesterskaber afholdtes i atletik, gymnastik og bordtennis. Foruden deltagelse i bymesterskaberne i håndbold for piger og drenge indbød Rørkjær skole til en skoleturnering i indendørs fodbold (initiativtager: Ejler Gregersen). Vi vandt denne turnering, der afvikledes i Firmaidrætshallen. Der har i det forløbne år været meget stor tilslutning til *skak* under ledelse af H. Hein og Fr. Gylling og med deltagelse af både piger og drenge. Det har været et gennembrudsår for dette spil, og mange turneringskampe er udkæmpet med vekslende held. Der afsluttedes med, at den lokale mester Mogens Nielsen spillede simultan med elever og lærer.

Collegium pædagogicum: Møde sammen med fritidspædagogerne i »Teglgravens fritidshjem«. Fritidshjemsleder Heinrich Frosch og medarbejdere viste rundt i fritidshjemmet og fortalte om arbejdet med vore fælles børn. Filmaften, hvor den gamle skoleidrætsstævnefilm fra 1938-39 vist, endvidere filmen om skolebørnenes ferieflyvning i 1939 og Theodor Christensens ungdomsskolefilm fra 1944. I disse film genså man flere af Rørkjær skoles lærere i ungdommelig udgave.

I årets løb havde skolen et meget omfattende arrangement til fordel for UNICEF's arbejde med henblik på uddannelsesformål i Paraguay. Samtlige lærere og elever var i samarbejde ved tilrettelæggelsen af udstillinger, forestillinger, ophængninger, tableauer, udsalg, filmforevisninger, indretning af kaffe- og cacaorestaurant, skydetelte, diskotek, æbleskivefremstilling og meget andet. Der var stort besøg, og der indkom over 5000 kr., der ubeskåret tilgik UNICEF's arbejde.

Skads skole:

Ved skoleårets begyndelse blev Skads skoles anneks i Andrup forsamlingshus taget i brug med 4 efter forholdene gode og tiltalende lokaler, hvor nu 5 småårbørnsklasser undervises.

Der har været holdt forældremøder og kontaktaftener for samtlige

klasser. Desuden et større forældremøde, ved hvilket skoledirektør Herluf Rasmussen talte om aktuelle skolepørgsmål, og der var diskussion.

Kriminalassistent Noll Jensen har orienteret 7. klasse om ungdomskriminalitet, og skolelæge Østergaard har holdt seksualforedrag for 6. klasse.

Den 27. februar blev der holdt elevfest, hvor 6. klasse opførte en komedie, »Skolen i går, i dag og i morgen«, forfattet og instrueret af lærer O. Henriksen. Stort besøg og kraftigt applaus. Bagefter dans.

I maj trådte skolepatruljen i funktion, instrueret og ledet af lærer Gustavussen og overbetjent Olesen.

Fællesudflugterne gik i år til Kvie Sø og Århus, og 7. klasse var på Bornholm.

Spangsbjergskolen:

Klasseforældremøder: 24 (heraf 1 med et lille dramatisk arbejde).

Musik og sang: Forårskoncert for elever og forældre.

Udflugter: (28. maj) til Legoland (4. kl.) og (3. juni) til Varde (1., 2., 3. og bhv.kl.) samt de højere klasser individuelle klasseseture. Stor tilslutning til klasseseturene til Sønderho.

3 fastelavnsmøder for de forskellige trin.

Besøg af enkeltpersoner og deputationer, bl. a. af fagkonsulent Dorthe Petersen.

Cyklolistprøve den 13. maj 1969 for skolens 6. klasser.

Alle 5. klasser deltog i Danmarks radios spørgeleg »Tre mand frem — for femte klasse«.

Pædagogisk aften: (5. dec. 1968) dramatik og (11. febr. 1969) læsehastighed.

Forældreforeningen:

10/9 1968: Generalforsamling med efterfølgende foredrag af skoledirektør Herluf Rasmussen: »Samarbejde mellem skole og hjem«.

6/11 1968: Overlæge Sv. Heinild talte om: »Lidt om moderne og gammeldags opdragelse. — Forbliver mennesket altid det samme?«

16/12 1968: I samarbejde med skolen var der arrangeret julesammenkomst med musik, sang m. m.

5/2 1969: Kriminalassistent Noll Jensen talte om »Ungdomskriminalitet«.

24/3 1969: Forfatteren Bech Nygaard talte om: »Vil u-landsudviklingen koste menneskelige ofre«.

Elevaktiviteter: Arbejdet med filmforevisning »Art Cinemæ«. Forestillinger for henholdsvis bhv., 3., 4., 5., 6. klasse — 7., 8., 9. klasse og 9. og 10. klasse. Foredragsaften med seminarieadjunkt Carl E. Jensen: »Galathea ekspedition« og pastor F. Bøss: »Hvorfor religion i skolen?«. 3 aftener med underholdning og dans.

Stormgades skole:

- 17/9 1968: Foredrag af maskinchef S. Lindgreen: »Fra muskel- og vindkraft til maskinkraft«.
- 22/4 1969: Kammerkoncert.
- 4/6 1969: Skoleudvalgets fest i anledning af skolens udvidelse og modernisering.

V. Nebel skole:

Fra 1. august 1968 (ved skoleårets begyndelse) skete en sammenlægning af Ølufvad og V. Nebel skoler ved V. Nebel skole. Ølufvad skole blev nedlagt som skole. Skolekøkkenundervisningen i 6. og 7. klasse finder dog stadig sted her, og fra skoleårets begyndelse 1969 også sløjdundervisningen.

Forud for sammenlægningen var der ved V. Nebel skole opført en pavillon, hvori der er indrettet fire klasselokaler.

Fra skoleårets begyndelse 1968 blev der oprettet en børnehaveklasse ved skolen. Man havde forud sikret sig en børnehavelærerinde, og et nyt timelærerembede blev samtidig oprettet og besat. Faget formning indgår med faste timer i skemaet.

Ved kommunesammenlægningen 1. april 1969 fik skolen en skoledirektør, idet den fra denne dato kom ind under Esbjerg kommunale skolevæsen.

Vestre skole:

Forældremøder i alle klasser fra bhv. til 10. kl. og 3. real. Luciaoptog af elever fra 8. kl. og 1. real. Udflugt til Varde med bhv., 1., 2. og 3. kl. Udflugter og ekskursioner med 3., 4. og 6. kl. Fodboldkamp og langboldkamp i maj mellem lærere og elever fra 10. kl. og 3. real. Lærerstudiekredse: 1. Forsøgsarbejde. 2. Gruppearbejde. — Forældreforeningen: 1. Gruppearbejde og orientering. 2. Julestue. 3. Bibliotekets brug i undervisningen. 4. Gymnastikopvisning.

Østre skole:

- 18/9 : Foredrag for 8.-10. klasser og realafdelingen ved maskinchef S. Lindgreen, Dansk Skibsadoption: »Fra muskelkraft og vindkraft til maskinkraft«.
- 15/12: Kor og blokfløjtegruppe medvirker ved kirkemusikafteften i Abild kirke under ledelse af Birthe Granum-Jensen.
- 21/12: Juleafslutning i Vor Frelsers kirke.
- 29/5 : Sang- og musikafteften for forældre og andre interesserede.
- Klasseture, ekskursioner og udflugter for elever i grundskolen.
- I årets løb er der afholdt en række forældremøder, og der har været arrangeret pædagogiske og faglige møder for lærerpersonalet.

Lærerpersonalet.

De pr. 1. september 1969 normerede stillinger fordeler sig således:

Skoleinspektører	17
Viceskoleinspektører	26
Konsulenter	13
Overlærere, lærere, timelærere	} 617
Overlærere, lærerinder, timelærerinder	
	673

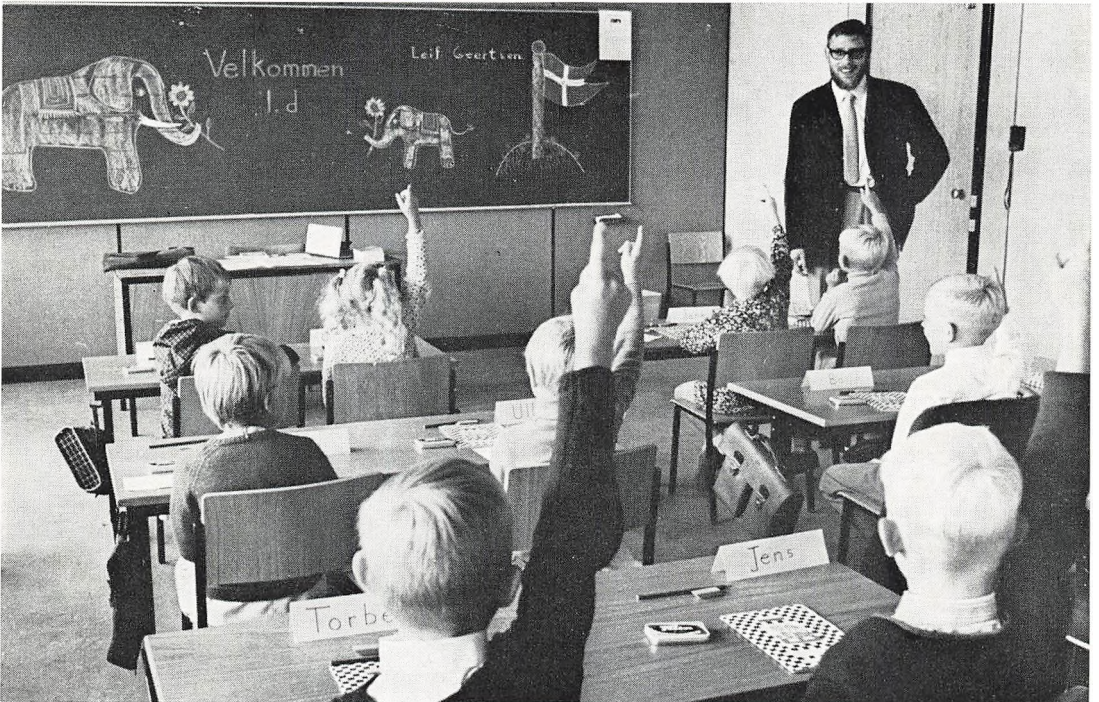
Uden for normeringen kommer stillingerne som skoledirektør, viceskoledirektør samt ledende konsulent for specialundervisningen, da disse stillinger ikke er tillagt undervisningstimer; endvidere et antal stillinger som fast vikar.

Til- og afgang i lærerpersonalet.

	Tilgang	Afgang på grund af				
		Ansættelse under andet skolevæsen	Pers. forhold bl. a. indgåelse af ægteskab	Alder	Anden ansøgt afsked	Dødsfald
Skoledirektør	1					
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen	1					
Viceskoleinspektører, herunder konsulenter for særundervisn. m. fl. ...						
Lærere (overlærere)	17	8			1	
Lærerinder (overlærere)	12	2		2		
Timelærere						
(faste vikarer)	6	1				
Timelærerinder						
(faste vikarer)	2					

Fra den første skoledag.

De nye skolebøger gennemses.

Seks elever har været på besøg i Sukkertoppen.

Lærerpersonalets fraværelse.

Måned	Lærere			Lærerinder			I alt timer Læ.+Læi.
	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	
August	355	10	365	887	74	961	1326
September	664	209	873	1883	136	2019	2892
Oktober	607	250	857	1889	101	1990	2847
November	827	312	1139	1812	163	1975	3114
December	530	273	803	1150	104	1254	2057
Januar	931	399	1330	1228	108	1336	2666
Februar	1133	272	1405	1546	334	1880	3285
Marts	1393	508	1901	1870	366	2236	4137
April	709	438	1147	1400	267	1667	2814
Maj	462	450	912	854	147	1001	1913
Juni	307	298	605	794	69	863	1468
I alt	7918	3419	11337	15313	1869	17182	28519

	Antal undervisningstimer		Fraværelse	
	Pr. uge	Omregnet til årligt antal timer	Timer	%
Lærere	9814	377839	11337	3,00
Lærerinder	8120	312620	17182	5,50
I alt	17934	690459	28519	4,13

I de under lærerinders sygdom anførte timer er indeholdt 4455 timer, der skyldes svangerskab og fødsel. Dersom dette tal fradrages i de anførte timer, vil lærerinders fravær i procent udgøre 4,06.

I de under anden årsag opførte timer er indeholdt 1771 timer for lærere under militærtjeneste, 484 timer for lærere og 654 timer for lærerinder under orlov og 1164 timer for lærere og 1215 timer for lærerinder under deltagelse i korte kursus.

Udover de nævnte tal har 5 lærere (lærerinder) deltaget i årskursus og 4 lærere (lærerinder) i 3 mdrs. kursus på Danmarks lærerhøjskole.

8 lærere (lærerinder) har stået uden for nummer.

Jubilæer.

25 år.

- 11/8 1968: Biblioteksinspektør M. Kruse Hansen, Grådybskolen.
- 1/2 1969: Viceinspektør Karen Moseg. Mikkelsen, Spangsbjergskolen.
- 1/3 1969: Skoleinspektør Hans L. Obling, Præstegårdsskolen.
- 1/4 1969: Overlærer Viggo Emil Schøtt, Stormgades skole.

40 år.

- 1/10 1968: Viceinspektør Gunnar Carlsen, Jerne skole
 1/11 1968: Overlærer Elise M. O. Christensen, Jerne skole.
 1/5 1969: Skoleinspektør Chr. Bruun, Skads skole.

Folkeskolen.

25 år.

- 1/3 1969: Viceinspektør H. Rode Petersen, Spangsbjergskolen.

40 år.

- 1/11 1968: Overlærer Knud Harald Th. Petersen, Vestre skole.
 1/6 1969: Overlærer Kirstine Nielsen, Boldesager skole.

Møder.

Der har i årets løb været afholdt 175 lærerrådsmøder og 72 lærermøder.

Instruktionskursus og foredrag.

(Esbjerg Lærerforening. Viceinspektør Viggo Nielsen).

- 12/8 1968 Øvelsesskoleforstander G. Enemærke, Silkeborg: Dansk i 1. klasse.
 13/8 1968 Seminarielæktor Arne Skibsted, Silkeborg: Regning i 1. kl.
 18/8 1968 Redaktør Albert Johansen: Hvis er »Folkeskolen«.
 4/11 1968 Forstander Eigel Brinch, Brøndbyerne: Lærernes samarbejde med forældre og skolemyndigheder.
 18/11 1968 Sekretær i DLF, lærer J. Engelhardt: Skolebyggeri.
 3/12 1968 Overlærer Kaj Varming, Fredericia: Praktisk samarbejde mellem lærerne.
 15/4 1969 Lærer Jørgen Tambour: Instruktion i skoleidrætsmærkets forskellige discipliner.
 16/4 1969 Medlemsmøde: Orientering om repræsentantskabsmødets forløb og indhold.
 17/4 1969 Rektor J. Ahm: Tanker om fremtidens skole.
 Sognepræst Søren Krarup: Det sociale menneske.
 21/4 1969 Lærer Gerhardt Eriksen, Århus: Kildematerialets anvendelse i realafdelingen.
 28/4 1969 Skolebestyrer Preben Frandsen: Moderne engelskundervisning.

*Fortegnelse over
 læreres deltagelse i feriekursus i sommeren 1969.*

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
1.	Andersen, Erling	Sløjdkursus i Askov, afslut.	23/6- 2/8
2.	Andreasen, Ejner	Keramikkursus i Rørvig	21/7- 2/8
3.	Andsager, Inger	Håndarb.kursus i Brande	29/6- 4/7
4.	Bebe, Rasmus	Orienteringskursus arr. af Lærerhøjskolen, Århus afd.	23/6-28/6

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
5.	Brinch, Helly	N. F. K.s gymnastik og boldspil i Sønderborg	3/8-10/8
6.	Bruun, Carl Børge	Keramikkursus	21/7- 2/8
7.	Bækgaard, Grethe	Socialpædagogisk uge på Båring Højskole	22/6-28/6
8.	Bøgedal, Arne	Nordisk historielærerkursus på Sogndal Højskole, Norge	29/6- 5/7
9.	Daugaard, Annie	Håndarb.kursus i Brande	29/6- 4/7
10.	Eskildsen, Axel	5 musikdage på Båring Højsk.	28/7- 1/8
11.	Folmø, Lis	»Bånd- og brikvævning«, kursus i Brande	29/6- 4/7
12.	Friborg, Keld	Statens sommerkursus i formn.	7/7- 2/8
13.	Geertsen, Leif	Dansk Historielærerforenings sommerkursus	30/7- 3/8
14.	Gram, Inger	Håndarb.kursus	29/6- 4/7
15.	Hansen, Erik	Sommerkursus i svensk i Dalarne, Sverige	20/7- 2/8
16.	Hansen, Hemming Martin	Webster College, St. Louis, Missouri	27/6-25/7
17.	Hansen, Ingrid Bundgård	Metodikkursus i kjolesyning og tilskæring for skolens ældste klasser	29/6- 4/7
18.	Hansen, Karna	Gymnastik i Ollerup	30/7- 6/8
19.	Hansen, Ketty	Gjellerups kursus, Skåde	3/8- 9/8
20.	Hauger, Thomas	Nordisk seminar for pædagogisk drama på Voksenåsen ved Oslo	30/6- 5/7
21.	Heegaard, Elly	N. F. K. kursus på Sønderborg Idrætshøjskole	3/8-10/8
22.	Hesselager, Ellen	»The Swan School of English«	28/6-22/7
23.	Jensen, Bent Otto	Orienteringskursus om erhvervene, Dansk Arbejdsgiverforenings uddannelsesafdeling	4/8- 8/8
24.	Jepsen, Arne Leick	Statens kursus for lærere i formning, fortsættelseshold	6/7- 2/8
25.	Jespersen, Grete	Statens sommerkursus for lærere i formning	7/7- 2/8
26.	Jørgensen, Folmer	Programmering og undervisning ved hjælp af computer	2-3 uger i juli
27.	Jørgensen, Jørgen Emil	Dansk litteratur	23/6- 1/7
28.	Kristensen, Hans Guldager	Statens sommerkursus for formningslærere	7/7- 2/8
29.	Kristensen, Jonna Østerg.	Dansk Amatør Teaters Samvirkes landskursus på Herning Højskole	6/7-16/7
30.	Larsen, Henny	Gymnastik og idræt på Gerlev Idrætshøjskole	30/7- 3/8
31.	Martinsen, E.	Danmarks Sanglærerforenings 5 musikdage på Båring Højsk.	28/7- 1/8

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
32.	Mouritsen, Vibeke	Dramatisering I	23/6-30/6
33.	Mulvad, Ellen	Husgerning III i Århus	23/6-28/6
34.	Møller, Nina Nørgaard	Summer Course at College of All Saints i London Modern Educational Gymnastics	21/7-27/7
35.	Nielsen, Gunda Marie	Båndvævning	29/6- 5/7
36.	Nielsen, Kirsten Ødum	»Den socialpædagogiske uge« Emnet: Kulturelt handicap?	22/6-28/6
37.	Pedersen, Grete Møller	Engelsk D	23/6- 5/7
38.	Pedersen, Niels Sevelsted	Maskinel træbearbejdning	21/7- 2/8
39.	Petersen, Jan Valther	Olympia Skolens instruktionskursus for lærere i maskinskrivning	4/8- 7/8
40.	Poulsen, Oda	N. F. K. kursus på Sønderborg Idrætshøjskole	3/8-10/8
41.	Poulsen, Olav	Feltbiologi i Silkeborg	23/6-28/6
42.	Rasmussen, Irma	Skolebiblioteket i undervisningen	23/6-28/6
43.	Sand, Kristian	Singwoche der EFJC in Bremen	2/8-10/8
44.	Sand, Lisbeth	Skåde sommerkursus, samarbejde med kolleger, eleverne, forældrene + fagkurser	3/8- 9/8
45.	Schwartz, Kathrine	Gjellerups sommerkursus i Skåde	3/8- 9/8
46.	Sjelborg, Grethe	Husgerning II i Århus	23/6-28/6
47.	Sørensen, Karen Baung	Dansk kursus i Århus	22/6-28/6
48.	Thorstensen, C.	Kursus i kemi på D. L. H., Emdrupborg	23/6- 5/7
49.	Timmermann, Robert	Sommer-musikkursus for sang- og musiklærere	22/6-27/6
50.	Østergaard, Jette Vivian	Regnskabsføring	23/6-29/6
51.	Østergaard, Leif	Regnskabsføring	23/6-29/6

På initiativ af skolekommissionens formand afholdtes i dagene 3. og 4. februar møder for skolernes lærerpersonale, hvor undervisningsministeriets konsulent vedr. narkotikaspørgsmål, cand. mag. Peter Schiøler, indledte med foredrag om emnet »Behandling af narkotikaspørgsmål i skolen«.

Studierejser til venskabsbyer.

Studierejse til Stavanger.

(Ved lærerinde Asta Nielsen).

Min studierejse til Stavanger foregik i ugen 23.-29. marts 1969. Turen var begunstiget af et pragtfuldt forårsvejr. Flyveturen København-Stavanger var i sig selv en betagende oplevelse, idet forårssolen skinede fra en skyfri himmel og klart og tydeligt aftegnede det storslåede norske landskab hundreder af meter dybt under os.

På Sola flyveplads blev jeg modtaget af talepædagog hr. Jack W.

Jenssen, der samme eftermiddag tog mig med på en 2 timer lang biltur rundt i Stavanger og omegn. Som de fleste danskere blev jeg ganske fascineret af den vide udsigt, af bjergene og af den smukke indsejling til byen.

Mandag morgen kørte hr. Jenssen mig til Tasta ungdomsskole (6.-10. klasse). Jeg havde fremsat ønske om at følge undervisning i gymnastik og håndarbejde samt specialundervisning, og det fik jeg lejlighed til på denne og andre skoler.

Min første time var en gymnastiktime. Jeg bemærkede, at pigerne var omklædt i vidt forskelligt sportstøj — i modsætning til vore piger, der har helt ens dragter. Pigerne startede med et fælles opvarmningsprogram, derefter gik man hurtigt over til individuel konditionstræning (circuit-træning). Lærerinden havde fortalt pigerne, hvilken gavnlige virkning hver enkelt øvelse havde. Der blev lagt vægt på effektiviteten fremfor skønhedsindtrykket. Timen sluttede festligt med jugoslavisk og russisk folkedans efter båndoptager. På de øvrige skoler, hvor jeg fulgte gymnastikken, arbejdede lærerinderne på samme måde. Nogle skoler havde svømmesal. På Revheim skolen var pigerne i gang med at tage 200-meter svømmemærket, da jeg var på besøg.

Det var mit indtryk, at pigerne deltog med stor lyst og energi i disse timer.

Efter gymnastikken fulgte jeg 2 håndarbejdstimer, hvor elever fra 9. kl. syede kjoler og monterede lampeskærme med broderet hørlærred.

I 9. kl. kunne både drenge og piger få håndarbejde, husgerning, metal- og træsløjd samt formning. Der blev undervist i 5-ugers semestre. Hver 5. uge skiftede holdene til et nyt fag. Det var et særdeles interessant eksperiment, som måske kunne give nogle problemer i overgangsperioderne. Lærerinden var glad for at undervise drengene, der havde lavet meget fine ryapuder og -tæpper.

Der var mange gode ideer at tage med hjem vedrørende lokalernes indretning. 2 ens indrettede håndarbejdslokaler var forbundet med en vævestue med 4 store og 4 små væve samt nogle båndvæve. Et lokale var indrettet med lange hylder til opbevaring af materialer. Der blev kun anvendt elektriske symaskiner, der var fast anbragt langs vinduerne. Maskinerne blev sænket ned under bordpladen, når de ikke skulle bruges mere. På en opslagstavle var forskelligt elevarbejde ophængt.

På den nye Hinna skole, som jeg besøgte senere på ugen, var håndarbejdslokaler indrettet efter samme mønster. Et fælles træk for skolerne var, at lokaler for manuelle fag var placeret samlet. På den smukke Auglend børneskole (1.-6. klasse) oplevede jeg interessante eksempler på fint samarbejde mellem lærerne, der arbejdede i faglotionerne for sløjd, formning og håndarbejde.

Jeg var meget glad for det indblik, jeg fik i skolernes bestræbelser for at bevare norsk håndarbejdes høje stadi.

Mit første indtryk af norsk specialundervisning modtog jeg på Tasta skolen i fru Bergsliens 7. hjælpeklasse. Jeg blev meget betaget af den rolige, venlige atmosfære, der prægede undervisningen. Eleverne virkede trygge og glade og klarede gennemgangen af en engelsk tekst langt over forventning. På Ullandhauge skolen mærkedes den samme ro og tryghed i en hjælpeklasse, og i Auglend specialklasse for tunghøre

mødte jeg glade og smilende børn, der var nået meget langt trods deres alvorlige handicap.

Min største oplevelse på turen må dog siges at være besøget på Bakkebø, et hjem for knap 250 evnesvage børn og unge. Hr. Jack W. Jenssen kørte mig den 80 km lange tur til Egersund. Turen gik gennem Jæren, der er Norges største landbrugsområde. Her fandtes intet læhegn som i Danmark, i stedet for var markerne omgivet af høje stengærder, majsommeligt stablet op af bønderne gennem mange år. Fra det flade land kom vi under den sidste del af turen op i fjeldet og gennem Egersund til Bakkebø, en koloni af bygninger, der lå meget smukt oppe på fjeldsiden. Nogle af bygningerne var opført af tyskerne under den 2. verdenskrig. Efter krigen blev de benyttet af russiske og slaviske flygtninge. Under primitive forhold startede hr. Teist og hans unge kone her deres livsværk i 1945. Hvad der her er bygget op gennem årene må fremkalde den dybeste beundring for dette ægtepar.

Hjerteligt og uhøjtideligt tog hr. Teist imod os og fortalte jævnt og beskedent om sit arbejde på Bakkebø. De evnesvage, sagde han, havde to ting, hvorpå han byggede. De havde deres arv og deres følelser. Følelserne var rige og varme. Hans elever manglede kun hjernen, der kunne regulere følelseslivet. Hjernen havde han og hans medarbejdere, og med den skulle de alle yde eleverne service, som han udtrykte sig. Han skulle bruge sin hjerne og alle sine evner — gennem hele sit liv — i disse menneskers tjeneste.

At ordene var blevet omsat til handlinger mærkedes tydeligt på den trygge atmosfære, der hvilede overalt.

Vi så skolestuer og værksteder, hvor der blev arbejdet dygtigt og flittigt. Overalt kom eleverne os tillidsfuldt i møde.

Få kilometer fra kolonien var der oprettet landbrug for elever, der var blevet for gamle til at kunne være patienter på Bakkebø. En tidligere tyskerbarak var omdannet til det skønneste bondehus, der var indrettet usædvanligt smukt i gammel norsk stil. Ingen husmoder kan have et mere rent og velordnet hjem end dette, der blev passet af store, stærke mænd, der ved siden af arbejdede hårdt med alt inden for landbrug. Marker var anlagt, tusindvis af træer var plantet. En stor, smuk have omgav huset, og nyanlagte veje førte gennem det store område. Alt arbejde var udført af de 20 mænd under ledelse af en landbrugskyndig, en medhjælper og en ganske ung husmoder.

Sent vil jeg glemme det humorfyldte ægtepar, der stod som ledere af det fredfulde Bakkebø.

Under turen til Stavanger havde jeg mange andre oplevelser. Jeg havde dansktimer i 9. og 10. klasse, så på husgerning og besøgte observationsklasser, hvor jeg viste lysbilleder fra en kanotur på Gudenåen.

Jeg var på en dejlig biltur i fjeldet med fru Bergslien, på maleriudstilling og til koncert i Stavangers smukke koncertsal, hvor byens symfoniorkester spillede. På skolekontoret var jeg til kaffe og hyggesnak med skolevæsenets ledelse.

Jeg vil gerne sende en tak til kolleger ved Stavanger skolevæsen, der mødte mig med venlighed og hjælpsomhed.

Ligeledes vil jeg gerne takke de myndigheder, der gjorde denne inspirerende studierejse mulig for mig.

Studierejse til Stavanger.

(Ved lærer Aage W. Rieck).

Ugen 9.-16. marts 1969 blev mit første møde med Norge. Det skete i fly over et landskab, der mod sædvane endnu var dækket af metertyk sne. Bjergsøerne og elvene stod i sorte kontraster til alt det hvide. Med regnbuen i fuld ring og flyets skygge som markeret centrum i nordøst hastede jeg mod mine venner, der havde svaret, at jeg var velkommen. Det fik jeg fuldt ud at mærke. Fra landingen i Sola til starten samme sted blev jeg fulgt og forkælet af høj og lav inden for skolens verden. Bag hele køreplanen mærkede man skoleinspektør Arnold Jørgensens smidige omsorg. Han er stolt af sin by og glad for Esbjerg — det kommer os til gode.

Rex Hospits er det fredfyldte udgangspunkt for alle aktiviteter under opholdet. Når man i forvejen har opgivet, hvad man mener at have forstand på, og hvad man også gerne vil se, letter man værterne i tilrettelæggelsen. Ud over disse forhåndsønsker må man regne med, at der skal være plads til et par overraskelser fra de lokale kollegers side.

Det faglige program startede på Revheim Ungdomsskole. Klasserne fra 7. årgang til og med 10. er samlet på egne skoler. En rundgang på skolen med mig ind i klasserne viste, hvad en helt ny skole efter norsk opfattelse skal indeholde. Efter opfordring fik en 7. klasse alene og tre klasser fra 9.-10. samlet en orientering om venskabsbyen Esbjerg, støttet af 35 farvedias. Næste dag kom turen til børneskolerne. En 5. klasse havde bestilt gæstelæreren med lysbilleder. På begge dage var der lejlighed til kollegial samtale over kaffekopperne. Mellemtimer er ikke ukendte i broderlandet. Tonen mellem lærere og elever var kvik, men måske virker sproget i sig selv sådan på en dansker. Festligt var det at se strømmen af skolebørn i de farverige norske trøjer og huer.

Efter 2 dages »normalskoler« kom det specielle. Tilsynslærer Jack W. Jossen havde sat en hel dag af til gæsten. Vi besøgte skoler for handicappede af alle slags: Spastikere, tunghøre, talebesværede og svagtsynede. For en ikke sagkyndig at se var den tekniske udrustning omfattende. Ønskerne for fremtiden gik da også på lavere klassekvotient. På en samleskole for et større distrikt var der udskilt adfærdsvanskelige elever i en særlig klasse. Der var for liden kun 2 drenge i den klasse, som jeg besøgte.

Næste dag var fra kl. 9 til 17 udfyldt af et besøg på Ramsvik Ungdomskostskole for adfærdsvanskelige drenge i alderen 13-17 år. De var delt i 4 »familier« à 8 drenge, der hver havde sin selvstændige afdeling i »privaten«, der var en tidligere skibsredervilla med 3 etager. Kl. 14 skiftedes mandskab. Lærerkollegiet fra skolebygningen blev afløst af fritidslærere, der hjalp med lektier og stod for sportstræning, motorværksted og andre aktiviteter, som vi kender fra ungdomsskolen og fra folkeskolens valgfri fag. Drengene deltog parvis i Stavangers klubliv om aftenen. Drengene var hovedsagelig fra Stavanger-egnen, men som statsdrevet skole skulle man tage elever fra hele landet. Bl. a. var der en dreng fra det nordligste Norge. Der var rigelig tid til 2 lysbilledforedrag for de spørgelystne drenge, der var meget opsat på en udvekslingsrejse, måske med Rendbjerg som deltagende vært.

Ind imellem disse hovedpunkter blev der tid til at besøge Teknisk Skole for teknikumingeniører. Det var en lækkerbiskken for en fysiklærer. Lektor Sigurd Thaule var en gæstfri omviser med stor pædagogisk indsigt. Efter synet af dette misundelsesværdige undervisningssted var det godt at komme til hr. Årtun på Tarta Ungdomsskole, hvor vor norske kollega har udviklet et kartotek over elevforsøgsapparaturl til fysik og kemi. Systemet tillader flest mulige forsøg med mindst muligt apparatur, uden at det går ud over tid og orden. Hr. Årtuns idé har vundet indpas ved indretning af nye skoler i Norge, da der både spares plads, og svind hurtigt kan overses. På en byvandring faldt jeg indenfor på hovedbiblioteket. Her blev samarbejdet med skolerne præsentert. Et servicecenter som vores skolecentral var planlagt. Får Stavanger en afdeling af universitetet, vil biblioteket sprænge selv de nye rammer, der er skabt. Man savnede den personlige kontakt med lærerne, som er så vigtig for skolebiblioteker og skolecentral. Et par timer over kaffen på skolevæsenets kontor sammen med hele staben var meget fornøjelige. Der blev drillet meget som altid, når gode venner mødes i fælles problemer. En stor pakke pædagogisk litteratur fra skoleinspektørernes reoler fandt senere vej til Esbjerg.

En ganske særlig oplevelse var opgaven som skiinstruktør. Ved hr. Brandals behjertede hjælp blev jeg tilknyttet 2 lærere, der med deres to gymnastikklaser skulle på fjeldet i bus. Vi kørte ca. 1 time for at komme op til Madland, ca. 800 m oppe. Adskillige busser og personbiler havde fundet vej derop. Den første etape til fods med skiene på nakken var den værste. Der var flere meter sne flere steder. Gruppen deltes i tre afdelinger. To gik på langrend med hver sin lærer, medens den sidste gruppe under min ledelse havde styrtløb fra 807 til 800 m over en halv kilometer. Ingen uheld for denne flok af nybegyndere. — Det var en trættende dansker, der blev vækket i Stavanger.

To aftener blev udfyldt med teater og koncert: Arnold Jørgensen tog mig med til en aften med Norges yngste violinvirtuos og Stavangers symfoniorkester, og Johan Lindal var vært til »Oh, mein Papa« med islæt af lokaldialekt. Dertil kom private middage hos Arnold Jørgensen, Johan Lindal, William Brandal og Leif Nilsen. Det var krævende, men dejligt. Mange takkebreve har måttet sendes, og med denne beretning skal der lyde endnu en varm tak til alle, der i Stavanger var besindtet på min velfærd.

Til sidst lige så varm tak til Esbjergs myndigheder, der gav frihed og midler til turens gennemførelse.

Studietur til Eskilstuna.

(Ved H. Laustsen og H. P. Fogd).

Den sidste uge i november var vi på besøg i vor svenske venskabsby Eskilstuna.

Mødet med byens skolemyndigheder og vore svenske kolleger blev en oplevelse for os, og derfor vil vi gerne rette en tak først til de kommunale myndigheder her i byen, der gjorde det muligt for os at komme af sted, og dernæst til Eskilstunas skolevæsen for den oplevelse, besøget var.

H. Laustsen, Bk., H. P. Fogd, Gr.

Skolebibliotekscentral og A. V.-central var på forhånd det, jeg stillede de største forventninger til, og forventningerne blev da også stort set indfriet.

Begge institutioner var placeret på Årbyskolen, hvor der var stillet ca. 300 m² til rådighed.

Skolebiblioteket var opbygget således, at der i hver klasse findes et meget omfattende og fagligt præget klassebibliotek, hvortil skolens »bokrum« så kommer med håndbøger og udlånsafdeling.

Som en overbygning af disse »bokrum« har man bibliotekscentralen, hvorfra planlægning, indkøb, administration m. v. foregår uden nogen tilknytning til det offentlige bibliotek.

Her findes endvidere en omfattende samling af gruppe- og classesæt, hvorfra lærerne kan rekvirere direkte.

Skolevæsenets bil sørger for distributionen.

A. V.-centralens opgaver var mange og spændende. Dens fornemste opgaver var følgende:

1. Distribution af A. V.-midler til byens skoler.
2. Anskaffelse af nye medier (herunder også selv producere).
3. Yde råd og vejledning ved materialets brug i skolen.

Der rådes således over 300 film, 600 dias-serier, 400 grammofonplader og ca. 3000 skoleradioudsendelser.

Det bemærkes, at materialet udelukkende var til brug i Eskilstuna by.

Man havde i 1967-68 udlånt film 5.295 gange, lydbånd 16.200 gange o. s. fr.

På grund af den meget store efterspørgsel f. eks. på film, lydbilledbånd m. m. var lånetiden sat ned til én dag. Man håbede inderligt på større bevillinger, så man i højere grad kunne efterkomme lærernes ønsker.

De store udlånstal må også ses i relation til, at der i hver klasseværelse var båndoptager, grammofon og diasapparat. Endvidere var der på de fleste skoler et TV-apparat i hvert andet klasseværelse. Imponerende.

Men én ting var generende — ugen var alt for kort.

H. Laustsen.

For mit vedkommende var det den svenske behandling af modersmålet, af de andre nordiske sprog og af fremmedsprogene tysk og engelsk. Her må jeg med skam melde, at de gjorde betydeligt mere ud af dansk og norsk, end vi gør af svensk. Allerede i 3.-4. klasse var der læsebogsstykker i disse to sprog — og man havde bånd, billedbånd til TV med monitor samt grammofon med den danske hhv. den norske tekst. Det tekniske apparatur var i det hele taget overvældende. Hvert lokale var forsynet med båndoptager og diasfremviser — i klasser fra 6. og opefter også grammofon — mens klasserne to og to måtte dele et TV. En enkelt skole på »högstadiet« havde sproglaboratorium. Det var et Philips, som jeg så anvendt i en time i fransk i 9. boglig. Til laboratoriearbejdet anvendtes højst 20 minutter ugentligt. Klassen deltes da i to hold, og mens det ene forberedte f. eks. et grammatisk problem, arbejdede det andet i boksen.

Når man har set det overdådigt rige tekniske udstyr, forstår jeg godt A. V.-centralens store udlånstal.

Under besøget så vi de fleste af Eskilstunas skoler. Mest indtryk gjorde dog de to nye — »Årby« og »Skogsengen«.

Årby skolen er en skole, som vi kender dem fra Grådyb eller Spangsbjerg, men som nævnt ovenfor med et betydeligt bedre teknisk apparatur. Endvidere er der indrettet opholdssteder med borde og bænke til 7.-10. årgang på gangene — ikke i klasserne, for der skal luftes ud i frikvarteret. Og så er der et særligt lokale til elevrådet med et tilstødende tekøkken — en pendant til vores lærerværelse. Det ligger lige ved siden af »vaktmestern«, som sørger for al udlevering af klassehefter o. lign., og som man forventer også rækker de store elever en hjælpende hånd.

Skogsengen er en lille skole med plads til ca. 350 elever. Her er kun »Låg«- og »Mellanstadie«. Man er ligesom ved at forlade mastodont-skolerne. Nyt var det her, at man havde toiletter i hvert lokale, sådan at forstå, at man kun kunne gå på toiletet fra klasseværelset, der jo var aflåst til udluftning i frikvarteret.

Skolegårdene på »Årby« og »Skogsengen« var anderledes. Der var taget hensyn til børns legemuligheder. Der var klatre- og legestativer — og til de små var der sandkasser. Uden for »Årby« var der også boldbaner, ja endog kælkebakke.

Eskilstuna var en oplevelse og en mægtig inspiration i mange år fremover.

Hans P. Fogd.

Studierejse til Jyväskylä.

(Ved Lise Ottesen og Else Damm Jensen).

Den sidste uge i oktober var vi på studietur i Jyväskylä, Esbjergs finske venskabsby. Flyverejsen Billund-København-Turku-Tampere-Jyväskylä var en dejlig oplevelse. I Jyväskylä lufthavn blev vi modtaget af Aune Sippa, der underviser i husgerning, og Sylvi Manninen, der er lærer på en af statens yrkeskoler i Jyväskylä. Efter en hyggelig middag i Aune Sippas hjem i Viitaniemi, et af Jyväskyläs nye, moderne boligkvarterer, blev vi sent lørdag aften indlogeret på »Hotelli Hospitsi«.

Om søndagen havde vi lejlighed til at besøge Jyväskylä Husholdningsseminarium, hvor man netop havde taget nogle nye tilbygninger i brug.

Skolens rektor viste os rundt i de moderne og veludstyrede køkkener og laboratorier, samt lærerboliger. På seminariet fik de unge piger en to-årig uddannelse til husholdningslærerinder. Desuden rummede seminariet en husmoderskole, hvor eleverne bl. a. fik undervisning i husdyrhold og havebrug.

Efter dette besøg, der sluttede med en lille middag, som eleverne havde tilberedt, kørte Aune Sippa os ud til sit sommerhus i Lannevesi, 50 km nord for Jyväskylä. Vi fik hurtigt fyret op i badstuen og oplevede så her den berømte finske sauna med tilhørende ture ud mellem isflagerne i den nærliggende sø i 15 graders kulde. Belønningen oven på denne præstation var masser af lifligt duftende kaffe. Derefter gik turen atter ad de sneglatte veje tilbage til Jyväskylä.

Mandag morgen kørte Aune Sippa os til Centralskolen, hvor vi blev modtaget af skolesekretær Heikkinen og skolevæsenets økonomidirektør, der begge kunne en lille bitte smule svensk. Under rundvisningen på skolen, der har ca. 1500 elever, beså vi det store centralkøkken, som laver mad til 6000 skolebørn i byen. Alle skolens børn og lærere deltog i skolebespisningen. Middagen bestod af en varm ret, hertil knækbrød med smør samt $\frac{1}{4}$ liter mælk. Der var en ustandselig vandren på gangene af børn på vej til eller fra spisesalen — eller skolegården. Klasserne har nemlig ikke alle frikvarter på samme tid; men da gangene var brede, og børnene overalt virkede meget rolige og veldisciplinerede, lod det ikke til at volde nogen forstyrrelse i undervisningen. Lokalemanglen medførte, at man havde en klassekvotient på 35 elever, og at undervisningstiden lå fra kl. 8 til 17. De 3 måneders sommerferie kan sikkert nok være tiltrængt efter en lang, mørk vinter.

Vi havde lejlighed til ikke blot på Centralskolen, men også på flere forskellige skoler i byen, at følge undervisningen i husgerning samt engelsk og svensk. Undervisningen i fremmedsprog begynder i folkeskolens 3. klasse, hvor ca. $\frac{2}{3}$ vælger engelsk og ca. $\frac{1}{3}$ svensk. Der er endnu kun mulighed for at vælge ét fremmedsprog i folkeskolen, men en debat om fremmedsprogundervisningen er i gang, og man arbejder frem mod at gøre både engelsk og svensk til obligatoriske fag. Flere steder drives der forsøgsundervisning med tre halve timer svensk om ugen allerede i 2. kl. Vi overværede svenskundervisningen i en 3. klasse. De første måneder foregår undervisningen uden brug af bøger, sådan som vel også de fleste lærere herhjemme starter undervisningen i et fremmedsprog. Gennem leg, sang og rig anvendelse af flonellografen indarbejdes et ordforråd nært knyttet til børnenes hverdag. At sprogkundskaber i svensk og engelsk vil betyde meget for forståelsen og samarbejdet med Finland på alle områder er hævet over enhver tvivl. Det forbavsede os meget, at mange folk, selv i ledende stillinger, kunne så lidt svensk og engelsk, som tilfældet var.

På hvert lærerværelse fandtes en stor skoleprotokol, hvor lærerne efter hver time skulle notere, hvad der var blevet gennemgået i timen og hvilke børn, der havde været syge eller af anden årsag ikke været til stede i timen.

Jyväskylä har i århundreder været en skoleby. Vældig interessant var da også et besøg på Jyväskylä Yrkeskole. Skolens leder, hr. Markkanen og hr. Heikkinen, viste os rundt i de meget moderne og veludstyrede

lokaler, hvor 700 unge fik en 3-årig uddannelse i et af de 16 forskellige praktiske fag, som denne skole kunne tilbyde eleverne. Der var yderligere 4 yrkeskoler i byen, to blev drevet af industrien og to af staten, og de havde alle en vældig søgning.

Et andet besøg gjaldt Jyväskylä Husholdningsskole, der netop var flyttet ind i nye, moderne bygninger i et dejligt terræn lidt uden for byen. Skolens leder berettede her med Aune Sipka som tolk meget indgående om byggeriets finansielle forhold samt skolens undervisning, hvorefter vi besøgte de dejlige lokaler. Køkkenerne var udstyret med alle moderne husholdningsfaciliteter, og de øvrige opholdsrum var meget smagfuldt indrettet med kønne møbler og gardiner, alt i Finnic design. Eleverne, der her fik 5 måneders uddannelse i madlavning, syning og vask, var næsten for velopdragne og underdanige, de virkede i hvert fald meget anderledes end jævnaldrende danske piger.

Endelig var vi en dag på Jyväskyläs universitet, hvor en engelsktalende lektor var vores guide. Vi kom rundt overalt i universitetsbygningerne, der rummede lærerhøjskole, øvelsesskole og universitet. Her er ca. 3000 studerende. Universitetet, såvel som mange skoler i byen, led meget af pladsmangel, og man måtte gøre brug af mere eller mindre velegnede lokaler rundt om i byen.

Uden for det fastlagte program blev der dog også tid til at se lidt på livet i byen og til flere hyggelige og interessante besøg i vore finske kollegers hjem.

Hjemturen foregik først med tog ned gennem de tusind søers skønne skov- og sneklædte land til Helsinki. Herfra fløj vi hjem med mellem-landing i Stockholm til København. En dejlig uge var gået, og Finland, som for mange kun er en farverig brochure, havde vi haft mulighed for at opleve, både naturmæssigt, menneskeligt og inden for vort arbejdsfelt. Det blev på utallige måder en tur, som vi meget vanskeligt kunne have fået som almindelige turister i landet.

En tak til de bevilgende myndigheder, der muliggør disse studierejser og derigennem viser deres forståelse for den betydning, studiebesøg har på såvel det menneskelige som det fagmæssige område.

Elever.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

1. september 1968 (folketal ^{31/12-68} : 57.309)	Fra Esbjerg kommune									Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder			I undervisningspligtig alder			Over undervisningspligtig alder			Drg.	Piger	
	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt			
1. Kommunens skoler:												
1. Bakkeskolen	71	61	132	240	195	435				1	1	569
2. Boldesager	52	59	111	307	295	602	119	127	246	2	3	964
3. Danmarksgade	26	19	45	154	166	320	121	125	246	28	24	663
4. Gammelby	56	51	107	311	303	614	103	117	220	2		943
5. Grådyb	65	46	111	358	299	657	99	110	209	29	28	1034
6. Jerne	54	43	97	280	290	570	114	146	260	0	0	927
7. Præstegård	81	74	155	276	270	546	24	9	33	8	3	745
8. Rørkjær	68	83	151	316	310	626	112	117	229	0	0	1006
9. Skads	20	12	32	99	80	179	1	0	1	0	0	212
10. Spangsbjerg	75	72	147	408	366	774	90	87	177	1	0	1099
11. Stormgade	47	31	78	194	206	400	78	78	156	9	16	659
12. Vestre	31	25	56	175	168	343	20	9	29	9	5	442
13. Østre	0	0	0	111	92	203	52	74	126	31	41	401
14. Rendbjergshjemmet	0	0	0	9	0	9	1	0	1	0	0	10
15. Veldbæk	0	1	1	15	14	29	0	0	0	1	0	31
Tilsammen ...	646	577	1223	3253	3054	6307	934	999	1933	121	121	9705
2. Esbjerg statsskole m. gymnasiet:				1	2	3	184	156	340	111	111	565
1. H. F.-elever							12	16	28	7	13	48
3. Private skoler:												
1. Esbjerg realskole	4	5	9	30	28	58	20	16	36	58	49	210
2. Sct. Nicolai skole	2	2	4	12	15	27				9	3	43
Tilsammen ...	6	7	13	42	43	85	20	16	36	67	52	253
Samlet elevtal ...	652	584	1236	3296	3099	6395	1150	1187	2337	306	297	10571
4.												
1. Underviste i hjemmet ...												
2. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom												
3. På åndssvageanstalt eller eksterntatskole				7	8	15	10	12	22	18	20	75
4. På blinde- eller døveinstitutt												
5. I andre kommuners skoler				3	3	6						6
6. Endnu ikke tilmeldte ...												
Tilsammen ...				10	11	21	10	12	22	18	20	81
Antal undervisningspligtige børn i Esbjerg				3306	3110	6416						

De undervisningspligtige børn i Esbjerg udgjorde 11,20 pct. af byens indbyggertal. Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 16,93 pct. af byens indbyggertal.

Klassetrin	Bakke skolen		Bold.ager skole		Bryndum skole		Danm.g. skole		Forum skole		Gaml.by skole		Gjesing skole		Grådyb skolen		Jerne skole	
	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.
Børnehaveklasse	4	91	5	79			3	58			4	86			4	79	4	73
1. grundskoleklasse	4	89	4	93			2	38			3	72			4	74	4	72
2. »	4	95	4	83			2	34			4	73			4	81	4	69
3. »	4	76	3	68			2	34			4	85			4	75	4	87
4. »	4	82	4	90			2	33			4	77			5	98	4	76
5. »	4	78	4	87			2	27			4	89			5	94	4	79
6C klasse	2	50	5	99			2	34			4	79			4	84	4	88
7A »			1	22											1	19	1	25
7B »			1	26							1	23						
7C »			3	59			4	74			4	92			4	77	4	80
8. »			2	48			2	38			2	43			3	60	2	53
9. real „											1	20						
9. „			3	50			3	43			2	35			3	48	3	49
10. „			1	16							2	26			2	35	1	21
1. real „			2	47			3	64			2	51			2	43	2	45
2. real „			2	41			2	40			1	25			2	43	2	43
3. real „			2	38			2	39			2	37			2	35	2	34
2. realkursus							2	42										
3. „							2	30										
Hjælpeklasse	1	10													8	80		
Læseklasse			1	10			2	17			3	28					3	24
Tunghøreklasse							4	16										
Taleklasse			1	5														
Bevæg.hæm.klasse ..																		
Svagsynsklasse																		
Observationsskole ...																		
Veldbæk																		
I alt	27	571	48	961			41	661			47	941			57	1025	48	918
Tilgang pr. 1/4 1969							325			57				650				

Optælling efter skoleafdelinger	Klasser	Elever	Elever pr. klasse
Børnehaveklasser	46	913	19,85
1.-7. klasser	302	6072	20,11
8.-10. klasser	58	1083	18,67
Realafdelingen	59	1181	20,02
Hjælpeklasser	21	193	9,19
Tunghøreklasser	4	16	4,00
Læseklasser	19	149	7,84
Taleklasse	1	5	5,00
Bevæg.hæm.klasse	3	14	4,67
Svagsynsklasse	1	2	2,00
Observationsskole	1	10	10,00
I alt	515	9638	18,71

1. december 1968

Præsteg. skolen		Rørkjær skole		Skads skole		Spangsb. skolen		Stormg. skole		V. Nebel skole		Vestre skole		Østre skole		Rendbj.- hjemmet		I alt		V. bæk skole	Elev pr. kl
Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Elev.	
5	110	5	103	2	32	5	107	3	57			2	38					46	913		19,85
5	115	4	111	2	35	5	118	3	60			2	30					42	907	+4	21,19
5	107	4	89	1	24	5	115	3	50			2	35	2	32			44	887	+4	19,80
5	86	4	83	1	25	4	91	2	37			2	20	2	29			41	796	+5	19,07
4	81	4	74	1	19	6	113	3	48			2	32	1	21			44	844	+9	18,96
3	63	4	82	1	26	5	121	3	48			2	36	2	33			43	863	+8	19,80
3	68	4	79	1	28	5	96	3	57			3	49	2	40			42	851		20,26
						1	18											4	84		21,00
1	24					1	27	1	21									5	121		24,20
1	24	4	95	1	20	3	53	3	52			2	31	2	32			35	689		19,69
2	37	2	48			2	39	2	45			2	39	2	46			23	496		21,57
																		1	20		20,00
		2	37			2	33	2	34			2	33	2	40			24	402		16,75
		1	17			1	13	1	13			1	16	1	21			10	165		16,50
		2	35			2	55	2	39			1	18	1	24			19	421		22,16
		2	33			2	39	2	45			1	22	2	42			18	373		20,72
		2	31			2	31	1	22			1	17	2	31			18	315		17,50
																		2	42		21,00
																		2	30		15,00
1	6	7	68			5	36	4	30			4	28	1	5			21	193		9,19
																		19	149		7,84
																		4	16		4,00
																		1	5		5,00
3	14																	3	14		4,67
1	2																	1	2		2,00
																1	10	1	10		10,00
																		2	30		
39	737	51	985	10	209	55	1092	38	658			29	444	22	396	1	10	515	9638	30	18,71
												112							1144		

Elevunderstøttelser.

Vedrørende uddeling af stipendier med tilskud fra »Ungdommens uddannelsesfond« til fortsat skolegang udover den undervisningspligtige alder i skoleåret 1968-69.

Klassetrin	I alt ansøgninger	Afslag	Bevillinger	I alt udbetalt
8. klasser	233	120	113	64.600,00 kr.
9. klasser	158	88	70	41.000,00 —
10. klasser	47	32	15	8.500,00 —
1. realklasser	79	46	33	19.300,00 —
2. realklasser	79	53	26	15.000,00 —
3. realklasser	54	27	27	15.300,00 —
Realkursus	18	8	10	5.900,00 —
I alt	668	374	294	169.600,00 kr.

Ungdommens uddannelsesfond ydede refusion med 116.891 kr., således at kommunens nettoudgift beløb sig til 52.709 kr.

Undervisning.

Skriftlig årsprøve, omfattende 3., 4., 5., 6. og 8. klasse samt 1. realklasse, afholdtes i dagene 11., 12. og 13. juni 1969.

I dansk afholdtes prøve i diktat (kombineret tekst- og orddiktat) på alle de nævnte klassetrin. Billedstil forelå i to udgaver: ét sæt til 3. og 4. klasse, hvor disciplinen ikke er obligatorisk samt til 5. klasse, og ét sæt til 6. og 8. klasse, hvor billedstil indgik blandt valgmulighederne. Fristil indgik blandt valgmulighederne i 6., 8. og 1. realklasse. Referatstil indgik som valgmulighed for den enkelte elev i 8. klasse og 1. realklasse.

I regning blev der afholdt prøver i såvel talbehandling som problemregning på alle de nævnte klassetrin (i 1. realklasse dog kun i problemregning).

I matematik afholdtes prøve i 1. realklasse. Til 2. realklasse var udarbejdet prøvesæt i skriftlig engelsk. Prøven heri var dog ikke obligatorisk.

Opgaverne udarbejdedes af et af skoledirektøren beskikket udvalg, som også udarbejder retningslinjer for opgavernes bedømmelse. Når læreren har rettet opgaverne, sendes de med eleverne hjem til underskrift. I diktat anføres fejlantal og i andre discipliner det opnåede pointstal i forhold til det maksimalt opnåelige, f. eks.: »64 points af 75 mulige«. Disse talmæssige oplysninger kan noteres på de dertil indrettede sider bag i elevernes meddelelsesbøger og kan evt. senere omsættes til en standpunksbedømmelse.

På grundlag af samlede opgørelser over alle resultaterne i diktat, talbehandling, problemregning og skriftlig engelsk er udarbejdet »standardisering«, således at opgaverne i fremtiden vil kunne anvendes som standpunksprøver i slutningen af skoleåret.

Vejledende prøver for alle elever i 7. klasse blev afholdt i slutningen af november og februar.

Prøverne omfattede diktat, billedstil, 2 læseprøver og 2 sæt problemregningsopgaver. Det anvendte prøvemateriale er udarbejdet på grundlag af en forudgående »prøvekørsel« ved andre skolevæsener.

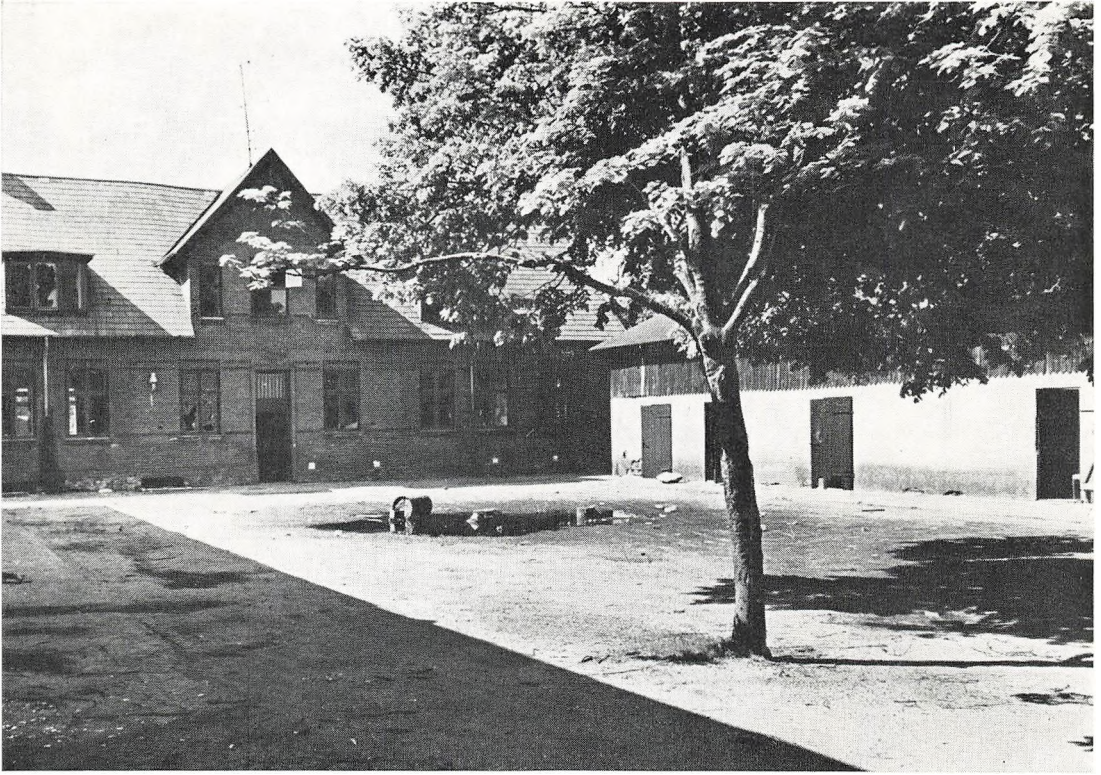
For samtlige prøver — med undtagelse af billedstil — udarbejdes en standardisering.

Til billedstil udarbejdes til hver skole en »modelsamling« med 11 typiske besvarelser, omfattende fem forskellige niveauer.

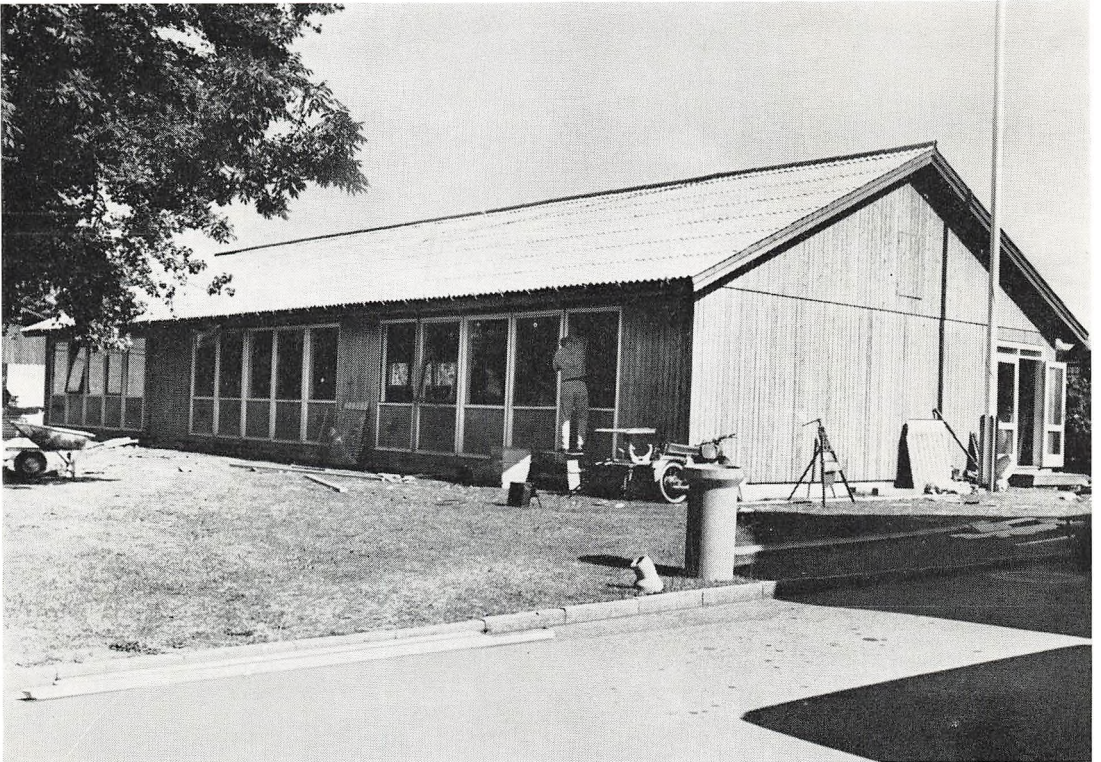
Optagelsesprøven til 1. realklasse blev afholdt den 10. og 11. april. Prøven omfattede orddiktat, læseprøve, fristil, problemregning og mundtlig engelsk.

Til prøven var tilmeldt 44 elever, heraf var 40 betegnet som »måske egnede« og 4 som »ikke egnede«. 44 elever deltog i prøven. Af disse bestod 7 elever.

2-årigt realkursus. Siden 1962 har der i tilknytning til skolevæsenet været etableret et 2-årigt realkursus. Undervisningen, der har været placeret på Danmarksgades skole, dels som eftermiddagsundervisning (kl. 14,20-19,50), dels som aftenundervisning (kl. 16,30-22,00) har omfattet 30 ugentlige lektioner, fordelt på ugens fem første hverdage.

Sillasens gård er nu nedrevet

og Rørkjær skole har fået en pavillon.

Der slappes af i frikvarteret.

I skoleåret 1968-69 var der 38 elever i to 1. kursusklasser og 28 elever i to 2. kursusklasser.

Statskontrolleret prøve efter 9. klasse 1969.

Skole	Antal klasser	Samlet elevtal:			Heraf til prøve
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	3	25	22	47	47
Bryndum	2	18	11	29	28
Danmarksgade	3	25	17	42	42
Gammelby	2	21	23	44	44
Gjesing	1	10	9	19	19
Grådyb	3	22	26	48	47
Jerne	3	29	21	50	50
Rørkjær	2	17	20	37	36
Spangsbjerg	2	19	14	33	33
Stormgade	2	17	15	32	32
Vestre	2	16	17	33	33
Østre	2	11	29	40	40
I alt ...	27	230	224	454	451

Statskontrolleret prøve efter 10. klasse 1969.

Skole	Antal klasser	Samlet elevtal:			Heraf til prøve
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	1	6	10	16	16
Gammelby	2	6	19	25	25
Grådyb	2	11	23	34	34
Jerne	1	9	12	21	21
Rørkjær	1	9	8	17	17
Stormgade	1	5	6	11	11
Vestre	1	8	8	16	16
Østre	1	13	8	21	21
I alt ...	10	67	94	161	161

Realeksamen 1969.

Skole	Klasse	Indstillet til eksamen:			Heraf bestod
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	2	18	20	38	38
Bryndum	1	5	13	18	18
Danmarksgade	2	13	26	39	39
Gammelby	2	18	18	36	36
Gjesing	1	8	6	14	14
Grådyb	2	15	20	35	35
Jerne	2	10	24	34	34
Rørkjær	2	13	18	31	31
Spangsbjerg	2	13	18	31	31
Stormgade	1	9	13	22	22
Vestre	1	7	10	17	17
Østre	2	10	21	31	31
I alt ...	20	139	207	346	346

Skolebibliotekerne.

(Ved skolebiblioteksinspektør M. Kruse Hansen).

Skolebiblioteksudvalgets sammensætning pr. 1. august 1969.

Skoledirektør Herluf Rasmussen (formand).

Skoleinspektør H. Hjuler (valgt af skoleinspektørerne).

Viceinspektør E. Lau (valgt af fælleslærerrådet).

Skolebibliotekar E. B. Poulsen (valgt af skolebibliotekarerne).

Skolebibliotekar Gerda Løkkegård (valgt af skolebibliotekarerne).

Overbibliotekar Johs. Petersen.

Ledende børnebibliotekar Minna Svensson.

Skoleinspektør Ahlmann Nielsen (valgt af byrådet).

Bankfuldmægtig P. E. Bech (valgt af byrådet).

Inspektør J. K. M. Jørgensen (valgt af byrådet).

Skolebibliotekernes personale pr. 1. august 1969:

Bakkeskolen:	Skolebibliotekar H. Laustsen. Ass. skolebibliotekar Johan Nielsen.
Boldesager skole:	Skolebibliotekar I. Mortensen. Ass. skolebibliotekar Tage Christensen.
Bryndum skole:	Skolebibliotekar Tove Larsen. Ass. skolebibliotekar Hans H. Andersen.
Danmarksgades skole:	Skolebibliotekar Hans A. V. Schnell. Ass. skolebibliotekar A. Sonnichsen.
Gammelby skole:	Skolebibliotekar Herluf Nielsen. Ass. skolebibliotekar Bjarne Thomsen.
Gjesing skole:	Skolebibliotekar Aksel Kirkeby Andersen.
Grådybskolen:	Skolebibliotekar Duval Christensen. Ass. skolebibliotekar Ellen Nielsen.
Jerne skole:	Skolebibliotekar E. B. Poulsen. Ass. skolebibliotekar Grethe Knudsen.
Præstegårdsskolen:	Skolebibliotekar Bodil Friis. Ass. skolebibliotekar Mogens Jacobsen (midl. medhj.).
Rørkjær skole:	Skolebibliotekar Ulla Vorm. Ass. skolebibliotekar Henning Hein.
Skads skole:	Skolebibliotekar Gudmund Poulsen.
Spangsbjergskolen:	Skolebibliotekar Arne H. Jakobsen. Ass. skolebibliotekar Vibeke Grønbæk.
Stormgades skole:	Skolebibliotekar H. P. Hansen. Ass. skolebibliotekar H. Selmer Krogh.
Veldbæk skole:	Skolebibliotekar Axel Knudsen.
Vestre skole:	Skolebibliotekar Niels J. Svane. Ass. skolebibliotekar J. Phillipsen.
Østre skole:	Skolebibliotekar Gerda Løkkegård. Ass. skolebibliotekar Henning Chr. Ibsen (midl. medhjælp).

Skolebibliotekar Jens Lambertsen fratrådte tjenesten som skolebibliotekar ved Gammelby skole den 31/7 1969 efter mange års samvittighedsfuldt arbejde — også i bogudvalget.

Ved sammenlægning med Bryndum og Vester Nebel kommuner blev kredsen af skolebibliotekarer udvidet. Vi hilser de nye kolleger velkommen.

Bogbestanden pr. 31. marts 1969.

Skole		Fag- litt.	Skøn. litt.	Udlån i alt	Håndb. i alt	I alt	Til- vækst	Af- gang	Klassesæt		Lærer- bibl.	Fag- bibl.
									Sæt	Bind		
Bakkeskolen	Udlån	395	2.137	2.532	140		735	0				
	Læsesal	81	59									
	I alt	476	2.196			2.672						
Boldesager	Udlån	1.972	4.066	6.038	1.650		440	77	207	3.932	243	78
	Læsesal	1.309	341									
	I alt	3.281	4.407			7.688						
Danmarks- gade	Udlån	1.874	3.417	5.291	1.781		420	248	118	2.465	304	101
	Læsesal	1.430	351									
	I alt	3.304	3.768			7.072						
Gammelby	Udlån	1.914	4.201	6.115	1.591		557	462	186	3.800	604	136
	Læsesal	1.293	298									
	I alt	3.207	4.499			7.706						
Grådyb	Udlån	2.043	6.488	8.531	1.601		526	115	138	3.063	327	158
	Læsesal	1.306	295									
	I alt	3.349	6.783			10.132						
Jerne	Udlån	2.154	5.253	7.407	1.729		498	311	199	5.120	513	203
	Læsesal	1.388	341									
	I alt	3.542	5.594			9.136						
Præstegård	Udlån	955	3.486	4.441	1.016		700	0	77	1.925	290	161
	Læsesal	783	233									
	I alt	1.738	3.719			5.457						
Rørkjær	Udlån	1.982	4.075	6.057	1.840		507	8	185	3.575	504	117
	Læsesal	1.503	337									
	I alt	3.485	4.412			7.897						
Skads	Udlån	194	588	782	647		450	12	23	490	88	29
	Læsesal	628	19									
	I alt	822	607			1.429						
Spangsbjerg	Udlån	1.877	4.747	6.624	1.436		526	296	236	5.123	239	36
	Læsesal	1.159	277									
	I alt	3.036	5.024			8.060						
Stormgade	Udlån	2.033	4.335	6.368	1.915		409	2	44	1.100	181	89
	Læsesal	1.551	364									
	I alt	3.584	4.699			8.283						
Veldbæk	Udlån	486	1.042	1.528	515		89	1	0	0	0	0
	Læsesal	488	27									
	I alt	974	1.069			2.043						
Vestre	Udlån	1.787	2.974	4.761	1.674		418	136	42	812	216	38
	Læsesal	1.349	325									
	I alt	3.136	3.299			6.435						
Østre	Udlån	1.885	3.338	5.223	1.669		390	5	82	1.440	368	41
	Læsesal	1.358	311									
	I alt	3.243	3.649			6.892						
Skoler i alt		37.177	53.725	71.698	19.204	90.902	9.257	1.837	1.537	32.845	3.877	1187
Klassehåndbibl.		4.903				4.903	82	880				
Fællessamling		1.596	5.725			7.321	1.903	3				
Specialklasser			144			144	61	0				
I alt		43.676	59.594			103.270	11.303	2.720				
Småtryk Depot		842	1.446			194	6	0				
Fællessamlingen						2.288	417	30				
Klassesæt		12.669	11.537			24.206	3.332	33				

Skolebibliotekernes virksomhed i tiden 1. april 1968 til 31. marts 1969.

	Læse- stue	Antal lånere	Fællessamlinger Centralbibliotek			Egen bogbestand				Samlet udlån	Klasse udlån
			Sæt	Bind	Enkelte bøger	Klassebibl.		Udlån			
						Sæt	Bind	Fag- litt.	Skøn- litt.		
Bakkeskolen			103	2.623	235			52	122	3.032	3.812
Boldesager skole ...	1.130	580	137	2.954	93	34	667	3.002	10.363	17.079	8.063
Danmarksg. skole ...	926	360	80	1.667	193	67	1.560	1.761	3.740	8.921	6.773
Gammelby skole ...	1.818	698	217	4.280	67	43	883	3.534	13.256	22.020	4.834
Grådybskolen	1.471	784	361	7.270	579	133	3.333	6.177	18.008	35.367	29.305
Jerne skole	976	440	177	3.854	228	160	3.205	4.345	15.326	26.958	23.880
Præstegårdssk. ...	658	373	89	1.522	113	62	1.147	2.045	8.814	13.641	10.768
Rørkjær skole	869	573	109	2.017	143	47	1.147	2.834	8.776	14.917	8.861
Skads skole		95	13	262	64	11	281	449	2.102	3.158	2.748
Spangsbjergskolen ...	1.324	600	291	6.790	556	81	2.374	7.131	18.247	35.098	15.935
Stormgades skole ...	247	329	119	2.335	191	35	956	1.649	8.032	13.163	2.859
Veldbæk skole		31						676	2.301	2.877	
Vestre skole	531	278	159	2.523	202	102	1.804	1.763	4.851	11.143	4.874
Østre skole	637	292	123	2.183	219	68	1.903	1.872	10.698	16.875	7.612
I alt	10.587	5.433	1.978	40.280	2.883	843	19.260	37.190	124.636	224.249	130.324
Bevægelser i pct. ...	±6,1	+6,2	+8,9	+18,7	±1,8	+18,8	+23,9	+0,1	+2,8	+3,0	+29,7

For at få det rigtige indtryk af skolebiblioteksaktiviteten bør man sammenholde ovenstående tal med de statistiske oplysninger fra de sidste 2-3 år.

Selvfølgelig kan den »indviede« læse en del ud af en statistik, men ellers siger tallene jo ikke meget om, *hvad* der foregår på skolebibliotekerne.

For et par år siden blev skolebibliotekarerne derfor enige om at føre en slags »dagbog« over de opgaver, der blev pålagt dem i undervisningstiden — altså ikke i udlånstiden, for dels ville det blive et alt for omfattende materiale, hvis man også skulle medtage de pædagogiske aktiviteter, der finder sted i dette tidsrum, dels vil en stigning i aktiviteten på dette område automatisk medføre en stigning i antallet af udlånstimer, hvilket ikke er tilfældet for den pædagogiske funktion i undervisningstiden! Her er der lagt loft over timemassen!

Lad os prøve at se på »dagbogen« fra en tilfældig valgt skole — måneden er også tilfældigt valgt, idet man udmærket kunne have valgt andre måneder med en større aktivitet.

Dagbog for januar måned 1969.

Mandag den 6.:

Sexual-bøger til klassehåndbiblioteker, hjælpekl.

Bytning, 4f, hj.

Bytning, 7AB, hj.

Bytning, 5g, hj.

Klassebibliotek, 5f, hj.

Klassebibliotek, 9d, hj.
 Bytning, læsehold.
 Smykker, fritidsundervisning.

Tirsdag den 7.:

Bytning, 5f, hj.
 Bytning, 5g, hj.
 Gennemlæsningsbøger.

Onsdag den 8.:

Udvalg af orienteringsbøgerne til emne i 6 Cb.
 Foredrag om Panamakanalen, elev i 9c.
 Bytning, gode læsere i 3c.
 Bytning, 6Ab, hj.
 Emne: Kirker og kirkesamfund i Esbjerg, 9c.

Torsdag den 9.:

Nogle Martin A. Hansen-noveller (praktikelev).
 Lydbånd og dias, geografi (praktikelev).
 Islandske sagaer, 7Cc.
 Emne: Danmark under besættelsen, 9a.
 5 gruppearb. om fugle, 6 Ca.
 Gruppearb. om pungdyr, elever i 6 Ca.
 Oplysninger om barken »København«, 5g, hj.
 Emne: Bronzealderen, 3. kl.
 Litteratur om narkotika, 10b.
 Bytning, 7Ab, hj.
 Bytning, 6Ab, hj.

Fredag den 10.:

Gennemlæsningsbøger.
 Bytning, 6Ab, hj.
 Emne: Primitive folkeslag, 9b.
 Assistance ved gruppearbejde i historie, 3ra.

Lørdag den 11.:

Klassebibliotek, 9a.
 Klassebibliotek, 9b.
 Klassebibliotek, 8a.
 Emne: Primitive folkeslag, elever i 9b.
 Gruppearb.: Abbé Pière, elever i 6Cd.
 Bytning, 7Ab, hj.

Mandag den 13.:

Bytning, 4f, hj.
 Bytning, 5g, hj.
 Oplæsning, 4f, hj.

Tirsdag den 14.:

Sexual-bøger, elev i 9b.
 Gennemlæsningsbøger.
 Bytning, 5f, hj.
 Bytning, 5g, hj.
 Oplæsning, 2b.
 Gruppearb.: U-landene, elev i 8a.
 Gruppearb.: Uglen, elev i 8a.
 Best. af 2 film.

Onsdag den 15.:

Bytning, 3e, hj.
 Bytning, 6Ab, hj.
 Oplæsning.
 Gruppearb.: Mus m. m., elever i 6Ca.

Torsdag den 16.:

Oplæsning, 7Cd.
 Oplæsning, 4c.
 Litteratur til dansk i 1cb (praktikelev).
 4 gruppearb., biologi, 6Ca.

Fredag den 17.:

Oplæsning, 1. kl.
 Oplæsning, 4f.

Lørdag den 18.:

Oplæsning, 2d.
 Emne: Lapland, 4. kl.
 Gruppearb.: Albert Schweitzer, 6Cd.
 Oplæsning til historie (praktikelev).
 Gennemlæsningsbøger om Spanien, 5. kl.

Mandag den 20.:

Gennemlæsningsbøger.
 Bytning, 4f, hj.
 Bytning, 5g, hj.
 Gruppearb.: Klostre og munke, elever i 9c.
 Oplæsning, 7Cd.
 Geografisystemer, 3.-5. kl.
 Sæt til gruppe 00, skolebibliotekarkursus.

Tirsdag den 21.:

Bytning, 7Ab, hj.
 Bytning, 5f, hj.
 Bytning, 5g, hj.
 Bytning, elever fra læsehold.
 Foredrag: Heste, elev i 5c.

Onsdag den 22.:

Bytning, 3e, hj.
 Bytning, 4f, hj.
 Bytning, 6Ab, hj.

Torsdag den 23.:

Biologiske emner, 6Ca.
 Stil: Besættelsen, elever i 7Ca.
 Oplæsning, 5cd.
 Bytning, 7Ab, hj.
 Bytning, 6Ab, hj.
 Sæt til gruppe 4c, skolebibliotekarkursus.
 Sæt til gruppe 7c, skolebibliotekarkursus.
 Ass. ved historiske emner, 3ra.

Fredag den 24.:

Gruppearb.: De arabiske stater, elever i 9c.
 Oplæsning, 4f, hj.
 Bytning, læsehold.
 Bytning, 7Ab, hj.

Lørdag den 25.:

Gruppearb.: Albert Schweitzer, elever i 6Cd.
 Gruppearb.: Missionen i Indien, elever i 6Cd.
 Oplæsning, 9a.

Mandag den 27.:

Fri.

Tirsdag den 28.:

Bytning, 5f, hj.
 Bytning, 5g, hj.

Onsdag den 29.:

Oplysning om pighvar, elev i 3ra.
 Oplæsning, 6Ab, hj.
 Bytning, 4f, hj.
 Gruppeopg.: Ålekvabben, elever i 8c.

Torsdag den 30.:

Bytning, 3e, hj.
 Bytning, 6Ab, hj.

Fredag den 31.:

Bytning, 7Ab, hj.
 Bytning, 6Ab, hj.
 Bytning, læsehold.

Biologiske emner, 6Ca.
 Oplæsning, 5f, hj.
 Foredrag: Ørreder, 8c.
 Klassebibliotek, 10a.
 Emneopgave: Israel, 6Cb.

Grønlanderbørn.

Således skriver Sigurd Gudiksen, Sukkertoppen, i et brev lige før jul:

»Vedrørende eleverne fra 6e har jeg længe følt trang til at sende Dem et par ord, og jeg tager nu anledning i den forestående julehøjtid til på børnenes og Sukkertoppen skoles vegne at sende Dem, Esbjerg skolevæsen og plejeforældrene vore bedste ønsker om en glædelig jul og et lykkeligt nytår med vor hjerteligste tak for gæstfrihed og alt godt, som eleverne har modtaget i Esbjerg dette år.

Da 6e vendte tilbage til Grønland fra Danmark sammen med lærer Keld Pedersen, var jeg netop ankommet til Søndre Strømfjord for at deltage i det grønlandske skolevæsens møde for skoleledere, og ved denne lejlighed fik jeg stiftet bekendtskab med klassen. Det var fornøjeligt at se, hvor livlige og kontaktsøgende børnene var, og ligeledes at høre, hvor meget de havde at berette om deres oplevelser. At de så samtidig færdedes særdeles fornuftigt og velopdraget rundt i lufthavnen, synes jeg godt kan komme med i en bibemærkning. Det sker jo ellers nu og da, at gennemrejsende børn i høj grad »falder det rejsende publikum for brystet« på grund af støjende opførsel etc.

Som venteligt var, blev gensynet med forældrene og byen her særdeles glædeligt. Og de første skoledage prægedes selvfølgelig også af fest og gensynsglæde.

Nu har børnene godt og vel et par måneders skolegang bag sig, og det er vel nok således, at en del af de i sommer erhvervede danske ord og vendinger er gået i glemmebogen. Men det er stadig tydeligt, at det meste hænger ved, og at der er tale om større åbenhed og mere aktiv benyttelse af det danske sprog over for lærerne i denne klasse, end det normalt er tilfældet.

Såvel plejehjemmene som de gæstede skoler kan altså regne med, at deres venlige indsats for børnene har givet resultater. For nogle af børnene endog i en sådan udstrækning, at de er blevet indstillet på at arbejde henimod en boglig videreuddannelse i Danmark.

De venligste hilsener fra elever og lærere ved Sukkertoppen skole«.

Udsendelse af lejrskolehold i 1969.

Før sommerferien:

Rendbjerg:

5/5-10/5 Vestre skole 1. real a, Østre skole 1. real a.
 12/5-17/5 Jerne skole 1. real a + b.
 17/5-22/5 Grådybskolen 1. real a + b.
 28/5- 2/6 Rørkjær skole 1. real a + b.

Stenderup Hage:

- 5/5-10/5 Spangsbjergskolen 1. real a + b.
 12/5-17/5 Gammelby skole 1. real a + b.
 17/5-22/5 Boldesager skole 1. real a + b.
 28/5- 2/6 Rørkjær skole 1. real a + b.

*Efter sommerferien:**Rendbjerg:*

- 12/8-15/8 Grådybskolen 10a + b.
 18/8-23/8 Boldesager skole 8c, Danmarksgades skole 8a + tu.
 25/8-30/8 Grådybskolen 8a + c.
 1/9- 6/9 Præstegårdsskolen 8a + b.
 8/9-13/9 Boldesager skole 8a + b.
 15/9-20/9 Bryndum skole 8x + y.
 22/9-26/9 Jerne skole 8a + b.

Stenderup Hage:

- 18/8-23/8 Jerne skole 8 + 9 læ., Grådybskolen 8b.
 25/8-30/8 Stormgades skole 8a + b + hj., Vestre skole 8a + læ.
 1/9- 6/9 Gammelby skole 8a + b + c.
 9/9-13/9 Spangsbjergskolen 8a + b + c + hj.
 15/9-20/9 Danmarksgades skole 8b + c.
 22/9-27/9 Rørkjær skole 8a + b + hj.

Skoleidrætsstævnet 1968.

(Ved lærer J. Dybvad Olesen).

Det 34. kommunale skoleidrætsstævne blev afviklet tirsdag den 24., onsdag den 25. og fredag den 27. september 1968. Forinden var der sket et personskifte på formandsposten for idrætsudvalget, idet Harald Lauridsen efter ni års virke fratrådte efter eget ønske. Ny formand blev J. Dybvad Olesen.

Stævnet forløb fuldstændig planmæssigt. Vejret var navnlig i dagene før meget regnfuldt. Solen så vi ikke meget til i de tre dage, og på finaldagen regnede det. Dette var årsagen til, at man ved middagstid besluttede at improvisere afslutningen indendørs i Stadionhallen. Det var et eksperiment og brud på traditionen, men man skønnede, at fornøjelsen ville gå af afslutningen i det våde vejr. Efter en del forvirring lykkedes det at få organiseret indmarchen i hallen, som ikke tidligere har været fyldt med så mange mennesker. »Vesterhavsdrengene« spillede under ledelse af B. O. Dalby »Congratulations«, så der var stemning og fest. Skoledirektør Herluf Rasmussen holdt talen og overrakte præmierne.

De 25 pokaler blev fordelt på følgende skoler: Jerne 6, Spangsbjerg 5, Grådyb 4, Rørkjær og Gammelby hver 3, Boldesager og Vestre hver 2. To skoler fik pokaler til ejendom: Gammelby erobrede EFB's pokal i 10. årgang fodbold, og Jerne vandt EAF's pokal i skolestafet for drenge.

Der deltog 14 skoler i skoleidrætsstævnet, som i de kommende år vil vokse betydeligt i omfang på grund af kommunesammenlægningerne.

Skolesvømmestævnet.

blev ikke som planlagt afholdt 15/8-29/8 1969 (se under »Den frivillige svømmeundervisning«).

Færdselslære.

(Ved overbetjent Kai Olesen).

Efter at jeg den 10. februar 1969 overtog arbejdet med skolepatruljerne, har der på Esbjergs skoler været følgende færdselsmæssige arrangementer:

Boldesager skoler afholdt cyklistprøve den 26. april med 78 elever. 29 elever bestod prøven (37 pct.).

Gjesing skole afholdt cyklistprøve den 10. maj med 40 elever. 37 elever bestod prøven (92 pct.).

Spangsbjerg skole afholdt cyklistprøve den 13. maj med 98 elever. 47 elever bestod prøven (48 pct.).

Stormgades skole afholdt cyklistprøve den 14. maj med 28 elever. 14 elever bestod prøven (50 pct.).

Vestre skole afholdt cyklistprøve den 29. maj med 51 elever. 26 elever bestod prøven (51 pct.).

Gammelby skole afholdt cyklistprøve den 30. maj med 63 elever. 31 elever bestod prøven (54 pct.).

Ved cyklistprøverne har der været et fint samarbejde mellem skole og hjem. Forældrene mødte beredvilligt op, når vi anmodede dem om at hjælpe os som kontrollanter.

Den 9. maj startede skolepatruljen på Skads skole. Patruljen var fra starten godt rustet til opgaven takket være den gode undervisning, den havde modtaget af skolens patruljeinstruktør.

Som påskønnelse for skolepatruljernes daglige indsats afholdtes årsfesten på Grådyb skole den 22. maj. Patruljerne blev fra deres venner i Esbjerg som tidligere år betænkt med gaver, bl. a. is og sodavand.

Udover de forannævnte arrangementer har jeg efter anmodning deltaget i forskellige former for færdselsundervisning på skolerne, og det er en stor glæde at mærke den positive holdning, der overalt kommer til udtryk over for færdselsundervisningen.

Erhvervsvejledningen.

(Ved erhvervsvejleder Knud Raunkjær).

I det forløbne skoleår har samarbejdet mellem skolevæsen og erhvervsvejledningen som tidligere navnlig drejet sig om klassebesøg og udsendelse i erhvervspraktik.

Der er aflagt omkring 125 besøg angående erhvervsorientering — i de fleste tilfælde har der været tale om dobbeltlektioner.

I alt har erhvervsvejledningen udsendt 3531 elever i i alt 4203 erhvervspraktikophold. Som det fremgår, bliver hver elev udstationeret flere gange. Knap halvdelen af de udsendte praktikanter kommer fra Esbjerg-skolerne.

I alt er der ved erhvervsvejledningens kontor ført 2513 journaliserede samtaler, hvor voksne og unge har søgt individuel behandling af uddannelses- og erhvervsvalgsproblemer. Af de 2513 samtaler i alt, er de 901 samtaler ført med skolesøgende klienter.

For at kunne foretage en placering i erhvervspraktik eller i læreforhold må vi tilstræbe overensstemmelse mellem arbejdets karakter og elevernes (klientens) særlige egenskaber og interesser. På denne baggrund vil vi gerne fremhæve, at stadig flere lærere er indstillet på, at visse oplysninger (f. eks. om helbred, evner, familieforhold o. lign.) skal stilles til rådighed for erhvervsvejledningen og indgå i den vurdering, der finder sted inden udsendelse i praktik og i de individuelle rådgivningssamtaler.

Erhvervsvejlederne har desuden deltaget i forældremøder, møder i forældreforeninger, ligesom kontoret har arrangeret »Erhvervsoplysning ved Fagfolk« (bordmøde) samt virksomhedsbesøg.

Skolebotanisk have.

(Ved overlærer Olav Poulsen).

Et drivhus på 22 m² kan naturligvis ikke kvantitativt bidrage væsentligt til plantebestanden, men det har dog bl. a. givet mulighed for levering af en risplante til hver skole, så man har kunnet følge blomstring og modning, til gavn for både geografi- og biologiundervisningen.

Efterspørgslen efter materiale til spiringsforsøg i klasserne har været stor. Mange har opdaget, at børnene lige fra 1. til 6. klasse er meget interesserede i at så og følge deres egen plantes udvikling, og de børn, der er så heldige at have en have, kommer efter sommerferien og fortæller, hvor stor f. eks. deres solsikke er blevet.

Budtjenesten har været besørget af 2 cykelbude og en budcentral. Buketterne til mandag plukkes søndag og bringes ud mandag morgen af budcentralen, ellers har denne kun kørt til de fjerntliggende skoler.

Esbjerg skolevæsens filmotek.

(Ved overlærer H. Selmer Krogh).

Udlånstallet, der nu er på 1282, hvilket er en stigning i forhold til i fjor på over 50 pct., taler for sig selv.

Der har været et enormt behov for virkelig gode, instruktive undervisningsfilm — et behov, der stort set må siges at være blevet dækket, dels ved udnyttelsen af filmotekets egen samling og dels ved et snævert samarbejde med Statens Filmcentral, der efterhånden har mange virkelig gode undervisningsfilm.

Skoleradio — Båndcentral.

(Sydvestjyllands fælleskommunale samling).

Skole	Antal bånd 1967/68	Antal bånd 1968/69
Bakkeskolen	—	221
Boldesager	204	374
Danmarksgade	111	109
Gammelby	247	309
Grådyb	134	132
Jerne	155	113
Præstegård	21	119
Rørkjær	140	176
Spangsbjerg	148	255
Stormgade	143	136
Vestre	81	105
Østre	150	218
Skads	21	36
Seminarieret og andre	50	173
	1605	2476

Skolefjernsyn.

Bakkeskolen:

Et par klasser har fulgt en udsendelsesserie om skriftlig dansk; men forholdene på skolen har modvirket en større udnyttelse af skolefjernsynet.

Boldesager skole:

Fjernsynet har i det forløbne år været benyttet af de ældre årgange, særlig i orienteringsfagene.

I det nye skoleår forventes skolen at få større udbytte af dette AV-middel, idet den er med i et TV-forsøg, hvor der benyttes billedbåndmaskine. Forsøget ledes af skolecentralen.

Bryndum skole:

Man har anvendt skole-TV i følgende fag: Biologi, matematik og sprog (engelsk og tysk).

Danmarksgades skole:

Skolefjernsynet er benyttet fortrinsvis på de større klassetrin og i den udstrækning, timeplanerne har gjort det muligt.

Gammelby skole:

Skolefjernsynet har været temmelig lidt benyttet på grund af en dårlig placering af apparatet.

Gjesing skole:

TV har i det forløbne år været benyttet lidt tilfældigt, men bl. a. har 8.-9. klasse set en del af de aktuelle udsendelser med henblik på orientering.

Grådybskolen:

Ca. 60 timer, af forskellige klasser.

Jerne skole:

Mindre klasser har fulgt en serie udsendelser i forbindelse med undervisning i færdselslære. Større klasser har set en serie biologiudsendelser i det omfang, som udsendelsernes tidspunkt har gjort det muligt.

En realklasse har benyttet en kombineret radio/TV-udsendelse: Data-logi, en udsendelse, som billedbåndoptageren på skolecentralen har gjort det muligt at opbevare.

Præstegårdsskolen:

Fjernsynet har været anvendt i den udstrækning, udsendelserne har kunnet passes ind i undervisningen, ca. 3-4 timer pr. uge.

Rørkjær skole:

Ingen klasse har regelmæssigt fulgt skolefjernsynets udsendelser.

Skads skole:

Benyttelsen af skolefjernsynet er i afvigte skoleår siden anskaffelsen foregået lejlighedsvis og har endnu ikke haft fast placering i undervisningen.

Spangsbjergskolen:

7. kl., 1. real: Se, lyt og skriv.

7. kl.: Menneskerettighedernes dag.

3. kl.: Jernalderen.

2. real.: Kristendomskundskab.

Stormgades skole:

4 kl.: 4 udsendelser fra jernalderbopladsen »Lejre« med forevisning af bl. a. jernalderredskabernes brug.

9.-10. kl.: »Refleks« — nutidsorientering i 11 udsendelser jævnt fordelt over skoleåret. Herunder bl. a. 2 udsendelser om Europas sikkerhedspolitik, som hørte sammen med to radioudsendelser.

Børnehaveklasserne har jævnlige set børneudsendelserne om formiddagen.

Fjernsynet har desuden været brugt under aktuelle udsendelser, f. eks. fra »Folketinget« og de amerikanske rumforsøg.

Vestre skole:

Folketingets åbning, foredrag om seksualoplysning, historisk serie.

Østre skole:

Fjernsyn har været benyttet i den udstrækning, udsendelserne har kunnet passes ind i undervisningen, et par timer om ugen. Udsendelsestidspunkterne er imidlertid ikke velegnede for en effektiv udnyttelse. Det er med forventning, skolen nu går i gang med forsøget med internt TV, det skulle give mulighed for en langt bedre udnyttelse af TV-udsendelserne.

Udveksling med venskabsbyer.

Udveksling med Eskilstuna.

(Ved Hanne Kjær og Svend Schütt).

Som forberedelse til turen afholdtes et møde med forældre, elever og lærere. Der orienteredes om planerne for såvel opholdet hjemme som rejsen og opholdet i Eskilstuna. Allerede her sporede det, at det var et særdeles fint elevhold, der var udvalgt. Det var friske unge mennesker, som alle var oplagt til at nyde turene, og det viste sig, at den gunstige stemning holdt sig hele tiden, og ingen irettesættelser blev nødvendige, så vi har opfattelsen af, at udvekslingsrejsen var en stor succes for eleverne. Senere har vi hørt, at der stadig er brevkontakt mellem svenskerne og danskerne. En enkelt har allerede været i Eskilstuna endnu en gang.

For lederne var det en fornøjelse at se, hvorledes eleverne trivedes og nød turen, men det kan vel siges at have været anstrengende med såvel dag som aften besat hver eneste dag. Stemningen mellem lederne var fortræffelig, men nogle »fridage« ind imellem ville have gjort godt til at hvile lidt ud. I Sverige, hvor alle hold var samlede, var alle tolv ledere ude at spise med stor kniv og gaffel hver eneste aften, og temperaturen var 35 grader i skyggen med slips på. Sidste halvdel af en internordisk tennismatch mellem lederne måtte udsættes til kl. 0,30 af både tids- og varmemæssige grunde.

I Esbjerg foretoges udflugter til Ribe og Rømmø, til Fanø og til Billund. Under opholdet på Fanø lykkedes det at få hele holdet, tre ad gangen, på en lille rundflyvning, så de kunne se Esbjerg og Fanø fra luften. Dette var ikke på forhånd planlagt, men blev improviseret, da det lige den dag ikke var decideret badevejr.

Om formiddagen, før Billund-turen, arrangeredes en sejltur med en kutter ud gennem det rigtige Grådyb til rum sø og desuden langs alle havnebassinerne. Her skulle alle tyve elever naturligvis prøve at være i lukafet samtidig, men et akut anfald af klaustrofobi forårsagede, at en lille svensk pige steg op med en fart som Apollo 8. Hun kom straks over det. Eftermiddagen anvendtes i Billund til at bese Legoland og en luftfartsudstilling.

Rejsen til Sverige gik glat. Der var sovevogn til København, så alle var forholdsvis udhvilede til den lange tur over Sverige.

I Eskilstuna havde turistforeningen stået for arrangementerne. Vi be-

søgte Gripsholm, Sundbyholm og en feriekoloni samt havde en tempo-fuldt dag i Stockholm, hvor der skulle nås en masse både i bus og til fods.

»Hjemme« i Eskilstuna fik vi ligeledes meget at se. Her kan nævnes de gamle smedjor, som var af væsentlig betydning for byens oprindelige vækst. Den er stadig væk præget af metalindustrien, specielt hvad angår finere præcisionsarbejder.

Lederne var på en gennemgang af Årby skolen, som var helt fantastisk flot udstyret med alle tekniske hjælpemidler. Sikkert klogt at eleverne ikke var med. De svenske lærere indrømmede dog, at en sådan pragt hørte til de yderste sjældenheder.

Byen er en smuk og luftig stad, som slet ikke giver en besøgende indtryk af at være en metalindustriby.

Mangen en tåre randt, da der blev taget afsked i Eskilstuna, men det gik snart over, og hjemturen over Göteborg-Frederikshavn forløb roligt og hyggeligt.

Udveksling med Stavanger.

(Ved Britta og Erik Mathiasen).

I år var Stavanger værtsby for alle venskabsbyerne, og i den anledning bliver der jo altid gjort noget særligt ud af udvekslingsbesøgene. Stavanger gjorde ingen undtagelse fra denne regel. Allerede den første dag startede vi, idet der for alle ledere var arrangeret en tur op i fjeldene, hvor vi overnattede i en af Stavanger Turistforenings bjælkehytter. Turen hertil foregik dels med damper, dels med hydrofojlbåd og dels med bus. Vi lærte hurtigt hinanden at kende på denne tur, således at den resterende del af turen fik et særligt hjerteligt forløb.

Men i øvrigt var det oplevelse på oplevelse. Den ene kan ikke fremhæves, uden at den anden også skal. Helt unnlade at nævne fiske- og badeturen til Åmøy i 35 graders varme samt traveturen til Prekestolen i silende regn kan vi ikke.

Hjemturen foregik i sovevogn, først til Oslo og efter en dags ophold her videre til København. Opholdet i Oslo var lige ved at tage pusten fra os alle, for det var fantastisk, hvad vi nåede at få set af denne skønne by: Stortinget, Rådhuset, Bygdøy, Frognerparken, Holmenkollen etc.

Det var med nogen skepsis, vi steg på toget til København for at komme hjem til Esbjerg. Kunne vi vise frem og dupere vore norske venner, som vi blev det? Turde vi håbe på lige så godt et vejr? Men besøget i København gik planmæssigt med de sædvanlige ting: Rundtur med bus for at nå så meget som muligt, besøg i Zoo, Tivoli, hvor frikadellerne på Færgekroen gjorde mægtig lykke.

Under opholdet i Esbjerg var det vort ønske, at eleverne skulle have mere tid sammen med kvarterværterne, end det måske tidligere har været tilfældet, og dette tog vi hensyn til, da vi sammen med Gerda og Aage Rieck lagde programmet således, at udflugterne ikke blev for langvarige. I øvrigt var det de traditionelle ting, vi besøgte: Ribe, Rømø, Fanø og havnen. Som supplement til de fællesture fik eleverne udleveret en liste med forslag til private ture.

Afslutningsfesten blev holdt på Grådybskolen sammen med de finske

gæster, og lige så glade eleverne var under festen, lige så vemodige var de, da de skulle tage afsked med hinanden efter 14 dejlige dage. Som helhed har turen været alle tiders oplevelse, og dette vil vore elever også kunne give medhold i. I hvert tilfælde kom det ofte til udtryk, at udvekslingstiden mageligt kunne udvides med 1 à 2 dage i hvert land. De kontakter, der gennem udvekslingen blev skabt, vil ganske sikkert blive holdt ved lige, og derigennem har vi opnået det, vi sigter efter: at udbygge samarbejdet de nordiske lande imellem.

Til slut vil vi på elevernes og egne vegne sige myndighederne tak for, at der er åbnet muligheder for disse udvekslingsrejser, i håb om, at man stadig vil søge at udvikle og forstærke disse.

Udveksling med Jyväskylä.

(Ved Gerda og Aage Rieck).

Det er rart at føle den glæde og taknemmelighed, som de udvalgte elever giver udtryk for, når de møder op til præsentation før afrejsen. Deres forventning skuffes sjældent, og deres eget bidrag ved fin optræden og positiv medleven er i høj grad medvirkende hertil. Derfor er det et taknemmeligt job at være ledere for så gode repræsentanter for vor by og dens ungdom.

Hele rejsen var en behagelig oplevelse: Sovevogn til København, 29 timers slaraffenliv om bord på »Finlandia« med biograf, soldæk, sauna og svømmesal, ikke en sky på himlen, Helsingfors' skønne indsejling og smukke arkitektur, det olympiske stadion (vist os af de finske ledere, der modtog os, og de svenske kammerater her i hovedstaden), luksus-hotel i Lahti, flyvende fart i hurtigbåden på ski, storslået velkomst på kajen i Jyväskylä af både gamle og nye venner, der forkælede os fra starten. Henry Mogensen, Ib Ansgar Jensen og Asbjørn Jacobsen m. fl. var der også for at tage billeder til »Barn og Skole« af os.

På grund af den lange afstand til Finlands hjerte var der ikke mange dage til at studere værtsbyen i. Men det, vi nåede, var godt. De store SOK-fabrikker viste os deres mange afdelinger, både direkte og i en meget fængslende film. Støjen fra søm- og pigtrådsfremstillingen kunne nok måle sig i ubehag med Esbjergs fiskelugt.

Heldagsturen til feriekolonien *Mattila*, hvor 180 Jyväskylä-børn holdt til, står sikkert som et af de saligste øjeblikke på turen. Vi spillede fodbold med de fremmede (de danske og svenske drenge dannede i fællesskab hold) og nød i fulde drag at være i den store sauna, hvor fyringsmesteren af et godt hjerte havde lagt ekstra brænde i ovnen. Svømme- og roturene lige uden for ville ingen ende tage. Der kunne vi være blevet for resten af livet, hvis årstiden havde holdt så længe. Også privat var både elever og ledere sauna-gæster. En mellanøl smager bedst efter sauna.

Efter mange rosende ord fra vore elevers værtsforældre, atter og atter lød det: »Alt for kort«, tog vi med vore finske og svenske kammerater til Åbo med toget, for om bord på det nye »Svea Jarl« at opleve en drømmenat, hvor solen ikke syntes at gå ned under den lange sejlads, hvor Åbos skærgård og Ålandsøerne afløste hinanden. Den finske leder, Kaarlo Mirkkola, blev lokket op i midnatsstunden for at synge nordiske

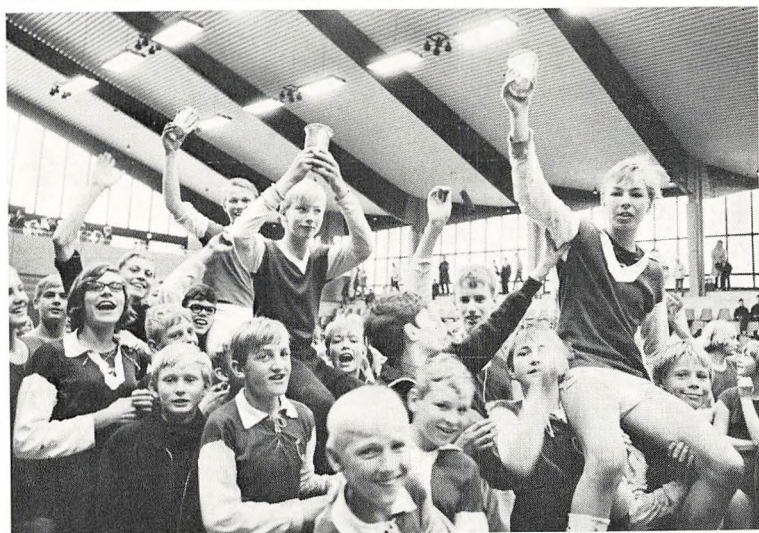
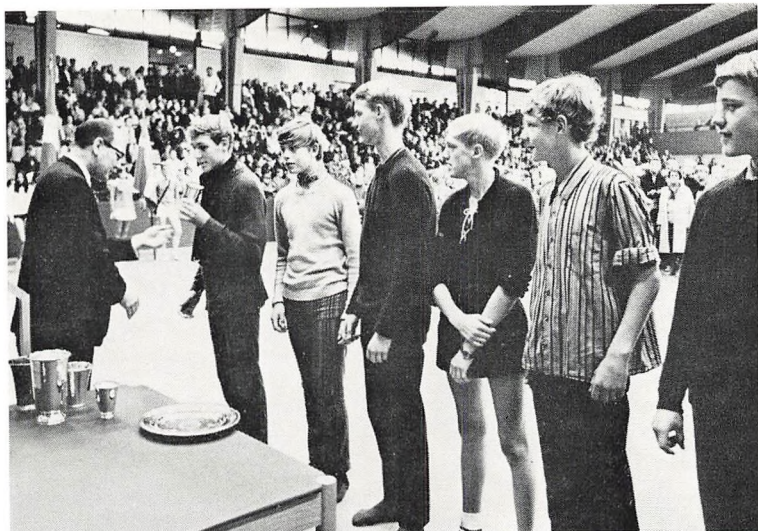

Cyklistprøve.

Skolebørn fra Esbjerg går i land i Jyväskylä.

Der uddeles pokaler ved skole-
idrætsstævnets afslutning.

sange, solo og sammen med de kvindelige ledere. Smittet heraf sang svenske, finske og danske piger og drenge i smågrupper og i stort kor nogle af de sange, som ungdommen elsker i dag. Svært var det at søge køjen i dette næsten lydløse skib.

Stockholm var turens mest krævende oplevelse. Den ligger meget smukt, den er gammel og fin med store traditioner. Men den overvældende varme kæmpede med vor vilje til at ville være modtagelige. Kl. 21 svaledede sovevognens lagner vore trætte sjæle, der ikke eksisterede før kl. 6 næste morgen, da København blev meldt forude.

I Esbjerg var modtagelsesgruppen klar til at overtage de unge gæster, der nu kunne lade verden komme til sig. De norske gæster kom først næste dag, derfor var de første 2 hele dage til hjemmenes disposition, og efter beretningerne blev de godt udnyttet til korte og lange ture, der var lagt uden om de fælles ture. Over 3 dage blev Esbjergs specialiteter, Fanøs ynde og Ribe med Rømø præsenteret. Den sidste dag bød om aftenen tillige på afslutning for alle de unge med deres forældre på Grådybskolen. Det var både muntert og stemningsfyldt.

De finske gæster rejste med morgentoget til København, hvor Esbjerglederparret var omvisere om eftermiddagen med Tivoli som festligt godnatfyrværkeri. Det var indtryksfyldte, men trætte finner, der tog lejdere til »Finlandia«, der med sit blå-hvide flag lokkede en og anden til at gøre turen om igen.

På alles vegne skal lyde en tak til det høje nord og til det Esbjerg, der lod netop os 12 være de heldige.

Modtagelse i Jyväskylä.

Sundhed.

Fysisk, psykisk og socialt.

Skolesundhedsplejen.

(Ved skolelægerne Tage Østergård og L. M. Jakobsen).

Personalet er som tidligere to full-time skolelæger og seks skolesundhedsplejersker, alle heltidsbeskæftiget i skolen. Sygdom og orlov har medført, at en del af sundhedsplejerskearbejdet er udført ved vikarhjælp. Fra det nye skoleår fratræder L. M. Jakobsen på grund af alder.

Arbejdet er udført efter mønsterinstruksen med undersøgelse af alle klasser. Den nye ordning, hvor rutineundersøgelsen undlades af visse klasse-trin, vil først i løbet af et eller to år være indført i hele landet.

Det kan forventes, at det nye system vil bringe skolelægearbejdet nærmere til et arbejde med bevidst bredere sigte mod en skolesundhedspleje. Som mønsteret tegner sig i et velfærdssamfund ses stedse tydeligere symptomerne på manglende balance mellem somatiske og psykiske funktioner, mellem vurderingen af materielle og immaterielle værdier. Det ses i skolen på den kendsgerning, at mens de fleste børn er raske på deres krop, har et stigende antal svært ved at ha' det godt med sig selv og deres omgivelser, svært ved at udvikle en social tilpasning til det miljø, hvori de er placeret. Mens adgangen til forbrugsgoder bliver lettere, bliver en medmenneskelig kontakt sværere.

På et forebyggende plan må det tilstræbes at finde de børn — og unge — der står som eksponenter for en skæv balance, og i videst mulig udstrækning yde dem og ikke mindst hjemmene en tiltrængt støtte. Det gælder sundhed såvel somatisk som mentalt.

Som ofte fremhævet er læreren den fornemste arbejder i skolesundhedsplejen, men sundhedsplejerske og læge hører med i et team, når det gælder en helhedsbetragtning. Som det for læreren er nødvendigt at have en ikke for stor klassekvotient, er det for skolelægen nødvendigt at have et begrænset antal elever for blandt disse at kunne yde sin del af støtte og rådgivning, hvor der er særligt behov. Der tales i dag om *behovspræget* sundhedspleje. Skolelægen må få større mulighed for at udøve en sådan, når han aflastes for noget af rutinearbejdet.

Det meget omdiskuterede hash er ikke talmæssigt noget problem i vore skoler. Mange af vore store elever har prøvet stoffet, nogle er regelmæssige rygere, få er misbrugere, hvor stoffet *sammen med andre sociale og emotionelle faktorer* er til virkelig skade for personen selv og for hans arbejde og relationer i hjem, skole og samfund. Hash bør engang — inden ret mange år frem i tiden — frigives, og så må vi lære vore

unge, opdrage dem til, at omgås stoffet. Vi kunne her spørge: Har vi — hjem og skole — opdraget vore unge til at omgås spiritus fornuftigt? Vi har haft en menneskealder til det. Skolen har haft det på undervisningsplanen. Har vi gjort erfaringer, som vi kan overføre til hash og andre nydelsesmidler?

Skolelægerne har i 6. og 8. skoleår fortsat timerne i »seksuallivets etik, biologi og hygiejne«. Også her kommer en ny ordning, idet seksualundervisning vil blive obligatorisk fag i skolen og skal tages op fra de første klassetrin. Skolesundhedsplejerske og læge må så finde plads og form for samarbejde med lærerne, og den praktiske udformning af et sådant samarbejde må blive forskelligt efter lokale forhold og den enkelte skoles personalesituation.

Med vor opfattelse af skolesundhedsplejens betydning anser vi det stadig som en fordel, at sundhedsplejersken er heltidsansat i skolen. Hun integreres helt i skolens hverdag og får den stadige kontakt med lærere og elever og i stor udstrækning med hjemmene. Hun bliver specialist i den stedse mere udviklede problematik omkring skolens opgave som udviklingscenter for børn og unge. Samfundet er ikke børnevænlige. *I teorien* er jo hjemmet barnets naturlige grosted, og skolen er til for børnenes skyld. *I praksis* savnes ofte vækstbetingelser for såvel en sund krop som en sund indstilling til arbejde, pligter og omgivelser. Forældre, lærere, sundhedsplejerske, læge, psykolog, socialrådgiver og flere instanser yder sikkert deres bedste, og dog frustreres en del medmenneskers personlighedsudvikling gennem de mest betydningsfulde brydningsår.

Vi er i skolesundhedsplejen taknemlig for en god og positiv kontakt med alle de nævnte fagfolk, men vi nærer fra vor side et stærkt ønske om et snævrere og mere konkret samarbejde omkring det enkelte problem: Vi, læreren, psykologen, socialrådgiveren, børneværnet, afleverer eller udveksler et problem, og den ene part ved lidet eller intet om, hvad den anden part foretager sig i samme sag. Det forekommer os helt nødvendigt, at vi mødes og sammen finder vejen til en behandling, der jo ofte vil være lige så mangesidet, som problemet altid er i sig selv. Vi er vist virkelig undskyldt på grund af mangel på tid. For skolesundhedsplejens vedkommende stiller vi også her forventninger til det nye system og vil gøre vort til et mere rationelt samarbejde.

Sundhedsplejerskerne har aflagt 172 hjemmebesøg, har udført 1972 Moro- og 1277 Mantouxprøver, har fanget 12 lus og 2 lopper og overladt jagten på 5 fnatmidter til skolelægen. Alle sundhedsplejersker har haft kursus i 8. klasserne i barnepleje og i førstehjælp i den udstrækning, de har kunnet nå det.

Tuberkulosekontrollen udøves som tidligere: Skolelægen tilbyder BCG-vaccination til alle nye elever, som er tub.negative, og kun ganske få afviser at få vaccinationen udført på stedet. I 7. skoleår gøres Mantoux, og ca. 5 pct. er blevet negative og revaccineres. Personalet ved skolerne røntgenkontrolleres hvert år.

På samtlige elever gøres audiometri, der oftest udføres primært af sundhedsplejersken. Alle med decibeltab over 20 efterprøves af skolelægen. Vi skylder evt. for cerumen og giver evt. enkelte Politzerbehandlinger, men henviser i øvrigt otologiske lidelser til de praktiserende øre-

læger. Tvivlsomme audiogrammer og kontrol af HA henvises direkte til høreklinikken.

Omstående tabel omfatter elever i Esbjerg kommunale skoler plus 610 elever i Statsskolen og 62 børn i Sct. Nicolaj skole. 18 børn er ikke undersøgt på grund af langvarig sygdom eller bortrejse sidst på skoleåret. Centerklassernes elever er medtaget i tabellen, mens tunghøreklasserne og Rendbjerg er opført i særkolonne.

Med udgangen af skoleåret 1968-69 forlader dr. *L. M. Jakobsen* Esbjerg skolevæsen efter 25 års arbejde som skolelæge.

Indtil dr. Jakobsen den 1. januar 1944 tiltrådte stillingen som skolelæge, havde skolelægearbejdet i Esbjerg i det væsentlige kun omfattet undersøgelse af børnene i 1. klasse. Fra 1944 ændredes dette således, at alle børn i skolen nu undersøgtes en gang årligt, og den ansatte forpligtedes til ikke at have sygekassepraksis.

Dr. Jakobsen gik med stor ildhu ind for opgaven og kom i de følgende år til at stå som en af foregangsmændene inden for skolesundhedsplejen i Danmark. Hans dynamiske personlighed og hans store pædagogiske interesser gjorde i forbindelse med hans åbenhed og store arbejdskraft, at han hurtigt kom ind i et omfattende fagligt organisatorisk arbejde. Således var han i en meget lang årrække først sekretær og siden formand i Dansk Skolelægeforening og prægede herigennem denne forenings arbejde for at gøre skolelægearbejdet tidssvarende.

Hans syn på barnet som en fysisk-psykisk enhed gav sig udtryk i hans stadige henvisninger til betydningen af et godt samarbejde mellem barn, skole og hjem, og i de talrige foredrag i forældreforeninger og i pædagogiske kredse. Herunder hører også de foredrag for 6. og 8. klasser om seksuelle spørgsmål, som han holdt lige fra sin ansættelse ved skole-

Tabellarisk oversigt.

	Bliv.	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	10. kl.	11. kl.	12. kl.	Rendbjerg	Tunghøre kl.	I alt
Antal børn	931	928	934	885	907	944	910	968	963	843	676	152	187	20	17	10265
Forældre med	922	891	847	674	595	451	246	90	24	5	5			20	11	4781
Kontrolbørn	56	51	69	76	77	56	59	80	68	57	34	6	1	14	3	707
Kontrolundersøgelser	63	61	97	89	103	69	74	98	90	70	49	5	2	14	10	894
Henvist til læge	58	45	48	59	75	66	57	45	62	36	30	2	4	2	1	590
Ikke koppevaccinerede	39	14	7	3		3	3	1	2	1	3	1				77
Ikke fuldført DB vaccinerede	68	68	64	50	35	42	41	37	29	16	12				1	463
Ikke fuldført poliovaccinerede	90	75	70	52	40	54	49	34	16	13	8				1	502
Tub. positiv efter infektion	3	2	7	5	7	9	10	9	13	6	8	2	5			86
BCG vac. før skolen	169	167	181	176	202	236	273	276	294	286	281	93	110	7	4	2755
BCG vac. efter skolen	704	720	706	662	672	663	609	664	643	531	376	54	66	12	12	7094
Revaccinerede	2	1		1				52								56
Tub- \rightarrow , ikke BCG-vac.	55	39	39	40	26	33	15	17	11	16	10	3	6	1	1	312
Antal børn med:																
Adipositas	2	1	5	3	7	8	14	19	6	11	6				1	83
Hjertelidelser	2	1	3	1	5	3	2	1	1	2				1		22
Asthma	10	6	7	4	8	4	3	7	1	3	1		1			55
Epilepsi	4	3	5	7	3	4	4	7	4	5	2	1	1			50
Funktionel nervelidelse	7	4	6	3	6	4	4	8	6	9	3			20		80
Udtalt taleforstyrrelse	19	2	11	15	4	4	3	4	3	3	3	2			3	76
Nedsat syn (incl. corrigerede)	53	56	77	72	113	137	153	192	236	202	243	69	86	2	4	1691
Nedsat hørelse (>20 DB)	16	15	29	14	21	29	29	40	50	33	15	3	3	1	17	315
Proteinuri	1		1	2	3			5	1	3	1		3			20
Diabetes		1	1	2	1			1	1	1	1		1			10
Nervøse forstyrrelser	85	89	96	87	57	58	42	39	17	18	24	1	1		4	618
Enuresis	112	91	67	63	40	35	30	20	3	5	1			8		475
Neglebidere	33	57	109	125	173	182	204	192	181	119	62	16	18	1	1	1473
Hudlidelser	29	36	40	34	38	39	45	59	78	82	57	26	24		2	589
Fodvorter	6	6	8	17	20	23	23	12	27	15	14	3	1	1		176
Fodsvamp		2	2	2	6	11	9	12	12	16	7	2	1			82
Usikker farvesans						29	28	35	45	29	20	4	3			193
Andre sygdomme	50	36	54	41	47	36	50	47	74	63	73	20	26		2	619
Andre chr. lidelser	5	7	8	20	9	16	8	19	26	16	17	4	4			159

væsenet. Han har med disse foredrag, som han også blev opfordret til at holde ud over landet, været med til at præge de sidste 25 års udvikling på dette område. Således har han i mange år været medlem af Den alm. danske lægeforenings hygiejnekomiteé og af undervisningsministeriets udvalg for sundhedsundervisning på seminarierne.

Dr. Jakobsens pædagogiske interesse har gennem mange år været udnyttet af Esbjerg skipperskole og Esbjerg børnehaveseminarium, ligesom han gennem mange år regelmæssigt har været forelæser ved kurserne for skolelæger.

Selv har dr. Jakobsen været en flittig deltager i faglige kongresser i ind- og udland, hvorunder han har knyttet talrige forbindelser til skolelæger og faglige sammenslutninger, således er han vicepræsident i den internationale skolelægefederation.

Også socialt har dr. Jakobsen været engageret f. eks. i arbejdet med børnehaver og alkoholskadede.

Selv om dr. Jakobsen nu falder for aldersgrænsen og derfor må forlade Esbjerg skolevæsen, er han stadig fuld af vitalitet og arbejdskraft. Alle vi, der har kendt ham som en inspirerende medarbejder, håber, at denne arbejdssevne endnu i mange år må finde anvendelse inden for nye områder.

T. Østergaard.

Bemærkninger til tabellen:

Forældrene følger stadig i stor udstrækning med barnet til skolelægen; til og med 5. klasse har 70-75 pct. en af forældrene med. Vi tager det som et udtryk for, at hjemmene finder undersøgelsen og samtalen om barnets forhold betydningsfuld, ikke mindst fordi også læreren er til stede, så barnets situation belyses fra begge dets to verdener. Ca. 10 pct. figurerer som NB-børn, hvor somatiske eller andre forhold giver anledning til en eller flere kontrolbesøg hos skolelægen. Det betyder, at en del lægehenvisninger undgås, og en del får større værdi ved skolelægens påtegning om gjorte iagttagelser. 6 pct. er henvist til familiens læge. Procenten er faldende gennem årene. De manglende vaccinationers antal er nedadgående, og kun ganske få er udført af skolelægen efter vedtagne regler i kredsforeningen. Under »nedsat synsevne« findes tre børn med visus under 6/18, de undervises i specialklasse. Funktionelle nervelidelser viser et ret konstant tal. Grænsen til neuroser og »svære nervøse forstyrrelser« er flydende. »Nervøse forstyrrelser« er et yderst elastisk begreb, og tallet må tages med forbehold. De anførte 618 elever er tilfælde, der har givet anledning til mere indgående drøftelse med forældre, lærere og psykolog. Vi har ikke i statistikken opført holdningsfejl eller -typer, da det subjektive skøn gør sig så stærkt gældende. Vi finder dog anledning til at fremhæve, at antallet af elever med dårlig holdning stiger stærkt gennem skoletiden. Vi har således i 6. klasse én, i 7. klasse én og fra 8. klasse opefter 27 elever med røntgenologisk verificeret Mb. Scheuermann. De 619 »andre sygdomme« er en broget diagnostik af somatiske lidelser, ca. 20 pct. af dem er henvist til behandling.

Tuberkuloseundersøgelserne.

(Ved overlæge, dr. med. C. E. Tarnowski).

Tuberkuloseundersøgelserne i skolerne er foregået på samme måde som tidligere. De sædvanlige tuberkulinprøver og BCG-vaccinationer af eleverne er i de fleste tilfælde udført af skolelægeinstitutionen.

Tuberkulosestationen har taget sig af røntgenarbejdet samt foretaget 183 tuberkulinprøver.

Der er røntgenundersøgt i alt 988 børn og 1015 funktionærer.

Friske tuberkulosestilfælde er herved ikke blevet påvist.

Skoletandplejen.

(Ved overtandlæge Poul Caspersen).

Behandlingen:

Skoletandplejen har haft et godt arbejdsår, hvor vi har kunnet give alle vore patienter den fornødne behandling. Vi har navnlig kunnet udvide mælketandsbehandlingen ganske væsentligt, hvilket er af betydning for de blivende tænders udvikling.

Af de i alt 4.729 børn i 1.-5. klasse er 186 (3,9 pct.) udmeldt af skoletandplejen eller helt udeblevet. 35 børn (0,7 pct.) har ikke kunnet behandles, medens resten, 4.508 børn (95,3 pct.) er blevet behandlet i årets løb. Heraf er ca. 1/3 blevet undersøgt og behandlet 2 gange. Desuden har 73 elever i børnehaveklasserne fået udført mindre behandlinger.

De 4.591 patienter har i årets løb fået foretaget følgende:

- 5.061 konsultationer og undersøgelser ud over klasseundersøgelserne.
- 3.772 røntgenoptagelser.
- 13.073 tandfyldninger i blivende tænder (gennemsnit 2,9 pr. patient).
- 7.013 tandfyldninger i mælketænder (gennemsnit 1,5 pr. patient).
- 44 rodbehandlinger.
- 786 tandudtrækninger af blivende tænder (heraf er de 334 fjernet som led i tandreguleringsbehandling for at skaffe plads til andre blivende tænder).
- 3.765 tandudtrækninger af mælketænder (heraf 290 som led i tandreguleringsbehandling).
- 278 tandrensninger og tandkødsbehandlinger.
- 59 operationer.
- 53 behandlinger af svært læderede tænder.
- 29 indlæg, kroner, stifttænder, broer og proteser.
- 45 enklere tandreguleringer.

Tandregulering i større omfang er påbegyndt i 112 tilfælde, 99 behandlinger er afsluttet, og ved skoleårets slutning var 135 i behandling. Desuden har skoleudvalget i 39 tilfælde bevilget tilskud til tandreguleringsbehandling hos private tandlæger.

Profylaksen.

Det forebyggende arbejde har omfattet fluorskylning hver 14. dag i børnehaveklasserne, 1., 2., 3., 4. og 5. klasserne, i alt ca. 5.700 børn fordelt på 311 klasser på vore 20 skoler. Vi bruger ligeledes megen tid på at

instruere både vore mange patienter og en hel del forældre i rigtig tandbørstning, ikke mindst i forbindelse med børnenes første undersøgelse hos tandlægen i 1. klasse. Ud over den almindelige oplysningsvirksomhed, der foregår i tilknytning til behandlingen på klinikkerne, er der blevet vist film og lysbilleder for mange klasser og holdt en række foredrag for forældre. Sundhedsplejerskerne har hjulpet os meget med dette oplysningsarbejde, og vi mærker også hos lærerne en glædeligt stigende interesse og forståelse for, at børnetandpleje ikke bare er »noget med at plombere tænder«, men i nok så høj grad et spørgsmål om at forebygge de meningsløse tandsygdomme hos børn. Resultaterne af vore fælles anstrengelser opmuntrer til fortsat arbejde på denne front. De store børns tænder er væsentlig bedre nu end for bare 5 år siden, og vi kan forudse, at en langt større del af vore børn nu vil kunne bevare deres naturlige tænder resten af livet.

De store børns tandpleje.

De ca. 4.000 elever på 6.-10. klassetrin har været henvist til at gå til privat tandlæge, og en væsentlig del af udgifterne herved dækkes dels af sygekassen, dels af Esbjerg kommune. Alle hjem, som har børn på disse klassetrin, blev i årets løb opfordret til at sørge for, at deres store børn fortsatte den regelmæssige tandpleje. Sygekasserne melder om stor interesse for sagen, bl. a. deltager over 70 pct. af de unge i sygekassernes »Regelmæssig-tandpleje-ordning«.

Personalet.

Skoletandplejens personale bestod ved skoleårets slutning af:

- Overtandlægen,
- 7 fuldtidsbeskæftigede børnetandlæger,
- 6 deltidsbeskæftigede børnetandlæger,
- 1 kommuneassistent,
- 9 klinikassistenter,
- 6 klinikelever,
- 2 timelønnede medhjælpere.

Der er i det forløbne år arbejdet i 110 effektive »tandlægemåneder«. Desuden har tandlægerne udført overarbejde i 858 timer og hjælpepersonalet i 410 timer.

Lokalerne.

Klinikken på Stormgades skole er blevet ombygget, og arbejdsforholdene er dermed blevet væsentligt forbedret.

Klinikken på Danmarksgades skole måtte evakueres i januar 1969, da bygningen skulle rives ned. Der er planlagt klinik i den nye bygning på stedet, som nu er under opførelse.

Centralklinikken på Bakkeskolen er under opførelse.

På Gjesing skole findes kliniklokaler, som endnu ikke har været i brug. En ombygning af disse lokaler er imidlertid påkrævet, og ønske herom er indgivet til rette vedkommende.

Der foreligger skitseprojekt til tandklinik på Bryndum skole.

I forbindelse med udvidelsen af Skads skole regnes der med indretning af en tandklinik, ligesom der skal indrettes tandklinik på den kommende Kvaglundskole.

Kommunesammenlægningerne.

Bryndum og Vester Nebel kommuner blev sammenlagt med Esbjerg den 1. april 1969, men havde på det tidspunkt ingen skoletandpleje. Vi påtog os derfor at behandle de 134 børn i disse kommuners førsteklaser, og det lykkedes at løse opgaven inden sommerferien takket være udmærket samarbejde med skolerne. Transporten af de mange børn ind til tandklinikker i byen er imidlertid både dyr og tidskrævende, og det var ønskeligt, om der fandtes tandklinikker på Gjesing og Bryndum skoler, så ville megen undervisningstid kunne spares.

Gennem flere år har vi haft et udmærket naboskab med Guldager kommunes skoletandpleje, og vi forbereder nu sammenlægning af Guldager og Esbjerg kommuner ved hyppige samarbejds møder, som skal sikre, at sammenlægningen af de to skoletandplejer kommer til at foregå gnidningsløst.

Specialundervisningen og det skolepsykologiske arbejde.

(Ved ledende skolepsykolog, cand. psych. Harald Rasmussen).

I skoleåret 1968-69 har 584 elever modtaget specialundervisning under en eller anden form. Af disse elever kommer 50 fra kommuner uden for Esbjerg. Specialundervisningscentret underviser 23 elever fra andre kommuner, de resterende 27 elever fra andre kommuner går i hjælpe- og læseklasser ved Esbjerg kommunale skolevæsen.

Alle eleverne bor i det område, som pr. 1. april 1970 vil udgøre den nye Esbjerg kommune.

Hvorledes eleverne i øvrigt fordeler sig, og hvilken art af specialundervisning de modtager, fremgår af følgende oversigt:

Eleverne på læsehold og støttheold modtager indtil 5 timers specialundervisning pr. uge, men følger i øvrigt undervisningen i den normale klasse, som de går i.

63 lærere underviser i kommunens hjælpeklasser, samtlige lærere underviser dog også i normalklasser. I læseklasserne underviser 60 lærere, ingen af disse underviser kun i læseklasser.

Læse- og støttheoldene undervises af 57 lærere. Det almindelige er, at hver lærer har ét hold, i enkelte tilfælde har en lærer flere hold.

I alt er der til hjælpeklasser afsat 656 lærertimer, til læseklasser 618 lærertimer, til specialundervisningscentrets klasser 225 lærertimer og 185 andre timer, til læse- og støttheold 294 lærertimer.

Om virksomheden i specialundervisningscentret og i hjælpe- og læseklasserne henvises til de beretninger, som foreligger for hvert af disse områder inden for specialundervisningen.

Specialundervisningens omfang pr. 1. september 1968.

Art	Antal hold / elever	Bk.	Bo.	Da.	G.	Gr.	Jer.	Pr.	Rø.	Sk.	Sp.	Sto.	Ve.	Øs.
		Hjælpeklasse ...	Klasser ... Elever	1 8				8 80			7 67			4 32
Læseklasse	Klasser ... Elever		1 10	2 17	3 27		3 25	1 6			5 34		4 28	
Taleklasse	Klasser ... Elever		1 5											
Høreklasse	Klasser ... Elever			4 16										
Klasse for bevægelseshæmmede	Klasser ... Elever							3 14						
Swagsynsklasse .	Klasser ... Elever							1 2						
Læsehold	Hold	2 3	2 5	2 10	4 8	6 14	4 14	3 7	2 7	3 10	6 19	4 9	2 5	4 13
Støttehold	Hold	1 3	2 5			4 11		1 4	3 11	1 2	4 18	1 3	1 2	1 4
Enkeltmands- undervisning ...	Elever		2	3		1	1						1	2
Observations- koloni	Elever		1	1	1	1	2		1				2	1
Klasser	Ved hele skolev. ...												49	
Hold	Ved hele skolev. ...												63	
Elever	Ved hele skolev. ...												584	

Vedr. omfanget af taleundervisningen henvises til talekonsulentens beretning.

Hvad angår læseklasserne, hvis klientel består af elever, som er så svært læserearderede, at de ikke på forsvarlig måde kan undervises i et almindeligt pensum uden vidtgående støtte og hensyntagen på alle boglige områder, og som derfor modtager al deres undervisning i disse specialklasser, kan oplyses, at lærerne i disse klasser foruden at yde omfattende læse-specialundervisning også til en del elever med præg af lettere nervøsitet har været i stand til i kraft af den mindre klassekvotient (10-12) at yde værdifuld mentalhygiejnisk støtte. Også for læse- og støtteholdsundervisningens vedkommende, og hvad angår hjælpeklasserne, spiller den mentalhygiejniske indsats en vigtig rolle.

Et antal lærere har kvalificeret sig til at forestå specialundervisning ved at gennemgå Danmarks Lærerhøjskoles grundkurser A og B, som sigter mod henholdsvis specialundervisning af læseretardedede og svagt begavede. Så godt som alle lærere, der forestår specialundervisning, har nu den uddannelse (A- og B-kursus fra DLH), som undervisningsministeriet foreskriver for specialundervisningslærere.

Lokalesituationen for specialklasserne er ikke gunstig. Oversigten udarbejdet af Skolepsykologisk kontor viser, at de lokaler, som specialklasserne benytter, for de allerflestes vedkommende må karakteriseres som så små, at de ikke tillader en række af de aktiviteter, som man lægger vægt på i undervisningen i nutidsskoler. Forskelligt undervisningsmateriale kan slet ikke anvendes eller kun anvendes i begrænset udstrækning, fordi pladsforholdene stiller sig i vejen. Specialklassernes lokaler er imidlertid ikke blot for små, de er også for en række lokalers vedkommende behæftet med andre ulemper, som det her vil føre for vidt at komme ind på (f. eks. uheldig beliggenhed, mangelfuld forsyning med alm. klasseværelsefaciliteter etc.).

Også læse- og støtteholdene har været hæmmet i arbejdet af meget utilfredsstillende pladsforhold, en del hold har ikke haft ét lokale til ugens 5 holdtimer, men har måttet benytte 2 og i visse tilfælde endda flere lokaler i ugens løb. Da specialundervisningen almindeligvis nødvendiggør brug af meget undervisningsmateriale, som kræver rigelig bordplads, og som der skal holdes orden på, når det lægges på plads efter brugen, er det let at forestille sig, at vandringen imellem flere lokaler for et læse- eller støttehold kan hæmme arbejdet og dermed udbyttet af specialundervisningen. De snævre pladsforhold skaber i mange tilfælde jordbund for gnidninger mellem eleverne.

Af oversigten over antallet af lærere og lærertimer fremgår, at myndighederne har stillet sig særdeles velvilligt med hensyn til at yde specialundervisning til et bredt spektrum af handicappede. Lokalesituationen hæmmer i nogen grad virkeliggørelsen af de gode intentioner, som myndighederne har med hensyn til at komme elever med større eller mindre handicap til hjælp.

Dette har man fra Skolepsykologisk kontors side gjort skolekommission og skoleudvalg opmærksom på, og foranlediget heraf blev der på skolekommissionens anmodning midt i skoleåret nedsat et udvalg bestående af viceskoleledirektør Peter Vedde, hjælpeklassekonsulent Lars Søndergård Hansen, fælleslærerrådets formand, viceinspektør Ejvin Lau, og ledende skolepsykolog Harald Rasmussen. Udvalget har fået til opgave at analysere lokalesituationen og stille forslag om forbedringer. Nærmere herom i hjælpeklassekonsulentens beretning.

Lokalesituationen kan få uindviede til at mene, at specialundervisningen fører en askepot-tilværelse ved skolevæsenet. Antallet af lærertimer, antallet af hold og den omstændighed, at der stilles rigeligt og velegnet undervisningsmateriale til rådighed for specialundervisningen, almindeligvis afpasset efter hvad hver enkelt specialundervisningslærer fremsætter ønske om, berettiger dog ikke til at anse specialundervisningen for stedbarn. Den mindre gode lokalesituation må simpelt hen ses i sammenhæng med, at en række skoler lider under lokale problemer, også hvad angår den almindelige undervisning. Man må stærkt håbe, at der

af arkitekter og andre planlæggere ved indretningen af fremtidige skoler i større udstrækning må blive taget hensyn til, at specialundervisningen er en del af skolens liv, således at der indrettes egnede lokaler til denne undervisning.

Specialundervisningen i såvel klasser som på hold er undergivet de respektive skoleinspektørers ledelse og tilsyn. Skolepsykologisk kontor har de rådgivende funktioner i forbindelse med specialundervisningen. Foreningen af de ledelses- og tilsynsmæssige opgaver, som altid beror hos skoleinspektørerne, og de rådgivningsmæssige, er i kraft af et godt samarbejde mellem parterne og forståelse hos skoleinspektørerne for specialundervisningens problemer forløbet på bedste måde.

Det skolepsykologiske arbejde.

Udtagningen af børn til specialundervisning, tilrettelæggelsen af specialundervisningen og rådgivningen af barnets lærere og forældre sker på grundlag af en skolepsykologisk undersøgelse.

Forud for undersøgelsen indstiller skolen, som ønsker undersøgelsen foretaget, at den pågældende elev ønskes undersøgt. I forbindelse med indstillingen afgiver skolen sin vurdering af eleven, ligesom skolelægen ud fra helbredskortet og i visse tilfælde ud fra en særlig lægeundersøgelse motiveret af indstillingen til skolepsykolog, meddeler sine oplysninger. Den skolepsykologiske bedømmelse og de foranstaltninger, som måtte blive tilrådet, sker altså ud fra hensyntagen til såvel lægelige som pædagogiske oplysninger. I forbindelse med undersøgelsen fører skolepsykologen en eller flere samtaler med forældrene, således at oplysninger fra forældreside også kan indgå i det samlede billede af barnet.

Antallet og arten af de skolepsykologiske undersøgelser fremgår af følgende oversigter. På grundlag af undersøgelserne er der ydet et omfattende rådgivningsarbejde til lærere og forældre.

Indstillinger og sagsbehandling.

Fra foregående skoleår overførtes 92 ubehandlede sager.

Der er i skoleårets løb modtaget 398 indstillinger, fordelt således:

Bakkeskolen	44
Boldesager skole	28
Bryndum skole (fra 1. april 1969)	9
Danmarksgades skole	25
Forum skole (fra 1. april 1969)	1
Gammelby skole	33
Gjesing skole (fra 1. april 1969)	6
Grådybskolen	48
Jerne skole	18
Præstegårdsskolen	37
Rørkjær skole	32
Skads skole	8
Spangsbjergskolen	52
Stormgades skole	20

Veldbæk skole	0
Vester Nebel skole (fra 1. april 1969)	0
Vestre skole	17
Østre skole	20

62 sager har beklageligvis måttet overføres til færdigbehandling i skoleåret 1969-70.

De behandlede sager fordeler sig således:

Bakkeskolen	43
Boldesager skole	42
Bryndum skole	8
Danmarksgades skole	23
Forum skole	0
Gammelby skole	40
Gjesing skole	2
Grådybskolen	52
Jerne skole	29
Præstegårdsskolen	38
Rørkjær skole	32
Skads skole	6
Spangbjergskolen	54
Stormgades skole	18
Veldbæk skole	2
Vester Nebel skole	0
Vestre skole	16
Østre skole	23
	428*)

*) Heri medregnet talesager.

Indstillingsårsagerne.

De på indstillingskemaerne anførte årsager fordeler sig således:

Vanskeligheder med dansk	207
Vanskeligheder med regning	112
Talevanskeligheder	73
Hørevanskeligheder	11
Synsvanskeligheder	2
Nervøse symptomer	36
Adfærdsvanskeligheder	49
Andre årsager	45

Der angives ofte mere end én årsag til indstilling af en elev.

De behandlingsmuligheder, som kontoret har foreslået, kan resumeres i følgende oversigt:

Tilrådet, at barnet skal være omgænger	23
» » » » i hjælpeklasse	27
» » » » i læseklasse	29
» » » » på læsehold	119
» » » » på støttehold	64
» » » » have enkeltmandsundervisning	3

Tilrådet, at barnet skal i taleklasse	2
» » » » have taleundervisning	42
» » » » have høreundervisning	2
» » » » have synsundervisning	2
» » » » i klasse for bevægelseshæmmede	5
» » » » på observationskoloni	15
» » » » skifte skole	2
» » » » skifte klasse	3
» » » » observeres i klassen	6
» » » » undervises på taleinstituttet	2
» » » » under åndssvageforsorg	2
» » » » behandles af børnerådgivningscentret	5
» » » » behandles af børne- og ungdomsværnet	2
» andet: (Væsentligste gruppe herunder er sager, hvor pædagogiske foranstaltninger ikke har kunnet tilrådes, udover hvad der er muligt inden for normalklassens rammer)	99

Oversigt over de udførte pædagogiske og psykologiske prøver.

Binet	186
WISC V.	4
WISC P.	19
WISC F.	2
Raven	133
Raven CPC	4
Performance	16
Düss	7
Leiter	2
CAT	14
TAT	2
Rorschach	2
Healy Puzzle	11
Goodenough	10
Andre	7
Standpunktsprøver i dansk	96
Standpunktsprøver i regning	50
Læseprøver	232
S. O. R.	103

I forbindelse med undersøgelserne er der foretaget 540 samtaler.

Personalet ved Skolepsykologisk kontor har været repræsenteret ved en række faglige møder og kongresser, som har været afholdt i årets løb, således har skolepsykologerne Jørgen Gregersen og Gorm Hadrup fulgt en række øvelser, forelæsninger og kurser på Danmarks Lærerhøjskole inden for det psykologiske-pædagogiske fagstudium. Jørgen Gregersen, som havde tjenestefrihed i tidsrummet 1. januar til 1. juli, bestod eksamen som cand. pæd. (skolepsykologi) i juni.

Skolepsykologerne og talekonsulenten samt hjælpeklassekonsulenten har medvirket som instruktører ved de af Esbjerg Årskursus arrangerede grundkurser A og B i specialpædagogik.

Skolepsykologisk kontor har haft en række konferencer med Børnerådgivningscentret for Ribe og Ringkøbing amter, som man på forskellig vis har ydet støtte til.

Skolepsykologisk kontor har haft besøg af forskellige kolleger fra ind- og udland i årets løb.

Samarbejdet med børne- og ungdomsværnet og Esbjerg kommunes familievejledning er fortsat og udbygget, idet man nu har truffet en aftale med de to institutioner om gensidig orientering.

Ledende skolepsykolog Harald Rasmussen er indtrådt i familievejledningens støttegruppe af sagkyndige.

Personalet.

Følgende har været ansat på Skolepsykologisk kontor i skoleåret 1968-69:

Ledende skolepsykolog, cand. psych. Harald Rasmussen, udnævnt pr. 1. nov.

Konstitueret leder i tiden indtil 1. nov.: skolepsykolog Charles Jakobsen.

Skolepsykolog Gorm Hadrup.

Skolepsykolog Jørgen Gregersen.

Talekonsulent Henning Maigård-Hansen.

Hørekonsulent Oluf Schultz.

Hjælpeklassekonsulent Lars Søndergård Hansen.

Seminarielektor Ib Rahbek, ikke fast ansat medarbejder.

Stud. psych. Ingerlise Andersen, ikke fast ansat medarbejder (vikararbejde i tiden 1. april til 1. juli).

Socialrådgiver Asta Nielsen.

Lærerinde Rita Lauridsen (vikararbejde i 10 ugl. timer fra 1. jan. til 1. juli).

Kontormedhjælp:

Kontorist Solvejg Søndergård, fratruddt den 1. juni.

Kontorist Helen Nielsen.

Kommuneassistent Birgit Juhl Jensen.

Kontorlokalerne, som man i tidligere årsberetninger med rette har kritiseret som for små og uhensigtsmæssigt indrettede, har også i det forløbne skoleår dannet en lidet inspirerende ramme om det daglige arbejde.

Ved kontrolprøver af elever, som modtager specialundervisning, har medvirket:

Skoleinspektør Karl Bjørholm.

Overlærer Åge Sørensen.

Viceinspektør Ciliane Bork.

Lærerinde Rita Lauridsen og stud. psych. Ingerlise Andersen virkede i begrænset omfang som vikarer i stillingen, men var ikke i virksomhed

i et tidsrum, som var omfattende nok til, at de i fuldt omfang kunne yde kontoret kompensation for hr. Gregersens fravær.

Indtil Harald Rasmussens ansættelse den 1. nov. var der 4 ledige stillinger som skolepsykologer og 1 ledig stilling som klinisk psykolog. Med Harald Rasmussens ansættelse rådede kontoret en kort tid, nemlig i december måned, over 4 skolepsykologer, men allerede fra den 1. jan., da Jørgen Gregersen indledte sin tjenestefrihed, var man atter nede på et personale på 3 skolepsykologer foruden de pædagogiske konsulenter. I hele skoleåret har man således i realiteten kun rådet over 3 skolepsykologer til det skolepsykologiske arbejde. Med 3 ledige skolepsykologstillinger og 1 ledig stilling som klinisk psykolog vil det være illustreret, hvorledes personalesituationen tegner sig.

(Den 1. august 1969 er lærerinde Rita Lauridsen ansat som skolepsykolog, hvorved man atter disponerer over 4 skolepsykologer).

Dette har givet sig udslag i for lange ventetider og i, at skolepsykologerne for en del sagers vedkommende ikke har set sig i stand til at yde en så grundig behandling, som sagerne i øvrigt opfordrede til. Ikke mindst hvad angår kontrolprøver af børn, som modtager specialundervisning, føler skolepsykologerne, at situationen giver anledning til ængstelse. Det er jo f. eks. ikke tilfredsstillende for et barn og dets forældre, at barnet placeres i en specialklasse, med mindre man igennem stadig kontrol, herunder også pædagogisk-psykologiske undersøgelser undersøger, om placeringen fortsat er velmotiveret eller kan ændres til anden form for specialundervisning, eller om specialundervisningen eventuelt kan ophøre.

Som noget positivt må det anføres, at hovedparten af de indstillede børn er blevet undersøgt inden skoleårets udgang, og der er ydet rådgivning til skolen ud fra undersøgelserne, ligesom henvisning til en eller anden form for specialundervisning eller behandling har fundet sted. Hvad der i statistikken figurerer som ikke færdigbehandlede sager må altså komme ind under den ovenfor omtalte kategori af sager, hvor der er ydet en foreløbig undersøgelse og vejledning, men endnu mangler afsluttende behandling.

Hjælpeklasserne.

(Ved hjælpeklassekonsulent Lars Søndergård Hansen).

I skoleåret 1968-69 var der ved skolevæsenet 21 hjælpeklasser. En stigning på 2 klasser fra 1967-68.

Klassernes fordeling:

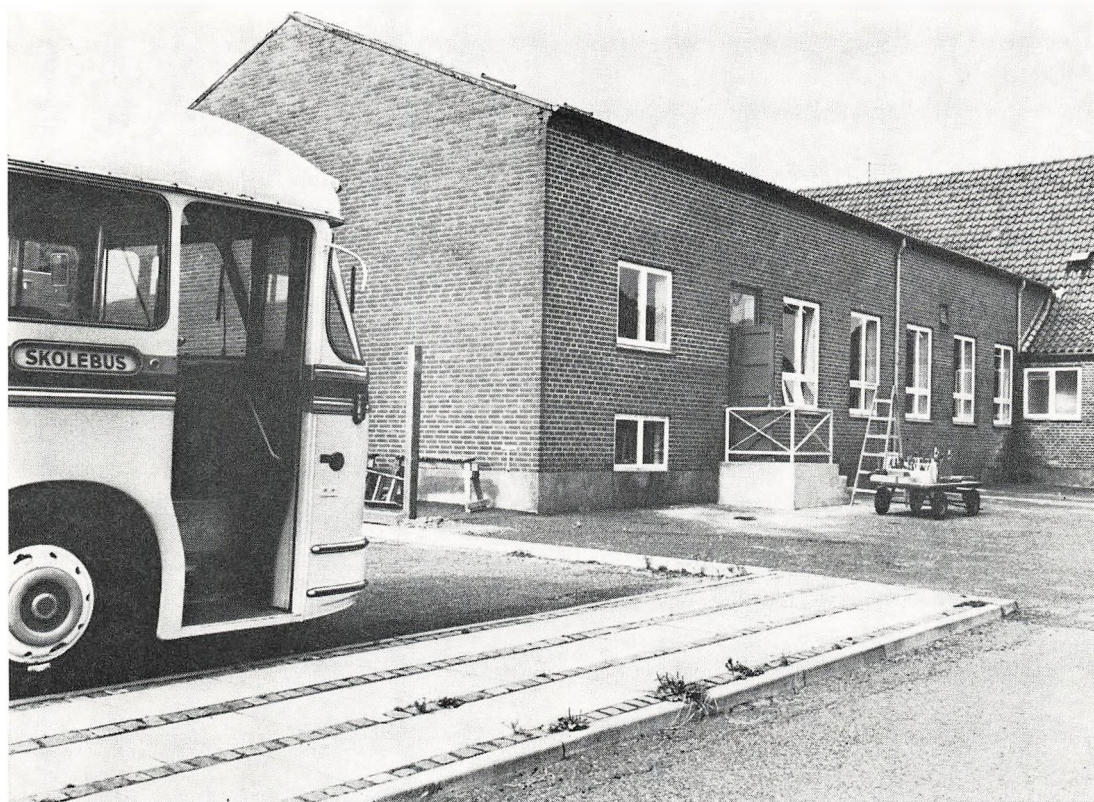
	1967-68	1968-69
Bakkeskolen		1 klasse
Grådybskolen	7 klasser	8 klasser
Rørkjær skole	7 »	7 »
Stormgades skole	4 »	4 »
Østre skole	1 klasse	1 klasse

Opbygningen af hjælpeklasserækken på Grådybskolen går planmæssigt. Derimod har Rørkjær skole på grund af pladsmangel måttet sige nej til en begynderhjelpeklasse. På Bakkeskolen er der anbragt en be-

Born på vej til Præstegårdsskolen.

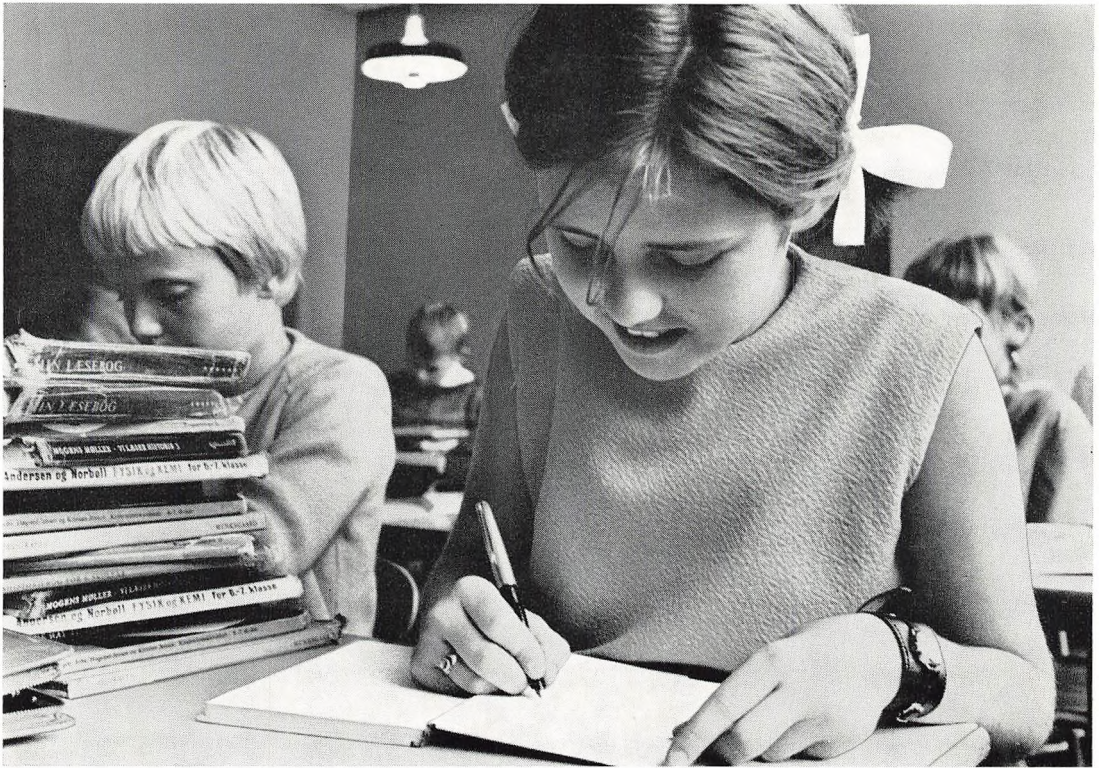

Andrup forsamlingshus, hvor skolevæsenet har foreløbige lokaler.

Bøgerne ordnes efter ferien,

og der skrives navn i.

gynderhjælpeklasse. Det er meningen, at der her skal opbygges en hjælpeklassesække.

I november 1968 anmodede skoledirektøren om at få udarbejdet en oversigt over lokalesituationen for hjælpeklasserne. Oversigten med kommentarer fra Skolepsykologisk kontor fremsendtes i februar 1969.

Den 9. marts 1969 indkaldte skoledirektøren til et møde, hvori deltog skoleinspektørerne på de skoler, der har hjælpeklasser, samt den ledende skolepsykolog og hjælpeklassekonsulenten. På dette møde blev lokalesituationen gennemdrøftet med henblik på forbedringer i 1969-70. På grund af skolernes anspændte lokalesituation i det hele var de pågældende skoleinspektørers muligheder for at stille bedre lokaler til rådighed yderst begrænsede.

Der opnåedes dog tilsagn om småforbedringer.

Den 17. april 1969 havde ledende skolepsykolog og hjælpeklassekonsulenten lejlighed til overfor skolekommissionen at redegøre for lokalesituationen og for en række problemer med direkte eller indirekte tilknytning til hjælpeklasseområdet. Som et resultat af forhandlingerne blev det pålagt den ledende skolepsykolog og hjælpeklassekonsulenten at udarbejde forslag til den fremtidige ordning af hjælpeklasserne inden for de rammer, som er afstukket i »Betænkning vedr. det skolepsykologiske arbejde og specialundervisningen i Esbjerg«. Foruden de to nævnte består udvalget af fælleslærerrådets formand, viceinspektør E. Lau, og viceskoledirektør P. Vedde.

Fredag den 7. februar 1969 var samtlige forældre til hjælpeklasse-elever indbudt til et møde på Grådybskolen. Afdelingsleder Finn Lambert fortalte om hjælpeklassebarnet. Ledende skolepsykolog H. Rasmussen fortalte om de lokale forhold vedrørende hjælpeklasser. Rørkjær skoles kor under ledelse af Axel Eskildsen underholdt. Der blev endvidere diskuteret forskellige hjælpeklasseproblemer, og mange forældre deltog i diskussionen.

Foruden dette samlede forældremøde har der været klasseforældremøder på de forskellige skoler.

Lærerne har været indbudt til møder på Skolepsykologisk kontor. Desuden har flere lærere deltaget i grundkursus B i Vejen.

Mange hjælpeklasser benytter sig af tilbuddet om at kunne tilbringe nogle dage på feriehemmet i Sønderho. I august 1968 prøvede man at samle 6 hjælpeklasser nogle dage i Sønderho. Børnene havde det ualmindeligt godt sammen, bl. a. fordi alle deltagende lærere var fortrolige med disse børns væremåde.

Vedrørende *kuratorernes arbejde* kan oplyses, at eleverne i 9. hjælpeklasserne, som i skoleåret 1968-69 har haft til huse på henholdsvis Grådybskolen og Rørkjær skole, har været ude i en særlig omfattende form for erhvervspraktik, som har omfattet flere timer end almindeligt for elever i almindelige 9. klasser.

Kuratorerne, lærer Jens Lindegård Knudsen og lærer Axel Eskildsen, har i samarbejde med Arbejdsformidlingen ydet omfattende støtte til eleverne og deres forældre under afviklingen af erhvervspraktikken, der som al anden erhvervspraktik for 9. classes elever har haft til formål at give eleverne lejlighed til at gøre erfaringer med erhvervslivets

krav og at give skole og arbejdsgivere mulighed for under disse betingelser at iagttage eleverne og ud fra iagttagelserne vurdere elevernes uddannelses- og erhvervsmuligheder og vejlede dem, når de ved endt skolegang har søgt arbejde. Kuratorernes indsats har medført, at 14 elever har haft værdifulde praktikperioder.

Ud fra indhøstede erfaringer vil man fortsat gå ind for udsendelse af praktikelever fra hjælpeklassernes afgangsklasser, men det må for en del elevers vedkommende gøres gældende, at 9. klasse ikke endnu har ført disse elever frem til en sådan modenhed, at optimalt udbytte af praktikken har kunnet nås. Det må i en del tilfælde skønnes at være bedre om muligt at vente til 10. klasse med at udsende elever i praktik. Disse bemærkninger må ikke opfattes således, at praktikken ikke har været udbyttegivende, det har den absolut været, men et endnu større udbytte ville sikkert have været opnået af ældre elever. Der har imidlertid endnu ikke været 10. hjælpeklasser ved skolevæsenet, hvad lovgivningen åbner mulighed for. Så elever og lærere har i realiteten ikke haft noget valg, hvis de ønskede erhvervspraktik: 9. klasse eller aldrig.

I årets løb har der været en række møder med Arbejdsformidlingen, Revalideringscentret og Specialarbejderskolen med bl. a. det formål at få arrangeret kurser på Specialarbejderskolen for hjælpeklasselever på ældste klassestrin.

Foreløbig har forhandlingerne været lovende, måske kan de føre til ordninger, der helt eller delvis kan træde i stedet for praktikordningen. Et hovedformål med forhandlingerne har været at koordinere arbejdet med at få hjælpeklassernes elever gjort bekendt med erhvervslivet.

Ud over de opgaver, som det af ovenstående vil fremgå, at kuratorerne har arbejdet med, har kuratorerne ydet vejledning til hjælpeklasselever og deres forældre i forbindelse med spørgsmål af personlig, social og uddannelsesmæssig karakter.

Til kuratorarbejdet har der for hver kurators vedkommende været afsat 4 timer ugl.

Specialundervisningscentret i Esbjerg.

(Ved talekonsulent H. Maigård-Hansen).

Ved udgangen af skoleåret 1968-69 har Specialundervisningscentret for svært handicappede i Ribe amt bestået i fire år og er vel efterhånden ved at finde sin form, selv om der både administrativt og pædagogisk er en del uløste problemer.

Det er nu bestemt, at centrets klasser skal koncentreres om Præstegårdsskolen (klasser for bevægelseshæmmede og svagsynsgruppe) og Danmarksgades skole (klasser for høre- og talehæmmede). Der er således ved tilrettelæggelsen af nybyggeriet ved Danmarksgades skole taget hensyn til disse klassers placering, idet der vil blive indrettet 5 specialklasser for hørehæmmede med birum og to klasser for talehæmmede, også med rum til individuel undervisning. Ved indretningen af nybygningen er der regnet med installation af nye anlæg til kommunikation mellem og med de hørehæmmede, idet klasserne og visse lokaler, hvor også de hørehæmmede vil modtage undervisning, vil blive indrettet med bærebølgeanlæg, indrettet med fem forskellige frekvenser, som

bedre end de hidtil anvendte teleslynger skulle lette mulighederne for og opfattelsen af de lydæssige påvirkninger.

I skoleåret 1969-70 er klasserne midlertidigt fordelt således:

Danmarksgades skole	4 høreklasser	1 taleklasse
Østre skole		1 taleklasse

På Præstegårdsskolen er det forudset, at en yderligere forøgelse af antallet af klasser for bevægelseshæmmede vil sprænge rammerne, hvorfor der på et tidligt tidspunkt af skoleåret fra Præstegårdsskolen og fra Skolepsykologisk kontor til skoleudvalget er fremsendt anmodning om en nybygning til disse klasser.

Klasserne i 1968-69.

Der har i skoleåret været 1 taleklasse på Boldesager skole. Klassen startede med 6 elever. I skoleårets løb er en elev flyttet til centret i Herning, og en elev er optaget som intern elev på taleinstituttet i Riisskov. Endelig er en elev optaget i taleklassen fra en 1. klasse i Esbjerg.

Der har været 4 klasser for hørehæmmede elever på Anneksskolen. I disse klasser var der 16 elever ved skoleårets start, yderligere to elever er optaget i løbet af skoleåret.

Da man regner med, at skoleåret 1969-70 vil blive sidste år, hvor centerklasserne skal huses på Anneksskolen, er der ikke udover det strengt nødvendige foretaget nyetableringer eller anskaffelser. Der har på Præstegårdsskolen været en svagsyns klasse med tre elever, hvoraf den ene er optaget i årets løb. Klasselokalets indretning er nu endelig tilendebragt, og der er nu faciliteter til at drive virkelig svagsynsundervisning. Alle eleverne i denne klasse fortsætter i det nye skoleår.

Der har været tre klasser for bevægelseshæmmede med atten elever. En elev er overflyttet til undervisning på »Vesterhavsskolen«, en elev er udskrevet til ophold på »Egmonthøjskolen«, og to elever er i løbet af skoleåret optaget fra hjemmet.

I løbet af skoleåret er der afgået en fysioterapeut med 9 ugentlige timer og ansat en ny med 21 ugentlige timer, så det samlede antal ugentlige timer til fysioterapi nu er oppe på 41.

Fra det nye skoleårs begyndelse vil der ved disse klasser være ansat en kvindelig medhjælper til varetagelse af bl. a. disse elevers særlige behov for pleje. Denne medhjælperes arbejdstid vil blive fra 9-14 på ugens fem første dage og fra 9-12 på lørdage. Der vil som følge heraf i det kommende skoleår blive brug for yderligere to rum til centerafdelingen.

Speciallægeordningen.

Den i årsberetningen omtalte ordning for 1967-68 med månedlige tilsyn af eleverne i høreklasserne ved overlæge E. Funch, Høreklinikken, trådte i kraft fra skoleårets begyndelse og fungerer til alles tilfredshed.

På grund af det stigende antal elever i klasserne for bevægelseshæmmede er overlæge Erik Hansens forårsundersøgelser udstrakt til at vare to dage, ligesom efterårsundersøgelserne fra næste skoleår også vil foregå over to dage.

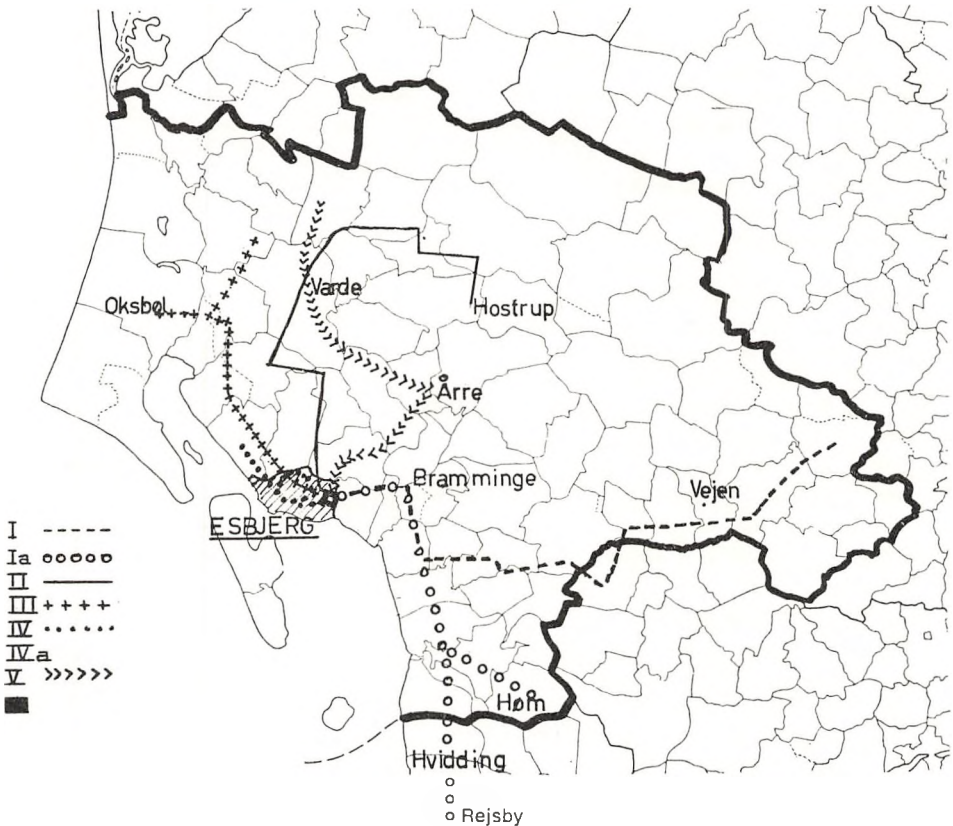
Social og økonomisk udvalg.

Udvalget, som består af Skolepsykologisk kontors socialrådgiver, fru Asta Nielsen, skolevæsenets socialrådgiver, fru Irene Christiansen, revallideringskonsulent, fru Henny Kunø og talekonsulent Henning Maigård Hansen, har fortsat koncentreret sig om at vejlede og hjælpe med hensyn til fast økonomisk støtte til de centerlever, der opfylder forsorgslovens betingelser for at få hjælp.

I flere tilfælde er der ydet hjælp ved ansøgninger om f. eks. fritagelse af afgifter ved forældres anskaffelse af bil og om vederlagsfri tildeling af kørestole. Der er ligeledes skaffet ferieophold til elever i klasserne for bevægelseshæmmede, således har fem elever været på sommerferie på Røde Kors-lejren ved Tranum Klit, fem elever på Spastikerforeningens sommerlejr ved Bønderup Strand og tre elever på sommerlejr på Bornholm.

Kørselsruterne.

Ruterne er de samme som tidligere år (se kortet), dog er rute 1 a forlænget til Kærbølling ved Rejsby, Tønder amt, og én elev køres separat mellem hjemmet i Tjæreborg og Præstegårdsskolen.

Ruterne (se tegning).

- I Jordrup - Askov Mark - Lintrup - Gredstedbro - Tømmerby - Op-sneum - Esbjerg.
- Ia Høm - Ribe - Hviding St. - Rejsby - Gredstedbro.
- II Hostrup - Hodde - Varde - Alslev - Gjesing - Esbjerg.
- III Bækhus - Oksbøl Sydlej - Guldager - Esbjerg.
- IV Hjerting - Sædding - Guldager K. - Fourfeldt - Gjesing - Esbjerg.
- IVa 5 elever i Esbjergs østerby.
- V Frøstrup - Varde - Rousthøje - Gunderup - Esbjerg.

Kurser m. v.

Flere af centerlærerne har i skoleårets løb været på besøg på andre centre og institutioner, tre lærere har deltaget i kurser arrangeret af undervisningsministeriets specialundervisningskonsulenter, en fysioterapeut har deltaget i en uges kursus i Sønderborg Idrætshøjskole, den ledende skolepsykolog, skoleinspektøren på Præstegårdsskolen og talekonsulenten har deltaget i et møde for centerledere på Gl. Avernæs, og den fungerende ledende skolepsykolog har sammen med en fysioterapeut og talekonsulent deltaget i Nordisk Konference for Spastisk lammede i København.

Der har været afholdt et møde på Præstegårdsskolen for forældrene til eleverne i klasserne for bevægelseshæmmede med forstander Lauth, Egmonthøjskolen, og der har for forældrene til de hørehæmmede elever på Danmarksgades skole været afholdt tre møder, bl. a. med den pædagogiske leder af Herningcentret, hr. Marcussen, som indleder.

Besøg i centrets klasser.

Der har fra mange sider været en meget stor interesse for at besøge især klasserne for bevægelseshæmmede på Præstegårdsskolen. Således har lærerstuderende og elever fra børnehaveseminariet samt kursister fra DLH aflagt besøg.

Taleundervisningen.

(Ved talekonsulent H. Maigård-Hansen).

I skoleåret 1968-69 har der til rådighed for den ambulante taleundervisning på de forskellige skoler været afsat 60 ugentlige timer fordelt over 6 lærere, hvilket vil sige, at hver enkelt skole har kunnet betjenes, idet der dog ved visse skoler har været en del ventetid på grund af et meget stort antal elever i forhold til det antal timer, der var afsat til skolen.

Specialundervisningscentrets taleklassers danskundervisning og den individuelle taleundervisning af klassens elever er udført af en talepædagog med i alt 19 ugentlige timer, ligesom talekonsulenten har givet 2 timers samlet taleundervisning. Talekonsulenten har i 12 ugentlige timer taleundervist elever i klasserne for bevægelseshæmmede.

Gennem Skolepsykologisk kontor er der fra skolerne indstillet 73 elever med talevanskeligheder. 14 af disse elever var ligeledes indstillet af anden årsag.

Der er i årets løb foretaget 83 undersøgelser af nyanmeldte tilfælde af talevanskeligheder, heriblandt 8 før-skolepligtige børn, som er indstillet af hjemmet eller huslægen, 6 elever fra amtet, indstillet med henblik på eventuel optagelse i taleklasse, 3 elever fra andre skoler med henblik på optagelse på accepthold for stammere samt 4 elever udskrevet af skolen, som søgte erklæringer til videre uddannelse eller læreplads og militærtjeneste.

Fire talelærere har deltaget i Talepædagogisk Forenings efteruddannelseskursus i foråret på Nyborg Strand.

De undersøgte elever fordeler sig således:

	Dreng	Piger	I alt
Sprogfejl	24	8	32
Stammen	16	4	20
Læsp	9	3	12
Hæshed	9	2	11
Spastikere	2	1	3
Andre	4	1	5
I alt	64	19	83

73 elever overføres til næste år til fortsat undervisning eller observation.

Der har været undervist 91 elever, heri medregnet specialundervisningscentrets elever. Fordelingen har været således:

	Dreng	Piger	I alt
Sprogfejl	31	10	41
Stammen	8	4	12
Læsp	12	6	18
Hæshed	3	1	4
Spastikere	9	2	11
Andre	3	2	5
I alt	66	25	91

Høre- og taleundervisningen.

(Ved hørekonsulent Oluf Schultz).

I skoleåret 1968-69 har der været 18 elever i tunghøreklasserne fordelt på 4 hold med en spredning fra børnehaveklasse til 7. klasse (jvf. beretningen om specialundervisningscentret).

Det har fremdeles været nødvendigt at drive individuel undervisning, men man har forsøgt at nå frem til normalskolens pensum svarende til elevens status.

Det kunne være ønskeligt, at eleverne testes oftere end tidligere, så klasselærerne kunne få et fingerpeg om elevens status og derved blive lettet noget i tilrettelæggelsen af undervisningen fremefter.

Hvor der har været behov for det, har eleverne fået talekorrektion, høretræning, mundaflæsning og apparatkontrol.

En elev er blevet udskrevet til realafdelingen i Herning.

Samarbejdet med Esbjerg Høreklíník, overlæge E. Funch og tekniker G. Krogsøe, hvor der den 1. onsdag i hver måned bliver gennemført ørelæge- og teknisk apparatkontrol, har medført, at det har været nødvendigt for hørekonsulenten at foretage audiometerprøver på hver elev, inden overlægen fra Esbjerg Høreklíník foretager sine undersøgelser.

4 elever med høreapparat har været anbragt i normalskolen. 2 af disse har gået til ambulans mundaflysning og høretræning m. m. En elev blev senere overført til tunghøreklasse.

Esbjerg Høreklíník har i snævert samarbejde med skolelæger og hørekonsulent ført kontrol med høreundersøttelser og formodede nedsættelser. Foruden den tidligere omtalte kontrol i tunghøreklasserne er 32 elever blevet prøvet, men høreapparat blev kun udleveret på prøve i to tilfælde og blev senere inddraget.

Hørekonsulenten har foretaget 217 høreprøver og 47 skelnetest. I 103 tilfælde er der ført forældresamtaler, aflagt hjemmebesøg eller givet forældrevejledning på skolen.

Overlærerinde frk. Marie Andersen fra døveforsorgen har fungeret som konsulent ved taleoptræning af svært tunghøre.

I samråd med erhvervs- og vejledningskontoret for tunghøre ved tunghørekonsulent Wagner Lund-Olesen, Fredericia, er der blevet givet erhvervsvejledning til 5 hjem.

Af hensyn til byggeriet på Danmarksgades skole er der ført en del forhandlinger og gjort nye forsøg for at finde frem til den bedste form for klasseforstærkning til de nye klasselokaler.

Hørekonsulenten har tillige haft 2 talehæmmede til taleundervisning fra Danmarksgades skole. Disse er færdigbehandlet.

11 elever fra tunghøreklasserne har deltaget i kursus for tunghøre børn i D. T. U.-lejren, Røjle på Fyn i maj 1969.

Følgende har aflagt besøg:

- August 1968: Tale-høreopdag og Mette Tyge, Tønder.
Overlærerinde Marie Andersen, Fredericia (10 gange i løbet af skoleåret).
Erhvervsvejleder for tunghøre Wagner Lund-Olesen, Fredericia.
- September 1968: 3 praktikanter fra Børnehaveseminariet.
- November 1968: 2 hold praktikanter fra Ribe seminarium.

Rendbjerghjemmet.

(Ved forstander Hans Novrup).

Rendbjerghjemmet har i skoleåret 1968-69 haft 18 elever, 3 piger og 15 drenge, der fordeler sig på følgende skoler:

Boldesager skole	1	Præstegårdsskolen	2
Danmarksgades skole	1	Skads skole	1
Gammelby skole	2	Spangsbjergskolen	1
Gjesing skole	1	Rørkjær skole	4
Grådybskolen	1	Vestre skole	1
Jerne skole	1	Østre skole	2

Gennemsnitsopholdstiden har været ca. 5 måneder. 3 elever har været på Rendbjerghjemmet hele skoleåret, 2 elever i 8 måneder, og det korteste ophold varede 26 dage, hvor hjemtagelse skete på grund af hjemlængsel. 2 elever er fra Rendbjerghjemmet udskrevet af skolen til henholdsvis praktisk arbejde og til Sømandsskolen i Sønderborg. 1 elev er overflyttet til Rønshoved Børnehjem og 1 til børnehjemmet Schuberts Minde. 10 elever har genoptaget undervisningen i Esbjerg, og 4 elever fortsætter på Rendbjerghjemmet.

Følgende har virket som medarbejdere: Lærerinde fru Gerda Hansen, fritidspædagog Arne Hansen, fritidspædagog frk. Inger Hammer Hansen og fru Ketty Novrup.

2 børnehvelærerindestuderende fra Esbjerg har været på studieophold.

Som tidligere har Rendbjerghjemmet i juli måned haft indkvartering fra Sukkertoppen: 21 elever og 1 lærer.

Rendbjerghjemmet har haft besøg fra skolevæsenet i Kolding, medlemmer af skolekommission og skoleudvalg i Esbjerg, undervisningskonsulent Kurt Christophersen, Haderslev, forstander E. Petersen, Ballerup-Måløvs observationsskole, forstander P. Damkjær, observationsskolen på Bogø samt lærerkræfterne fra førstnævnte observationsskole.

Til forstander Hans Novrups beretning kan tilføjes:

Anbringelsesårsagerne har været nervøse vanskeligheder, som gav sig udslag i tilpasningsvanskeligheder i hjem og/eller skole med symptomer som f. eks. ufrivillig vandladning og afføring, urotilstande, affektudbrud, skoleforsømmelser og utilfredsstillende udbytte af skolegangen som følge af de diagnosticerede vanskeligheder.

Hensigten med anbringelserne — som foretages efter grundige skolepsykologiske undersøgelser og kun, hvis forældrene kan acceptere — har i alle tilfælde været at observere barnet uden for det daglige skole- og hjemmemiljø, hvor dets vanskeligheder viser sig, og igennem observationen søge at kaste lys over, hvilke faktorer i hjem og skole, man i særlig grad bør interessere sig for i den fremtidige pædagogiske behandling af barnet.

At et ophold på Rendbjerghjemmet for de fleste børn kommer til at virke som andet og mere end et ophold på et sted, hvor man blot *observeres*, turde være indlysende. Opholdet i de dejlige omgivelser med rig adgang til spændende fritidssysler ude og inde og sammen med et personale, som ser det som hovedopgaven at iagttage og hjælpe disse, oftest nervøse børn, virker selvsagt også på mange børn som en *påvirkning*, der ofte sætter sig varige spor af positiv karakter.

I den tid et barn opholder sig på Rendbjerghjemmet ydes der af Skolepsykologisk kontor en indsats med sigte på at yde psykologisk og pædagogisk vejledning til personalet. Skolepsykologerne besøger med regelmæssige mellemrum Rendbjerghjemmet, og sammen med socialrådgiverne bidrager de også til at opretholde kontakten med hjemmet og drøfter ved hjemmebesøg barnets og familiens situation med forældrene. Også forstanderen aflægger ved lejlighed besøg i hjemmene. Rådgivningsarbejdet over for forældre og skole er imidlertid ikke på grund af personalemangel så omfattende, som det var ønskeligt.

Skolebespisningen.

(Ved hovmester Carl Erik Olsen).

Den gældende ordning er følgende:

1. Den hidtil foranstaltede morgenbespisning, der ikke har været inde under nogen refusionsordning, er fortsat ydet.
2. Der ydes både i sommer- og vinterperioden $\frac{1}{4}$ liter sødmælk dagligt til elever, der tilmelder sig.
3. Til elever, der ifølge udtalelse fra skolelæge, f. eks. efter forslag fra lærer, sundhedsplejerske eller socialrådgiver, har behov derfor, udleveres der dagligt en gratis oslofrokostpakke.
4. Der ydes ikke vitaminpiller.
5. Ordningen omfatter 1.-10. klassetrin, begge incl., samt — når spise-pausen falder i disses skoletid — børnehaveklasserne.
6. Der gives interesserede i øvrigt, lærere og elever, adgang til at købe oslofrokost mod betaling af fremstillingsprisen.

Morgenbespisningen finder sted på Gammelby skole, Rørkjær skole, Stormgades skole og Grådybskolen.

Regnskabet for året 1. april 1968 til 31. marts 1969 viser følgende:

1. Bespisningsudgifter:		
a. Morgenbespisning		
14.276 portioner		46.654,30 kr.
= 3,27 kr. pr. portion.		
b. Mælkeydelse i tiden		
1/4 1968 til 31/3 1969:		
Elever i 1.-7. klasse	1.052.936 port.	
Elever i 8.-10. klasse	93.205 »	
Betalende lærere og elever	12.610 »	
	1.158.751 port.	
= 39,3 øre pr. port.		455.373,43 kr.
Herfra går indgåede beløb ved salg ...	4.539,57 »	
		450.833,86 »
c. Oslofrokost (uden mælk)		
i tiden 1/4 til 30/4 68		
og 1/11 68 til 31/3 69:		
Lægehenviste elever	221.536/2 stk.	
Betalende lærere og elever	48.482/2 »	
	270.018 stk.	106.035,29 kr.
Herfra går indgåede beløb ved salg ...	10.971,50 »	
		95.063,79 »
2. Forrentning		2.171,69 »
3. Afskrivning		993,87 »
		595.717,51 kr.

Herefter forventes refusion ydet fra statskassen med $\frac{1}{3}$ af følgende udgifter:

1. Mælk 1.-7. klasse	413.803,85 kr.
2. Oslofrokost til lægehenviste	95.063,79 »
3. Forrentning	2.171,69 »
4. Afskrivning	993,87 »

512.033,20 kr.

$\frac{1}{3}$ heraf udgør 170.677,73 kr.

Frirejser med statsbanerne i 1968.

I 1968 blev der ikke mere givet fribefordring til almindelige ferierejser for skoleelever, dog ydes der stadig væk fribefordring til sommerlejre. Der rejste 1.025 børn og 107 ledsagere, og kommunens udgifter til disse rejser beløb sig til kr. 3.258,20.

Feriekolonier.

Ansøgninger til feriekolonier sommeren 1969.

	I		Ix		II		IIx		III		IIIx		I alt		
	Pi.-Dr.		Pi.-Dr.		Pi.-Dr.		Pi.-Dr.		Pi.-Dr.		Pi.-Dr.		Pi.-Dr.		
Bakkeskolen	3	7	0	0	7	5	4	9	39	51	1	2	54	74	128
Boldesager skole	2	6	0	3	5	6	4	3	17	15	0	1	28	34	62
Bryndum skole	0	0	0	0	0	0	0	0	3	7	0	0	3	7	10
Danmarksgades skole ...	2	2	0	0	3	2	3	3	9	13	5	1	22	21	43
Gammelby skole	2	3	0	0	4	5	8	5	25	27	1	2	40	42	82
Gjesing skole	0	0	0	0	0	0	0	0	7	11	0	1	7	12	19
Grådybskolen	0	0	0	0	1	3	1	5	22	49	2	1	26	58	84
Forum skole	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	2	1	3
Jerne skole	2	5	0	0	3	1	1	3	13	13	0	2	19	24	43
Præstegårdsskolen	6	4	0	1	8	6	11	11	39	26	0	1	64	49	113
Rørkjær skole	1	2	0	0	2	4	4	11	48	42	0	0	55	59	114
Skads skole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	2
Spangsbjergskolen	1	2	1	0	2	5	11	5	18	21	3	2	36	35	71
Stormgades skole	1	0	0	1	0	3	3	1	23	26	0	1	27	32	59
St. Nikolaj skole	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3	0	0	2	4	6
Veldbæk skole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
Vester Nebel skole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vestre skole	1	2	0	0	0	6	2	2	7	22	1	0	11	32	43
Østre skole	0	0	0	0	0	1	1	1	7	4	3	1	11	7	18
I alt	21	33	1	5	35	47	53	60	281	334	16	15	407	494	901

Rendbjerg.

(Leder: Fru Marie Lindhardtzen).

R II onsdag den 4. juni til torsdag den 19. juni

R III onsdag den 25. juni til tirsdag den 15. juli

R IV fredag den 18. juli til torsdag den 7. august

Vi har på Rendbjerg haft en meget fin sommer. Der var ingen nævneværdig sygdom, kun småskrammer. Vi havde ingen særlige problemer

med feriebørnene, kun en pige kom hjem i utide efter ønske fra moderen. Altså en meget fin sommer med tilfredshed overalt.

Stenderup Hage.

(Leder: Emil Lindholm).

SH II onsdag den 4. juni til torsdag den 19. juni

SH III onsdag den 25. juni til tirsdag den 15. juli

SH IV fredag den 18. juli til torsdag den 7. august

Feriekolonien i Stenderup Hage pr. Varmark modtog i tiden fra 4. juni til 7. august 1969 216 børn fra skolerne i Esbjerg. De var i alderen fra 9-14 år.

Opholdet varede i alt 58 dage med 4.176 forplejningsdage. Samlet vægtforøgelse 34,1 kg.

Vejret var udmærket med solskin omtrent hele tiden. Kostplanen var lagt efter dr. Jakobsens resposum og var således god, sund og rigelig.

Sundhedstilstanden var god. Mange af børnene havde et ualmindeligt udtalt kontaktbehov.

På SH II havde vi den sædvanlige undervisning hver dag i dansk og regning i to timer.

Der var badning ved stranden omtrent daglig kl. 10 og kl. 16. For øvrigt beskæftigedes børnene med ekskursioner om selvvalgte opgaver f. eks. botanik og lignende. Der blev drevet forskellig slags sport hver dag. Vi søgte at give dem en udstrakt bevægelsesfrihed, bl. a. fik de efter ønske lov til i smågrupper på ikke over 5 at spadsere til f. eks. Sdr. Stenderup og Gl. Ålbo og andre steder, og mange cyklede ture i omegnen.

Der oprettedes forsøgsvis et lejrråd. Formålet var at forbedre og udvikle samarbejdet og arbejdsklimaet mellem elever og personale i lejren. Rådets medlemmer bestod af: 1 pige og en dreng blandt eleverne og valgt af eleverne, samt en lærer og en lærerinde valgt af og blandt tilsynspersonalet, og desuden lejrlederen som ansvarlig leder af lejrens drift, og såfremt sagsbehandlingen berørte køkkenets interesser tillige økonomaen som ansvarlig for forplejning og rengøring.

Enhver i lejren hjemmehørende havde ret til at kræve spørgsmål af almen interesse for lejrboerne behandlet ved lejrrådet, som indkaldtes ved henvendelse til lejrlederen. Afgørelser foretoges ved almindelig stemmeflerhed i rådet.

Blandt spørgsmål, som behandledes af lejrrådet, kan nævnes: Rygning, tilladelse til småture uden for lejrens område og uden tilsyn, mere terrænspport, vand til maden, bordknivene var sløje, sengetøjet ønskedes udskiftet oftere, der savnedes flere bøjler til tøjophængning, man ønskede senere sengetid, badetiden ønskedes forlænget og flere andre spørgsmål, som alle løstes med tilfredshed fra alle sider.

Lejrrådet på SH II og SH IV virkede udmærket, mens det på SH III var uvirksomt. Det kan bemærkes, at 3 uger er en kort tid at oprette lejrråd for, men på den anden side opnår man en hurtig og nyttig kontakt, dog er kontakten helt igennem afhængig af de valgte børns initiativ og handlekraft samt forståelse af situationen.

Sønderho.

(Leder: Fru Anna Ehmsen).

- S I onsdag den 7. maj til fredag den 23. maj.
 S II fredag den 30. maj til torsdag den 19. juni.
 S III onsdag den 25. juni til tirsdag den 15. juli.
 S IV fredag den 18. juli til torsdag den 7. august.

Feriehjemmet i Sønderho har i tiden 7. maj til 7. august 1969 haft 4 hold elever med ca. 80 på hvert hold svarende til 6080 kostdage, den samlede vægtforøgelse var ca. 300 kg.

Sundhedstilstanden har været god, bortset fra, at en hel del fik fåresyge, mæslinger og influenza. En dreng blev sendt på sygehuset med falsk strubehoste, en anden dreng på skadestuen med dårlig ben.

Uden for ferien har børnene fået de sædvanlige 2 timers daglig undervisning.

I det fine sommervejr har der været rig lejlighed til fritidsbeskæftigelse udendørs, såsom sport, travelture, badning m. m.

Efter sommerferien startede en dags og flere døgnss lejrskole, hvor ca. 3000 børn med lærere besøgte feriehomeet indtil 21. september.

Socialrådgivernes virksomhed.

(Ved socialrådgiverne fru Asta Nielsen og fru Irene Christiansen).

Arbejdspresset har været meget stort i det forløbne år. Det skyldes sandsynligvis mange ting, dels de ny skoler, der er kommet med ind i billedet, dels voksende problemer jo flere store elever, der fortsætter i skolen, og endelig det meget glædelige, at flere forældre og børn selv henvender sig til os.

Opgaverne har været meget forskelligartede. M. h. t. stipendier, feriekolonier og forsømmelser henvises til statistikken andetsteds i beretningen. Det bør måske nævnes, at forsømmelsesstatistikken ikke giver noget egentligt billede af det arbejde, der er forbundet med disse sager.

Ved et tilbageblik synes hovedindtrykket at blive, at de største problemer skyldes miljø- eller tilpasningsvanskeligheder, dels til skolen (lærerne eller kammeraterne), dels til homeet.

Det er naturligt, at det er de ældste årgange, der bedst kan give udtryk for disse problemer. Det er også de elever, der er vanskeligst at hjælpe — for tiden i hvert fald.

Det kan være sundt med et lærer- og kammeratskifte, men alligevel har en del unge erklæret, at de har mistet lysten til at fortsætte skolegangen, fordi de — efter gennem de første 7 år stort set at have haft samme klasselærer og de samme kammerater — har skullet skifte lærer og har fået ny kammerater — måske endda ikke bare én gang. Dette afhjælpes forhåbentligt, når den udvidede undervisningspligt træder i kraft.

Vi har tidligere omtalt efter- og ungdomsskoler som en meget heldig løsning for mange elever, der i pubertetsårene trænger til »luftforandring«. Vi har hjulpet mange unge til ophold på efter- og ungdoms-

skoler, og de fleste har været glade for opholdet og har haft stort udbytte deraf.

Der er stor rift om disse pladser, og man burde nok på et tidligere tidspunkt tale om efter- eller ungdomsskole med de enkelte elever, der er »kørt trætte«, så vi ikke i maj-juni er nødt til at tage tilfældige ledige pladser.

I mange tilfælde har vi ikke haft tid til at følge eleven og dens familie, til vi var sikre på, at elevens trivsel i hjem og skole var den bedst mulige i den givne situation.

Derfor til slut en ønskedrøm: at få tid til at gennemarbejde hver henvendelse, til at registrere og planlægge i hvert enkelt tilfælde, at få tid til at gennemtænke hvad der er opnået og hvad der evt. kan eller bør ændres fremover.

Man må allerede nu alvorligt overveje, om der ikke bør ansættes en å til socialrådgivere mere, da arbejdet ellers — med den udvikling det er inde i — vil blive uoverkommeligt for os.

Samtlige forsømmelser i skoleåret 1968—69.

Skole	Forsømmelser i % af de skolepligtige dage				Ikendte bøder for forsømmelser uden grund kr.	Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovlig grund	Uden lovlig grund	I alt			
Bakke	3,51	0,38	0,02	3,91	0	0	3
Boldesager	3,22	0,51	0,05	3,78	0	0	6
Bryndum	2,52	0,37	0,00	2,89	0	0	0
Danmarksgade	3,85	0,39	0,02	4,26	0	0	4
Gammelby	3,31	0,44	0,05	3,80	0	0	13
Gjesing	1,82	0,61	0,02	2,45	0	0	0
Grådyb	3,31	0,39	0,03	3,73	0	1	4
Jerne	3,46	0,53	0,04	4,03	0	0	4
Præstegård	2,99	0,31	0,06	3,36	0	0	8
Rørkjær	2,90	0,31	0,04	3,25	0	0	3
Skads	2,53	0,35	0,02	2,90	0	0	0
Spangsbjerg	3,12	0,36	0,01	3,49	0	0	4
Stormgade	3,32	0,44	0,04	3,80	0	0	1
Vester Nebel	2,71	0,23	0,00	2,94	0	0	0
Vestre	2,97	0,39	0,02	3,38	0	0	1
Østre	3,26	0,19	0,03	3,48	0	0	3
Veldbæk	2,88	0,13	0,00	3,01	0	0	0
Gns. for alle skoler ...	3,04	0,37	0,03	3,44	1	1	54

*Tallene dækker kun perioden april, maj og juni 1969.

Skolevæsenets fritidsvirksomheder.

Om formålet m. v. henvises til det i tidligere årsberetninger anførte.

Fritidsvirksomhederne har i tiden 1. oktober 1968 til 30. september 1969 haft følgende omfang:

<i>Vinterhalvåret:</i>	Okt. kvartal	Jan. kvartal	
Hobbyvirksomhed	8 hold	8 hold	
Skoleteater	6 »	5 »	
Sløjd	8 »	9 »	
Atletik	1 »	1 »	
Gymnastik og boldspil	25 »	24 »	
Keramik	4 »	3 »	
Formning	3 »	3 »	
Håndarbejde	1 »	1 »	
Skak	14 »	12 »	
Svømning	37 »	36 »	
	<hr/>	<hr/>	
	107 hold	102 hold	209 hold

<i>Sommerhalvåret:</i>			
Skolehaver		3 hold	
Svømning	246	»	
Atletik	8	»	
Boldspil og lege	17	»	
Fri idræt	1	»	
Biologi	3	»	
Ornitologi	1	»	
			<hr/>
			279 hold
			<hr/>
		I alt	488 hold

I oktober kvartal deltog 1770 elever, i januar kvartal 1649 elever og i sommerperioden 3984 elever, hvilket sammenlagt giver 7403 elever, hvorefter den gennemsnitlige deltagelse pr. hold har været 15 elever.

Til sammenligning kan anføres, at de tilsvarende tal for det foregående år var:

Oktober kvartal	112 hold
Januar kvartal	111 »
Sommerhalvåret	308 »
	<hr/>
	I alt 531 hold

med et samlet antal deltagende elever på 7673 og en gennemsnitlig deltagelse pr. hold på 14 elever.

Skolehaverne ved Rørkjær skole.

(Ved E. Klein og H. Ehmsen).

Midt i april begyndte skolehaven sin virksomhed, men vejret var koldt, og det varede noget, inder der kom gang i afgrøderne. Det bevirkede, at det kneb med at holde haverne rene, og da varmen så kom, gik det helt galt, og mange tabte lysten.

Deltagerantallet var stærkt faldende i forhold til sidste år, og da Botanisk have nu overtager hele arealet ved Rørkjær skole, vil børn, der endnu har interesse for havearbejde, blive henvist til skolehaverne bag Danoanlægget.

Skolehaverne bag Danoanlægget.

(Ved overlærer Aksel Madsen).

Skolehaverne startede den 21. april og har haft åben 3 eftermiddage om ugen. Der har i alt deltaget 101 elever fra 4. til 8. skoleår, fordelt med 52 elever fra Grådybskolen, 5 elever fra Stormgades skole, 16 elever fra Vestre skole og 28 elever fra Spangsbjergskolen. Der var 69 piger og 32 drenge.

Sommeren er forløbet tilfredsstillende med god pasning af haverne. Der har atter i år været vist en glædelig interesse for børnenes haver fra forældrenes side.

Arbejdet måtte desværre standses tidligt i år, den 19. august, på grund af den nye fritidslov.

Den frivillige svømmeundervisning.

Den frivillige svømmeundervisning i Boldesager friluftsbad.

Sommeren 1969.

(Ved overlærer Erik Vind).

Undervisningen blev gennemført efter følgende plan:

Kursus	Dato	Skoler	Hold	Elever
I	12/5-30/5	Bryndum, Grådyb, Præstegård og Spangsbj.	39	512
II	2/6-19/6	Danmarksgade, Gjering, Stormg. og Vestre	39	590
III	23/6-11/7	for alle skoler	45	621
IV	14/7-26/7		39	556
V	20/7- 9/8		45	620
VI	11/8-22/8	Forum, Gammelby, Jerne, V. Nebel og Østre	39	550
	15/8-29/8	Svømmeugen	—	—
VII	1/9-12/9	Boldesager, Rørkjær, Skads og Veldbæk ...	0	0
			246	3449

Elever fra og med 4. klasse — i ferien 3. klasse — kan deltage. Undervisningstiden var fra kl. 7-12 i ferien, og fra kl. 15-19 før og efter ferien. Der var 7 lærere på hvert kursus.

Planen blev ikke gennemført. Den nye fritidslov trådte i kraft 1. aug. 1969 og medførte en nedsættelse af lærernes timeløn. Skoleudvalget ansøgte ministeriet om dispensation, men fik afslag, hvorefter lærerforeningen henstillede til sine medlemmer, »at ingen påtager sig nogen form for fritidsvirksomhed ved skolevæsenet, ligesom allerede påbegyndt fritidsvirksomhed bør standses«. Det bevirkede, at kursus VI og VII samt svømmeugen ikke blev gennemført. Deltagerantallet faldt derved fra 3912 til 3449 og antallet af prøver fra 934 til 542.

Oversigt over deltagere og prøver.

Skoler	Deltagere	Svømmerprøver	Fri-svømmerprøver	Livredderprøver	Prøver i alt
Bakkeskolen	244	14	9	4	27
Boldesager	571	57	24	19	100
Bryndum	185	11	2	1	14
Danmarksgade	111	6	6	6	18
Forum	26	0	0	0	0
Gammelby	166	11	11	6	28
Gjesing	324	32	6	6	44
Grådyb	123	11	5	7	23
Jerne	434	34	17	10	61
Præstegård	102	21	4	2	27
Rørkjær	166	19	16	14	49
Skads	20	2	1	0	3
Spangsbjerg	197	40	13	2	55
Stormgade	120	5	3	5	13
Veldbæk	6	0	0	0	0
V. Nebel	52	0	0	0	0
Vestre	85	8	6	1	15
Østre	139	8	6	3	17
Udenbys	378	31	10	7	48
I alt	3449	310	139	93	542

Den frivillige svømmeundervisning i Præstegårds- og Spangsbjergskolens svømmesale vinteren 1968-69.

(Ved overlærer Erik Vind).

Elever fortrinsvis fra 4. og 5. klasse har deltaget i undervisningen efter følgende plan:

Præstegårdsskolen.

1968	Drengene	Hold	Elever
Oktober:	Bakkeskolen, Rørkjær og Veldbæk	6	88
November:	Jerne, Skads og Østre	6	90
December:	Gammelby og Præstegård	6	98
I alt		18	276

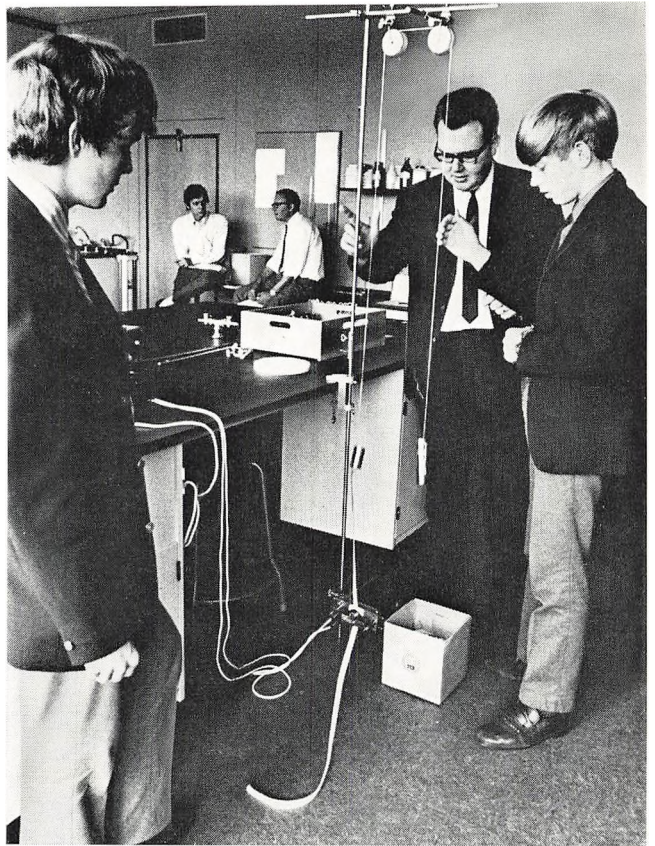

Skolepatruljerne skal på den årlige ekskursion.

Vesterhavsdrengene ved 750-året for Dannebrog.

Erhvervspraktikanter.

Afslutning på ungdomsskolen.

1969	Piger	Hold	Elever
Januar:	Bakkeskolen, Rørkjær og Veldbæk	6	84
Februar:	Jerne, Skads og Østre	6	94
Marts:	Gammelby og Præstegård	6	106
I alt		18	284

Spangsbjergskolen.

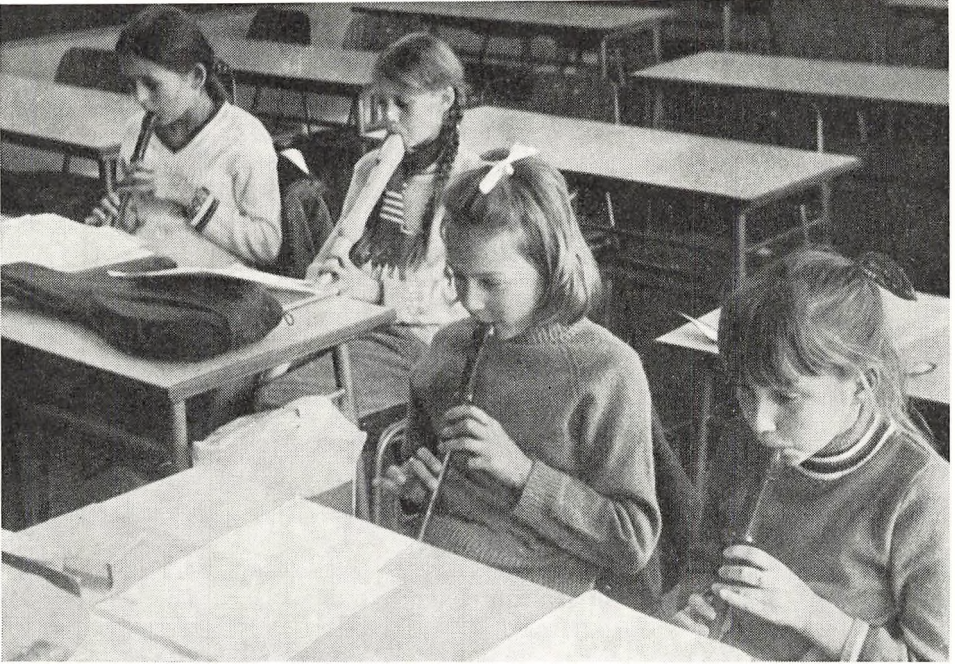
1968	Dreng	Hold	Elever
Oktober:	Grådyb og Stormgade	6	102
November:	Spangsbjerg og Vestre	6	98
December:	Boldesager og Danmarksgade	6	86
I alt		18	286

1969	Piger	Hold	Elever
Januar:	Grådyb og Stormgade	6	89
Februar:	Spangsbjerg og Vestre	6	91
Marts:	Boldesager og Danmarksgade	6	80
I alt		18	260

Undervisningstiden var fra kl. 16-18,30 mandag, tirsdag, torsdag og fredag.

Deltagere.

Skole	Dreng	Piger	I alt
Bakkeskolen	51	36	87
Boldesager	27	24	51
Danmarksgade	25	18	43
Gammelby	27	39	66
Grådyb	45	41	86
Jerne	72	50	122
Præstegård	34	67	101
Rørkjær	21	50	71
Skads	14	12	26
Spangsbjerg	160	106	266
Stormgade	17	39	56
Vestre	8	28	36
Østre	38	16	54
Veldbæk	4	8	12
Andre	19	10	29
I alt	562	544	1106

Sang og musik.

Den frivillige musikundervisning.

(Ved sang- og musikkonsulent V. Birch).

Støt og jævnt har den frivillige musikundervisning under skolevæsenet udviklet sig i de år, der er gået, siden arbejdet blev lagt i faste rammer. Det har været af stor betydning, at der på hver skole findes en lærer, der koordinerer arbejdet og formidler kontakten mellem eleverne og skolens musiklærere.

I indeværende år har man forsøgsvis på 4 skoler udvidet området til også at omfatte en begynderundervisning af elever fra 1. klasse. Denne undervisning har haft form af en kombination af sang, leg og indførelse i brugen af lette slaginstrumenter.

Interessen fra de små elevers side var meget stor, og dette forsøg har vist, at behovet for at udtrykke sig musikalsk på dette alderstrin var så stort, at man fremover i det omfang, der kan skaffes lærere, vil fortsætte og udvide »Sang-Spil« for 1. og 2. klassetrin.

I øvrigt viser omstående skema de enkelte skolers aktiviteter.

Det er af stor betydning, at man på et så tidligt tidspunkt som muligt får eleverne samlet i sammenspilsgrupper, når de har påbegyndt instrumentalundervisningen. Det stimulerer interessen og glæden ved fællesskabel, når man søger at give disse grupper en konkret opgave med optræden for kammerater eller forældre i årets løb. Nogle skoler har i stor udstrækning udnyttet denne mulighed og har derved ikke alene bidraget

Oversigt pr. 15. september 1968.

Skole	Blokl.	Strygere	Mandolin Guitar	Mes- sing slagøj	Træ- blæ- sere	»Sang- Spil« 1.-2. kl.	Kor	Sam- mensp. gruppe	Antal elever	Ugent- ligt timetal
Bakke	38	4	7				32(2)		81	8
Boldesager	52		33				35(1)		120	11
Danmarksgade	25		9				16(1)		50	6
Gammelby	53	25	50				63(2)	50(4)	241	29,5
Grådyb	48	28				54	90(2)	10(1)	230	21 + 4
Jerne	48	3	18			61	60(3)	12(1)	202	13 + 4
Præstegård	57		21	30			49(2)	14(1)	171	20
Rørkjær	44	3	15				73(2)		135	13
Skads	8	2	4						14	3
Spangsbjerg	28	17	32				38(1)	26(2)	141	19
Stormgade	26	30	16		11	42	20(1)	30(2)	175	26 + 3
Vestre	40		14			14	20(1)		88	10 + 1
Østre	25		13				30(1)	12	80	10
Vesterhavsdrengene				93					93	36
Pigekor							32		32	4
Strygeorkester								24	24	5
I alt	492	112	232	123	11	171	558	178	1877	246

Instrumentalundervisning ... 970 elever } i alt 21,3 % af skolevæsenets
 Kor og orkester 736 » } elever (÷ 2. klasse)
 »Sang-Spil« 171 » (4 skoler)

48 lærere underviser på 205 hold.

til at sætte kolorit på skolens »indre liv«, men utvivlsomt tillige styrket musikmilieuet på stedet.

De dygtigere elever har vi samlet i skolevæsenets pigekor og strygeorkester. Hovedopgaven for denne enhed var koncertrejsen til Kreis Lemgo og Niedersachsen, hvor der som sædvanligt var lagt et godt program for vor turné.

I øvrigt har Vestjysk Kammerensemble givet koncerter for elever i skoletiden på en halv snes skoler. Musikpædagog Anette Fåborg kommenterede disse, og der var ubetinget stor interesse for denne intimere koncertform, som man gerne så udvidet, hvis det er muligt.

Samarbejdende organer.

Esbjerg og omegns skolescene.

(Ved fhv. skoledirektør N. P. Andersen).

Den alt overskyggende begivenhed i dette års skolescene var Dansk Skolescenens og dermed Landsskolescenens krak, og det er nærliggende også her at gøre et par bemærkninger over denne hændelse, uden at det dog må betragtes som nekrolog over begrebet skolescene.

Da Thomas P. Hejle for et halvt århundrede siden startede skolescenen, var det i den bestemte hensigt, at den skulle være *et absolut integrerende led* i skolernes danskundervisning.

Der opførtes klassikere som »Aladdin«, »Hakon Jarl«, »Søstrene på Kinnekullen«, »Svend Dyrings hus« o. l. — alt sammen fast del af skolernes danskpensum, og det var sædvane — en nødvendighed — at en dansk lærer med sin hele klasse overværede forestillingerne.

Men de dramatiske klassikere er forsvundet fra skolernes dansktimer. Forståeligt nok, al den stund »Den blå Betænkning« — vor vejledning — f. eks. om litteraturlæsning i realafdelingen bl. a. præciserer: »Det benyttede stof bør hovedsagelig være af skønlitterær art og omfatte både prosa og poesi. Andet stof bør kun medtages i begrænset omfang«. — »Dramatik« nævnes overhovedet kun i forbindelse med de yngste klassers egen dramatisering.

Det er herefter forståeligt, at perioden med skolescene som integration i danskundervisningen er afsluttet, hvorefter dens rolle er *teater*, dvs. et kulturelt indslag i tilværelsen akkurat som teater for voksne.

Denne overgangssituation tilspidsede sig efterhånden i en tillidskrise mellem skole og skolescene, og samtidig med tillidskrisen kom vi i en økonomisk krise, der givet havde flere årsager, hvoraf blot en enkelt skal nævnes her.

Gang på gang har jeg på møder for Landsskolescenens fællestillidsmænd slået til lyd for en abonnementsordning, uden at det har fundet genklang hos skolernes eller skolescenens repræsentanter, der lige så vel som jeg vidste, at der ofte blev spillet for halvt eller kvart fyldte sale. *Man kendte udgifterne, men anede intet om indtægterne, hvorfor en realistisk budgetlægning var udelukket!*

Det skal understreges, at »Esbjerg og omegns skolescene« er — og altid har været — en selvstændig organisation og ikke en afdeling under »Dansk skolescene« eller »Landsskolescenen«. Men vi aftog størsteparten af vore forestillinger fra Landsskolescenen, så det må erkendes, at den pludselige standsning gav os vanskeligheder.

Det lykkedes os dog at gennemføre første halvdel af sæsonen 1968-69 på følgende måde:

	Elever	Tilsyn m. v.	I alt	Antal opfør.
„Den usynlige hund“ 29. og 30. sept. for 1.-5. kl. samt forældre (Landsskolescenen).	1695	87	1782	4
„Sock! Bang! Svisch!...“ = Batman“ 18. november for 5.-8. kl. (Landsskolescenen).	482	41	522	2
„Fyrtøjet“ 27.-29., november for børnehaver og bhv.klasser (Comedievognen).	1064	91	1155	6
	3241	219	3459	12

Skade, at vi ikke fik anden halvsæson med, bl. a. fordi man var langt fremme med en interessant Brecht-forestilling, som vi ventede os en hel del af.

Hidtil var det altså Landsskolescenen, der var hovedleverandør af forestillinger. Efter denne standsning kan man måske forvente, at andre turnerende teatre tager forestillinger for skoleungdommen på programmet.

Sluttelig skal oplyses, at Esbjerg kommune hidtil har ydet tilskud til Landsskolescenens forestilling i form af betaling af de »lokale udgifter« dvs. teaterleje, brandfolk etc. — og vi kan da håbe, at denne støtte ikke forsvinder, men bevares også under de nu ændrede forhold.

PS. Mens disse linier skrives, erfares det, at kræfter er i gang med forsøg på at skabe en »Ny Landsskolescene« på ændret grundlag. — Må bestræbelserne lykkes.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved lærer Samuel Pedersen).

Skolebios virksomhed er stillet i bero, men der arbejdes p. t. for at finde en ny form.

Private aftenskoler, Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler og Ungdomsnævnets øvrige virksomhed.

(Ved skoleinspektør H. Mogensen).

Efter den stærke fremgang i 1967-68 var det ventet, at der ville ske en nedgang i antal kurser og antal elever. Aftenskolerne kan notere en samlet tilbagegang på 1 kursus og 4 elever.

Af de anmeldte kurser blev 112 enten ikke etableret eller standset på grund af for lille tilslutning, dvs. ca. 30 pct.

Aftenhøjskolen har haft en fremgang på 5 kurser og 51 elever.

Teknikerforberedelsen har haft fremgang og har nu 7 klasser med 125 elever (heraf er 3 dagklasser i samarbejde med Teknisk skole).

A.O.F. har haft kommunelærer C. M. Dalgård Hansen som forstander.

F.O.F. har haft kommunelærer N. Bech-Sørensen som forstander.

L.O.F. har haft driftsleder H. Larsen-Jensen som forstander.

Skads husmoderforening har haft fru I. Schmidt som forstander.

Aftenskoleudvalget og ungdomsnævnet har fulgt arbejdet og aflagt besøg i de forskellige afdelinger.

I den efterfølgende redegørelse henviser tallene i parentes til 1967-68.

Aftenskolen:

I 1968-69 gennemførtes 366 kurser (367) med 6.339 elever (6.358), 17,3 i gennemsnit pr. hold (17,3). Undervisningens omfang opgøres i elevtimer, hvoraf der i 1968-69 var 383.043 (368.695½). Heraf forsømtes 86.644½ (86.762) eller 22,6 pct. (23,5 pct.).

Eleverne fordeler sig således:

4.629 kvindelige (4.556) heraf 254 14-18, 1011 18-25 år, 3364 derover
1.700 mandlige (1.802) heraf 149 14-18, 453 18-25 år, 1098 derover

Fordeling af kurser:

	Antal kursus	Elever	Elevtimer	Fors. %
Esbjerg komm. forts. skole ..	23 (16)	435 (314)	108.148 (99.522½)	21,3
A.O.F.	178 (175)	3058 (3002)	143.479 (130.882)	23,3
F.O.F.*)	144 (148)	2489 (2622)	118.461½ (124.560)	23,1
L.O.F.	12 (18)	202 (286)	8.549 (9.428)	22,4
Skads husm.-forening ...	6 (5)	81 (67)	2.945½ (2.890)	13,7
F.T.F.	2 (3)	30 (39)	580 (748)	26,6
Komm. parti .	— (1)	— (13)	— (260)	—
Esbjerg ungd. fællesråd ...	— (1)	— (15)	— (405)	—
F.D.F.	1 (—)	44 (—)	880 (—)	28,4

*) Iberegnet Esbjerg husmoderforening.

Fagene fordeler sig således:

	Antal kursus	Elevtal
Håndgerning (incl. lampeskærmssyning og montering)	127	2007
Husgerning	8	132
Engelsk	16	301
Tysk	22	395
Andre sprog	12	219
Dansk	7	116
Regning	1	15
Træsløjd	6	100
Porcelænsmaling, tegning og maling	34	537
Keramisk formning m. v.	8	197
Bogbinding, husflid, metalsløjd	6	101
Handels- og kontorfag	18	277

	Antal kursus	Elevtal
Foto	5	72
Stoftryk	4	62
Blomsterbinding	10	192
Skindarbejder	2	30
Musik	11	228
Samfundslære	2	28
Motorlære	6	119
Skrædderi	4	60
Tilskæring	3	49
Teknisk forberedelseskursus*)	7	125
De unges haver	3	74
Andre fag	44	903

*) Omfatter dansk, engelsk, tysk, matematik, regning og naturlære.

Forskellige fag omfatter bl. a.: Naturlære, kursus for vordende mødre, samaritergerning, søvejsregler, meteorologi, havebrug, regnestokkens brug, radioteknik, gymnastik, kurser for handicappede.

Aftenhøjskolen:

Der gennemførtes 32 kurser (27) med 686 elever (635) og 20.587 elevtimer (16.974). Heraf forsømtes officielt 4.934 (4.479), 24 pct.

Esbjerg komm.

A.O.F. 22 hold (18) 384 elever (409) 13.617 elevtimer (9.945)

F.O.F.*) 6 » (6) 166 » (100) 2.280 » (2.785)

Esbjerg komm.

forls. 2 » (2) 48 » (48) 2.784 » (2.528)

L.O.F.*) 1 » (1) 65 » (78) 1.300 » (1.716)

Toldpers. 1 » (—) 23 » (—) 552 » (—)

*) 2 foredragsrækker.

Bl. a. fagene: Politik, økonomi, samfundslære, psykologi, 2 foredragsrækker.

Tilsynet er varetaget af kommunelærer Villy Nielsen og overlærer Bent Otto Jensen.

Ungdomsnævnets virksomhed.

Ungdomsnævnet, ungdomsskoleudvalget og aftenskoleudvalget har gennem møder og ved besøg i de forskellige afdelinger fulgt virksomheden.

Udover de allerede nævnte områder har man beskæftiget sig med følgende:

1. Ungdomskostskolen i Holsted:

Ændringerne i skolens undervisning har medført, at de fleste elever nu opholder sig på skolen i 10 måneder = 1 skoleår. Esbjerg har haft 11 elever på skolen.

2. Elever på ungdoms- og efterskoler:

I årets løb indkom 41 ansøgninger om komm. tilskud. 21 piger og 20 drenge. Af disse fik 17 piger og 18 drenge bevilget i alt kr. 50.056,00 i tilskud, varierende fra kr. 200 til 2.900.

3. Fritidsklubberne:

Der har været 4 klubber: Esbjerg fritidsklub med bestyrer A. Skeem som leder og Skads fritidsklub med lærer K. Gustavussen som leder, fritidsklubben »Leg og Virke« med Ove Bøndergård som leder og Esbjerg go-cart-klub med H. Buur Thomsen som leder.

Der har i alle klubber været en del arrangementer med andre klubber i omegnen, især Sædding og Ungdomsskolen.

Medlemstal og fremmøde:

Esbjerg	134	medlemmer	(129)	50-60	mødte	pr. aften	(70)
Skads	36	»	(59)	22	»	»	(33)
Leg og Virke	74	»	(—)	50	»	»	(—)
Go-cart	56	»	(—)	37	»	»	(—)

Medlemmernes fordeling efter alder og køn:

	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	i alt
Piger	30	29	18	10	1	88
Drenge	47	46	49	46	14	202
	77	75	67	56	15	290

Efter erhverv fordeles de således:

165 skoleelever, 51 lærlinge, 5 landmænd, 3 arbejdsdrenge, 22 bybude, 4 husassistenter, 16 kontor og butik, 24 andre erhverv.

4. Tilskud til lokaler:

23 foreninger søgte om tilskud til delvis dækning af udgifter til egne eller lejede lokaler og 21 fik bevilget 120.165,33 kr.

Esbjerg idrætsforbund har formidlet afbenyttelsen af gymnastiksalene, som stilles gratis til rådighed. De 26 sale har været benyttet i alt 12.583 timer. Kommunens udgift hertil er beregnet til i alt 115.386,11 kr. (9,17 kr. pr. time), (8,52).

I Esbjerg kommune var der i 1968-69 1.855 piger og 1.936 drenge, i alt 3.791 mellem 14-18 år. Af disse var der 233 (151) drenge og 322 (298) piger, i alt 555 (449, eller 14,6 pct. (11,6 pct.)), der ikke søgte en eller anden form for undervisning.

Mens dette skrives ventes på bekendtgørelsen, der skal føre den nye lov ud i livet den 1. august 1969. Vi håber, den kommer så betids, at der bliver tid til planlægning efter det nye mønster.

Med denne beretning bringer ungdomsnævnet en tak til godkendende og bevilgende myndigheder, til ledere, lærerstab og medarbejdere i de forskellige afdelinger samt til pressen for god omtale.

Ungdomsskolen: 30. skoleår.

Ungdomsskoleudvalgets medlemmer:

Overlærer Asbjørn Jakobsen, formand, valgt af byrådet.
 Overlærer Rasmus Bebe, næstformand, valgt af byrådet.
 Viceinspektør Ejvin Lau, valgt af fælleslærerrådet.
 Arbmd. Kaj Hansen, valgt af Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund.
 Gas- og vandmester Erik Årøe, valgt af Dansk Arbejdsgiverforening.
 Konstruktør R. U. Gram, skolekommissionens repræsentant i sager vedrørende 8.-9. klasser (prøveforb. undervisning).
 Sekretær for udvalget: skoledirektør Herluf Rasmussen.
 Rådgiver for skoledirektøren: skoleinspektør H. Mogensen.

Ungdomsskolens ledelse:

Skoleinspektør: Henry Mogensen.
 Viceinspektør: H. Loof Nielsen.
 Viceinspektør (honoreret): H. Brågård.
 Sekretær: Grethe Nielsen.

Ungdomsskolen har nu skoleår sammen med folkeskolen, idet de prøveforberedende klasser og kursus til Teknisk forberedelseseksamen påbegynder undervisningen 15. august og afslutter 20. juni. Den almene ungdomsskole begyndte skoleåret den 2. september og afsluttede den 21. marts. Vi har desværre i år igen været nødt til at sprede skolen, idet vi har haft husgerningshold på Grådybskolen og Boldesager skole. Ligeledes har vi i år oprettet en afdeling på Skads skole med et enkelt hold i husgerning.

Ungdomsskolen har i sit 30. skoleår haft 1389 elever, en stigning på 188 elever. Af eleverne gik de 218 i de prøveforberedende klasser til følgende fag: Regning, engelsk, tysk, latin, fransk, maskinskrivning, naturlære og matematik. 6 elever får endeligt bevis for Teknisk forberedelseseksamen fra denne afdeling, resten mangler endnu enkelte fag. De øvrige 1171 elever er fordelt i den almene ungdomsskoles mange klasser.

Ved skoleårets slutning var der 1040 elever tilbage, et frafald på 349 eller 25,12 pct. (i 1967-68 23,3 pct.). Af de »frafaldne« var 3 flyttet fra byen, 4 overflyttet til efterskole, 17 havde opnået læreplads med deraf følgende anden skolegang, og 21 udmeldte sig af anden grund, i alt 45 udmeldelser. Det giver et reelt frafald på 304 elever, eller 21,0 pct. (18,3 pct.).

*Fordeling:**Piger:*

Almen linie 18 klasser, beg. 299 elever, slut 257 elever

Piger og drenge:

Almen linie 49 » » 872 » » 596 »
 67 klasser, beg.1171 elever, slut 853 elever

Prøveforb. undervisning:

Piger og drenge 16 klasser, beg. 218 elever, slut 187 elever

I alt 83 klasser, beg.1389 elever, slut1040 elever

	Piger	Drenge	I alt
<i>Antal indmeldte elever ved sæsonens begyndelse...</i>	726	663	1389
<i>Antal elever pr. 31. januar 1969</i>	716	588	1304

Fordeling efter alder (indmeldte):

14 år	224	201	425
15 »	287	211	498
16 »	162	139	301
17 »	43	75	118
18 »	10	37	47
I alt	726	663	1389

2. Fordeling efter antal år i Ungdomsskolen (indmeldte):

1. års elever	446	439	885
2. » »	222	179	401
3. » »	49	36	85
4. » »	9	9	18
I alt	726	663	1389

3. Fordeling efter beskæftigelse:

1. Bude		3	3
2. På værksted og fabrik uden lærekontrakt ...	7	32	39
3. Ved landbrug		4	4
4. Ved fiskeri			
5. Ved husligt arbejde — barnepiger	30		30
6. I butik, på kontor uden lærekontrakt	11		11
7. Kontor- og handelslærelinie	26	8	34
8. Lærlinge i håndværk og industri	9	108	117
Overføres	83	155	238

	Overført	83	155	238
9. Skoleelever:				
7. klasse	17	16	33	
8. »	139	126	265	
9. »	146	86	232	
10. »	61	27	88	
Hjælpeklasse	1	2	3	
1. real	96	70	166	
2. real	110	62	172	
3. real	55	37	92	
Gymnasium	4	4	8	
10. Anden beskæftigelse	2	2	4	
11. Uden beskæftigelse	2	1	3	
	<hr/>			
	I alt	716	588	1304

Skolesøgende 633 piger og 433 drenge, i alt 1066 af 1304 = 81,7 pct. (74,5 pct. i 1967-68).

2., 3., 4. års elever 280 piger og 224 drenge, i alt 504 af 1389 = 36,3 pct. (36,2 pct. i 1967-68).

Virksomhedsbesøg:

Værkstedsklasserne: Specialarbejderskolen.

Håndgerningsklasserne: Blichfeldt, Vestergård og Rudolf Andersen.

Handelsklasserne: Vestkysten og Centralbiblioteket.

Radioklasserne: Esbjerg sendere, 2 weekend's i E. D. R.'s »rævejagter« med et pænt resultat. Dette samarbejde håber vi fortsætter.

Værkstedsklasserne og radioholdene har desuden gennemgået 11 specielle undervisningsfilm.

60 af ungdomsskolens elever har benyttet sig af billetkøbsordningen til Teaterkredsens arrangementer.

Klubben:

Ungdomsskolens klub, der har haft åben hver fredag aften sæsonen igennem, har været pænt besøgt. Mange af de unge kommer denne aften for at slappe af og hygge sig i kammeraternes selskab, høre musik, læse, spille bordtennis, billard, bob, skak m. m. eller for pigernes vedkommende besøge charmerummet. Det er forbavsende at se, hvor mange af de unge, der er aktive inden for en eller anden hobby. Derfor har det også været en opgave for klubben at opretholde de aktiviteter, der findes, og som samler deltagere og at skabe nye og fristende aktiviteter.

Porcelænsmalning har også i år samlet en trofast skare, der med lyst og flid har fremstillet mange smukke ting. Også i stoftrykkafdelingen er der udført mange pæne og smukke ting. Denne afdeling har som noget nyt arbejdet med viklebatik, hvor man, ved at folde og ombinde stoffet før dypning, har lavet utallige mønstre på stof.

De store fester har været godt besøgt. Både bankospillet og afslut-

ningsfesten fyldte salen, og til nytårsballet var der så mange, at den enkelte havde meget lidt plads at røre sig på.

Klubbens biograf har vist 32 underholdende og belærende film. Filmene trak mange til sig, og til enkelte af filmene har der været over 200 tilskuere, så det har været nødvendigt at vise disse film i salen.

Deltagerantallet (ca. 400) i klubben har også i år vist, at der er et behov hos de unge og interesse for at kunne komme et sted, hvor de under frie forhold kan være. Desværre er de ydre rammer for klubarbejdet alt andet end gode, og vi ser med forventning frem til at få egne lokaler til dette formål.

Bestræbelserne for at give Ungdomsskolen et skolepræg i stedet for et kursuspræg fortsættes, men det er svært at gennemføre, så længe pladsforholdene er så utåleligt trange, hvilket især gælder fritids- og klubaktiviteterne. Lokaleforholdene vil næppe kunne godkendes efter den nye lov. Vi må håbe på en dispensation for sæson 1969-70 og derefter håbe på, at de lokale myndigheder retter sig efter loven og fremskaffer egnede og til formålet indrettede lokaler.

Med denne beretning bringes en tak til alle, der har medvirket til en god gennemførelse af et skoleår. Takken gælder de bevilgende og godkendende myndigheder, skoledirektør, medarbejdere i ledelsen, pressen for god omtale og sidst — men ikke mindst — den trofaste lærerstab.

Esbjerg årskurs for lærere og lærerinder i Ribe amt.

(Ved afdelingsleder Sv. A. Werborg).

I kursusåret 1968-69 undervistes på 39 hold 873 elever; i alt gennemførtes 2053 lærertimer eller 52192 elevtimer.

Der har været afholdt 14 årskurser, hvoraf 3 var tredjeårshold, 2 var andetårshold og 9 førsteårshold; 8 af disse kurser har været afholdt i Esbjerg.

Undervisningsfagene var: matematik, dansk, tysk, engelsk, kristendomskundskab, sang og musik, skolebibliotekskundskab og specialundervisning (grundkursus A og B).

Der har været afholdt 17 kortere metodiske kurser med følgende emner: regnskabsføring, sproglig forståelse, maskinskrivning, keramik, båndoptageren i tysk-undervisningen, gruppepsykologi, praktikvejledning, sang og rytmik, dramatik, orientering, moderne poesi, husgerning, fysik.

Af disse kurser afholdtes de 3 i Esbjerg.

Herudover afholdtes i sommerferien 1969 8 feriekurser — alle i Esbjerg — i følgende fag: småbørnsundervisning, fysik, engelsk B, tysk C, matematik B, formning, saltvandsbiologi, historie.

Der deltog i alt 190 elever — lærertimetotal 338 eller elevtimetal 8298.

Friluftsbadene.

Med hensyn til størrelse og udstyr m. v. henvises til det i årsberetningen for 1957-58 anførte.

Badene har i sommeren 1969 været benyttet i følgende omfang:

Boldesager friluftsbad.

Åbent i tiden 10. maj—14. september 1969.

	Driftstimer		Bade	
	1969	1968	1969	1968
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	308	(347)	12.367	(14.641)
Skolevæsenets fritidsvirksomhed ...	320	(380)	35.595	(42.228)
Esbjerg statskole	24	(22)	604	(554)
Sct. Nicolai skole	19 ¹	(20) ¹	256	(200)
Esbjerg realskole	28 ²	(17) ²	551	(321)
Esbjerg seminarium	23	(36)	391	(1.046)
Svømmeklubben »Esbjerg«	171	(143)	11.900	(10.200)
Udvalget for skoleidræt, Ribe amt ..	9		117	
Dansk livredningsforbund	10	(8)	120	(240)
De Unges Idræt, Esbjerg afd.	36	(26)	1.170	(559)
Offentligheden	440	(406)	25.670	(27.410)
	1.348	(1.370)	88.741	(97.399)

¹ 18 timer i 1969 og 20 timer i 1968 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

² 22 timer i 1969 og 15 timer i 1968 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

Grådybbadet.

Åbent i tiden 10. maj—14. september 1969.

	Driftstimer		Bade	
	1969	1968	1969	1968
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	301	(340)	13.815	(12.301)
Skolevæsenets »svømmeuge«	0	(25)	0	(1.500)
Udvalget for skoleidræt, Ribe amt ..	4		52	
Statens sømandsskole	27	(38)	800	(1.235)
Svømmeklubben »Esbjerg«	214	(165)	9.800	(7.100)
Offentligheden	974	(920)	72.789	(75.064)
	1.520	(1.488)	97.256	(97.200)

Som det vil ses har der i de to bade i 1969 tilsammen været 185.997 bade mod 194.599 i 1968.

Tilsvarende viser tallene for offentlighedens benyttelse 98.459 bade i 1969 mod 102.474 i 1968.

Sydjysk Ungdomskostsskole, Holsted.

(Ved forstander B. Nedergaard).

Det forløbne skoleår startede med lidt over 80 elever, hvoraf en del ret hurtigt faldt fra af forskellige årsager. Nogle få stykker optoges i årets løb, så at man sluttede med 71 elever.

Hovedparten af disse gik op til statskontrolleret prøve i et eller flere fag. Eleverne har deltaget i lejrskoleophold i Norge, Sverige og Italien, ligesom de i to perioder har været i erhvervspraktik.

Det har sat sit præg på værelser og undervisningslokaliteter m. v., at skolen har været voldsomt overbelagt, hvorfor elevtallet vil blive væsentligt nedbragt i det nye skoleår.

Regnskabsoversigt.

Udgifter til skoler i 1968-69.

Den samlede konto 16 i Esbjerg kommunes driftsregnskab viser følgende poster:

1-1.	Lærerløbninger m. v.	4.620.665,51
1-2-1.	Administration	1.316.664,29
1-2-2.	Pedeller m. v.	646.274,04
1-3-1, 2 og 11.	Bygninger og inventar	1.469.235,20
1-3-3.	Gas, el og vand. Varme	836.835,63
1-3-4.	Rengøring	3.100.070,07
1-3-5.	Skatter, afgifter og forsikring	232.482,82
1-3-6.	Skolebotanisk have	24.772,39
1-4.	Undervisningsmidler, fysiske og naturhistoriske samlinger, forrentning og afskrivning	1.601.125,92
1-5.	Skolebiblioteker	773.364,98
1-6.	Andre udgifter	1.424.913,94
1-11.	Forrentning og afskrivning	3.448.220,71
1-12.	Stipendier	52.709,00
1-13.	Befordring af skolebørn til og fra kommunens skoler	111.668,57
1-14.	Befordringsgodtgørelse til gymnasieelever m. v. ...	0,00
1-21.	Betaling for undervisning af kommunens børn i statsskoler	178.199,00
1-31.	Betaling for undervisning af kommunens børn i private skoler	47.366,00
1-32.	Betaling for undervisning af kommunens børn i andre kommuners skoler	1.531,03
1-51-1.	Skolelægeordningen	226.040,00
1-51-2.	Tandpleje	1.508.090,32
1-51-3.	Skolebespisning	425.039,78
2-1.	Ungdomsundervisning	886.600,59
2-2.	Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler	511.140,90
4.	Bidrag til skolefonden	589.811,39
5.	Centret for specialklasser for Ribe amt	0,00
		<hr/>
		24.032.822,08
1-7.	Indtægter	361.790,51
		<hr/>
		23.671.031,57

I disse udgifter er indeholdt følgende beløb, der ikke vedrører skolebørnene i kommunens skoler:

Foreninger m. v. til lejeafgift vedr. virksomhed med børn under 14 år	49.000,00
Udgifter ved offentlighedens benyttelse af Boldesager fri-luftsbad og Grådybbadet	108.451,12
Betaling for undervisning af kommunens børn i statsskoler	178.199,00
Betaling for undervisning af kommunens børn i private skoler	47.366,00
Betaling for undervisning af kommunens børn i andre kommuners skoler	1.531,03
Ungdomsundervisning m. v.	886.600,59
Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler m. v.	511.140,90
	<hr/>
	1.782.288,64

Efter fradrag af disse poster udgør kommunens nettoudgifter 21.888.742,93

Når hertil lægges

de i denne sum fradragne tilskud fra staten vedrørende

lærerlønninger	20.735.788,64	
skolebibliotekerne	316.921,00	
fritidsvirksomheder for skoleelever	101.694,00	
forrentning af og afdrag på skolelån	18.111,85	
stipendier	116.891,00	
befordring af skolebørn	2.544,60	
skolelægeordningen	209.991,98	
skolebespisningen	170.677,73	
	<hr/>	21.672.620,80

og de fradragne vederlag fra andre kommuner 361.790,51

fremkommer følgende udgift vedrørende skolebørn i kommunens skoler 43.923.154,24

Den gennemsnitlige udgift pr. skolebarn og pr. indbygger.

	Pr. barn (9.705)	Pr. indbygger (57.309)
Kommunens udgift efter fradrag af ovennævnte skolebørnene i kommunens skoler uvedkommende udgifter	2.255,40	381,94
Tilskud fra staten	2.233,14	378,17
Vederlag fra andre kommuner	37,28	6,31
	<hr/>	<hr/>
	4.525,82	766,42